

วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม

วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพินาศ ต.โพธิ์
อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000
โทรศัพท์: +6695-6129690 โทรสาร 0-4564-3607
HTTPS://HUSO-JOURNAL.SSKRU.AC.TH

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY,
SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY, 319, THAI PANTA ROAD, PHO SUB-DISTRICT,
MUEANG SI SA KET DISTRICT, SI SA KET, 33000
TELEPHONE NUMBER: +6695-6129690
FAX NUMBER: 0-4564-3607
HTTPS://HUSO-JOURNAL.SSKRU.AC.TH

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วารสารวิชาการมนุษย์และสังคม

วารสารวิชาการ

มนุษย์และสังคม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY,
SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2
(กรกฎาคม- ธันวาคม 2563)
VOL.4 NO.2
JULY-DECEMBER 2020

ISSN 2586-9086

<https://huso-journal.sskru.ac.th>

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

ISSN 2586-9086

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานและทัศนะทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นแหล่งในการนำเสนอผลงานวิจัยบทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.ประกาศิต อานภาพแสนยากร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม - มิถุนายน

กรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ต.โพธิ์

อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์: 095-6129690 โทรสาร 0-4564-3607

<https://huso-journal.sskru.ac.th>

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.เอมอร แสนภูวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ

ผศ.กาญจนา ชินนาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผศ.ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.สุธิกิติ์ ฝอดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุรียณาย สุคันธรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.อุษา กลมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อาจารย์สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม

ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เพียรชอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ สุวิทย์ ธีรศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ภาณุรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ปัญญาพงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรรณ กำคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ จำเริญ อุ้นแก้ว

นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ศิลาบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อาจารย์ ดร.ฐิติรัตน์ เวทย์ศิริยานันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

อาจารย์อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว

อาจารย์กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ

อาจารย์วศณ มั่งซาดา

อาจารย์ธัญทิพ บุญเยี่ยม

นายตรีเทพ ศรีสุข

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาไทย

อาจารย์นลินี อำพันธ

อาจารย์ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน

อาจารย์ชุตินา ช้างขำ

อาจารย์สิริธร สุขเจริญ

อาจารย์ชัชวาลย์ โคตรสงคราม

ฝ่ายประสานงานวารสาร

อาจารย์อัญชัญ เจริญศรีเมือง

อาจารย์กวินวัฒน์ หิรัญบุรณะ

อาจารย์จุฑาสินี ชนะศึก

อาจารย์จันทกานต์ พันเลี้ยว

นางนิลวรรณ จันทา

นางสาวนงนุช แสงพุกษ์

นางสาวปวีริศา แต่งงาม

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์รัตต์ธัญญ์ ศิลาบุตร

อาจารย์โพธิ์พงษ์ ฉัตรนันทภรณ์

อาจารย์ ดร.สีหนาท รอบมณี

Journal of Human and Society,

Sisaket Rajabhat University

Vol. 4 No.2, July – December 2020

ISSN 2586-9086

Objective

1. To encourage and publicize the academic writings and to present the academic point of view on Humanities and Social Sciences
2. To be the source of presentation in research writings on Humanities and Social Sciences

Advisor

Assoc. Prof. Dr. Prakhasit Arnupharbsaenyakorn President of
Sisaket Rajabhat University

Scope and Content

Research articles and academic articles on Humanities and Social Sciences, including Languages and Linguistics, History, Community Development, Literature, Sociology, Anthropology, Mass Communications, Library and Information Sciences, Fine and Applied Arts, Religion and Philosophy, Psychology, Law, Political Science, Political and Administrative Science and other related fields.

Publication

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University publish
in every 6 months (2 issues per year)

January – June

July – December

Owner

Faculty of Humanities and Social Sciences

Sisaket Rajabhat University, 319, Thai Panta Road, Pho Sub-District,

Mueang Si Sa Ket District, Si Sa Ket, 33000

Telephone number: 6129690-095, 085-4620325 Fax number: 0-4564-3607

<https://huso-journal.sskru.ac.th>

Editor

Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa Sisaket Rajabhat University

Deputy Editor

Asst. Prof. Dr. Anansak Phuangkok Sisaket Rajabhat University

Editorial Board

Asst.Prof. Kanjana Chinnak	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Jittima Damrongwattana	Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Lecturer Dr. Suteekit Fordsoongnuam	Buriram Rajabhat University
Lecturer Dr. Sureechai Sukantararat	Surin Rajabhat University
Lecturer Dr. Usa Klompun	Surin Rajabhat University
Lecturer Suchalak Thamduengsri	Maharakham Rajabhat University

Peer Reviewers

Prof. Sucharit Pienchob	Chulalongkorn University
Prof. Suwit Theerasasawat	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Kulthida Tuamsuk	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Sommai Chinnak	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr. Achara Phanurat	Surin Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Soonthorn Panyapong	Chaiyaphum Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Tayawan Kakham	Dhonburi Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Paitoon Mikusol	Independent Scholar
Assoc. Prof. Jamroen Unkaew	Independent Scholar
Asst. Prof. Dr. Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Pradit Silabut	Sisaket Rajabhat University
Lecturer Dr. Thitirat Wetsiriyanan	Roi Et Rajabhat University

English Proofreading

Lecturer Intira Sakmiankaew

Lecturer Kawinwat Hiranburana

Lecturer Vasana Mangchada

Lecturer Thanyathip Boonyiam

Mr. Traithep Srisuk

Thai Proofreading

Lecturer Nalinee Amphin

Lecturer Pinanong Champa-ngeon

Lecturer Chutima Changkum

Lecturer Sireethon Sukjaroen

Lecturer Chatchawan Khotsongkhram

Coordination Staff

Lecturer Auncan Charoensrimueang

Lecturer Kawinwat Hiranburana

Lecturer Jutasinee Chanasuek

Lecturer Juntakan Panleow

Mrs. Ninlawan Chantha

Miss Nongnut Sangprung

Miss Pawarisa Daengngam

Journal Design

Lecturer Popong Chatnuntaphorn

Lecturer Rattanyoo Silabut

Lecturer Dr. Sihanat Lobmanee

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เป็นฉบับที่เราปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการเพิ่มกองบรรณาธิการ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ และเราจะพยายามพัฒนาคุณภาพต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้รับประโยชน์สูงสุด

ในฉบับนี้ เรามีบทความจำนวน 8 บทความเช่นเดิมซึ่งล้วนแล้วแต่น่าสนใจทั้งสิ้น ประกอบด้วยบทความวิชาการจำนวน 2 บทความ ได้แก่ บทความชื่อ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกรณีศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลรุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2537 – 2563 ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ดี ๆ ที่ท่านได้เสด็จมาเยี่ยมเยียนจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และอีกหนึ่งบทความได้แก่ การสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ : ระเบียบวิธีอุปสรรดาเมื่ออนธม สู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก็เป็นอีกบทความที่น่าสนใจทั้งด้านการแสดง การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีบทความวิจัยอีกจำนวน 6 บทความ ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสประหว่างแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี จังหวัดสุรินทร์ การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา นางจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 การบริหารจัดการตลาดประชารัฐ กรณีศึกษาตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก ตำบลปรือใหญ่ อำเภอยุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาดเพื่อลดหนี้ NPLs สินเชื่อธุรกิจของธนาคารออมสิน และ อิทธิพลของการทำตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu

จะเห็นได้ว่า บทความทั้งหมดในฉบับนี้ค่อนข้างมีความหลากหลายทั้งวัฒนธรรม การศึกษา การตลาด และเทคโนโลยี ถ้าหากผู้อ่านได้อ่านบทความครบ

ทุกบทความเชื่อได้แน่นอนว่าท่านจะได้รับความรู้ที่หลากหลายและนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดในวงวิชาการของท่านได้ และท้ายสุดนี้บรรณาธิการก็ขอเชิญชวนอาจารย์ นิสิต นักศึกษาทุกท่านส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษฉบับต่อไปด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

บรรณาธิการ

Editorial

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University, this issue is Vol.4 No.2 There are some changes to improve the quality of the journal, such as the addition of editorial board from various fields of study and universities, the addition of peer reviewers, etc. In addition, there is an improvement of content for effectively readers' experiences.

This issue is including 8 interesting articles as the previous edition, 2 academic articles that are 1) Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn and the development of the Border Patrol Police School, a case study of the Ban Nong Yai Border Patrol Police School, Village No. 8, Rung Subdistrict, Kantharalak District SiSaKet Province, 1994 – 2020. This academic article is an impressive narrative that Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn had been visiting Sisaket province since 1994 to the present day. And 2) The Creation of an Artificial Dance: Apsara Dance (Tae We) Ta Muen Thom Dance to Cultural Tourism. This is an interesting article on performance tourism and culture. Moreover, there are 6 research articles that are 1) Land Use in the Confluence Area of Chi and Mun River, Surin Province. 2) Development of Basic Mathematical Skills for Preschool Children by Using Creative Arts Activities from Recycled material. Schools Under the Office of Private Education Satun Province. 3) The Internal Quality Assurance of the NA CHALUAI SCHOOL GROUP in the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 5. 4) The Management of Pracharat Market: Case Study Preukan-Tawan-Ork Pracharat Market, Preu-Yai Sub-district, Khukhun District, Sisaket Province. 5) Practice for Decrease Debts of Non-performing Loan of Government

Saving bank. 6) The Influence of Content Marketing on the Decision of Consumers to Use Viu Application.

You would see that these 8 articles are entirely interesting articles including the field of cultural education marketing and technology. The editor hopes that the readers should gain benefits and expanding the academic knowledge and I would like to invite all lecturers and students to send their articles to publish with Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University in the next issue.

Asst. Prof. Dr. Emon Saenphuwa

Editor

สารบัญ

Table of Contents

บทความวิชาการ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ 15-49

สยามบรมราชกุมารี กกับการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกรณีศึกษา โรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลรุง อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2537 – 2563

Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn and the development of
the Border Patrol Police School, a case study of the Ban Nong Yai Border
Patrol Police School, Village No. 8, Rung Subdistrict, Kantharalak District
SiSaKet Province, 1994 – 2020

ธัญพงษ์ สารรัตน์ Thanyapong Sararat

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ : ระบำเทวีอัปสรดาเมื่อนธม 50-68

สู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

The Creation of an Artificial Dance: Apsara Dance (Tae We) Ta Muen Thom
Dance to Cultural Tourism

ยุวดี พลศิริ Yuwadee Ponsiri

บทความวิจัย

การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสประหว่างแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีจังหวัดสุรินทร์ 69-84

Land Use in the Confluence Area of Chi and Mun River, Surin Province

อัญญา บูชายนต์, ภูมิ สารทสินธุ์

Aunya Boochayan, Poom Sartsin

การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม 85-106

ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุไซเคิล โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล

Development of Basic Mathematical Skills for Preschool Children by Using Creative
Arts Activities from Recycled material. Schools Under the Office of Private Education
Satun Province

รัชฎา อาหมาย, อริสรา บุญรัตน์, และชุตินา ทักโร

Ratchada Armai , Arisra Boonrat, Chutima Tassarao

- การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวง 107-125
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
 The Internal Quality Assurance of the NA CHALUAI SCHOOL GROUP in the
 Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 5
 อรุณ แสงคำกุล, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, สุรางคณา มั่นยานนท์
 Aroon Sangkamkul, charoenwit Sompongdam, Surangkana Manyanon
- การบริหารจัดการตลาดประชารัฐ กรณีศึกษาตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก 126-138
 ตำบลปรือใหญ่ อำเภอเขย็ญ จังหวัดศรีสะเกษ
 The Management of Pracharat Market : Case Study Preukan-Tawan-Ork
 Pracharat Market, Preu-Yai Sub-district, Khukhun District, Sisaket Province
 จรุญ แซ่มชื่น Charoon Chamcheun
- แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาดเพื่อลดหนี้ NPLs สินเชื่อธุรกิจ 139-149
 ของธนาคารออมสิน
 PRACTICE FOR DECREASE DEBTS OF NON-PERFORMING LOAN OF
 GOVERNMENT SAVINGS BANK
 รุจิรา สวัสดิ์ Ruchira Sawat
- อิทธิพลของการทำตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ 150-163
 ให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu
 The Influence of Content Marketing on the Decision of Consumers Usage on
 Viu Application
 อนุสราร เรื่องโรจน์, อริสสา สะอาดนัค
 Anutsara Ruengrot, Arissa Sa-Ardnak

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี กับการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
กรณีศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่
หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2537 - 2563
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn and the
development of the Border Patrol Police School, a case study of
the Ban Nong Yai Border Patrol Police School, Village No. 8, Rung
Subdistrict, Kantharalak District SiSaKet Province, 1994 – 2020

ธัญพงษ์ สารรัตน์¹

Thanyapong Sararat

¹ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Social Studies Program, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

ได้รับบทความ: 7 ตุลาคม 2563
ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563
ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

บทความนี้อธิบายถึงการเสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2537 – 2563 โดยเน้นการศึกษาถึงบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ ก่อนการเสด็จพระราชดำเนิน ความเป็นมาของการเสด็จฯ เยี่ยมโรงเรียนฯ และผลของการพัฒนาโรงเรียนฯ ภายหลังจากเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยม

ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พ.ศ. 2537 – 2563

ผลการศึกษาพบว่า 1) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ก่อน
การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีสภาพที่ยังไม่มีความเจริญทางกายภาพมากนัก
โดยเฉพาะเรื่องกรรมนาคม 2) ความเป็นมาของการเสด็จฯ ภายหลัง พ.ศ.2537 เป็นต้น
มาถึงปัจจุบัน พ.ศ.2563 รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสด็จฯ ที่เกี่ยวข้องกับ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ 3) ผลจากการเสด็จฯ ที่สืบเนื่องจาก
ความเป็นมาของการเสด็จฯ ที่ส่งผลต่อโครงการพัฒนาด้านสุขภาวะอนามัย การศึกษา
อาชีพ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ซึ่งการพัฒนาเหล่านี้สอดคล้องกับบริบท
ของท้องถิ่นบ้านหนองปรือใหญ่ที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น การเสด็จฯ ยังส่งผลต่อ
พัฒนาการทางกายภาพของท้องถิ่น และช่วยสืบสานโครงการพัฒนาชนบทของสมเด็จพระ
ศรีนครินทร์บรมราชชนนีในรัชกาลที่ 9 ที่ก่อให้เกิดความรับรู้อย่างกว้างขวางที่มีต่อ
บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่นของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

คำสำคัญ: สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี,
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่, การเสด็จพระราชดำเนิน, โครงการอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ

Abstract

This article aimed to describe the royal visit to Ban Nong Yai Border Patrol Police School, Village No. 8, Rung Sub-district, Kantharalak District, SiSaKet Province of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 1994 - 2020, emphasizing the context of the Ban Nong Yai Border Patrol Police School before the royal visit, the background of the school visiting and the results of the development of the school after the royal visitation of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 1994 - 2020.

The results of the study were as follows: 1) Before the royal visit of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, Ban Nong Yai Border Patrol School had a condition that did not have much physical prosperity, especially in terms of transportation. 2) The history of His Majesty after 1994 until the present in 2020, a total of 6 times, especially the visitation related to the royal initiative and 3) The outcome of the royal trip that resulted in the development of health, education, occupation, environment, arts, culture, and wisdom development projects in line with the existing local context of Ban Nong Phong Yai very well. The visit also affected the physical development of the local area and helped to carry on the development of the rural development project of Her Majesty King Somdech Phra Srinagarindra Boromarajajonani in the reign of King Rama IX, which contributed to the widespread awareness of the role of rural development of the Thai monarchy.

Keywords: Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, Ban NongYai Border Patrol Police School, Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, Royal Initiative Project

บทนำ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในการเสด็จตรวจเยี่ยมติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ พระองค์ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะ ทุ่มเทพระสติปัญญา และตรากตรำพระวรกายอย่างมีรู้จักเหน็ดเหนื่อย เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้มีความสุข และสามารถพึ่งตนเองได้ (คริส เบเกอร์, 2556, น. 47-48.; และวงเดือน นาราสำจ้, 2562, น.9)

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ผู้เขียนประสงค์เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรและตรวจเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กรณีศึกษาบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ หรือบทบาทของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งนี้ โดยเป็นการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรของพระองค์ท่าน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนตลอดจนชุมชนบ้านหนองโปรงใหญ่ ซึ่งเป็นชุมชนเล็ก ๆ แห่งหนึ่งทางตอนใต้ของอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และพื้นที่โดยรอบภายหลังการเสด็จพระราชดำเนินเยือน เพื่อสตุดีพระเกียรติและตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านในฐานะพลสกนิกรชาวไทยและนักวิชาการคนหนึ่ง

ภาพที่ 1 จิตติพงษ์ จีนศรี. (2563, ตุลาคม 8). อักษรพระนามาภิไธยย่อ “สธ” ในโครงการสรรสร้างงานศิลป์ แดนดินถิ่นอีสาน แสดงถึงความจงรักภักดีต่อกรมสมเด็จพระปกนิกรชาวจังหวัดศรีสะเกษ (ภาพถ่าย)

ในอดีตที่ผ่านมาแม้มีงานศึกษารวบรวมพระราชกรณียกิจเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และเกี่ยวเนื่องกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านด้านการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่แล้ว อย่างเช่นหนังสือ “พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีต่อพสกนิกรชาวจังหวัดศรีสะเกษ” (2554) และ “ตามรอยพระราชดำริ : น้อมนำโครงการพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในจังหวัดศรีสะเกษ” (2558) ซึ่งจัดทำโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีความตอนหนึ่งของหนังสือกล่าวว่า “สรุปแล้วการเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงในท้องที่ต่างจังหวัดอื่น ๆ ซึ่งทำให้พระองค์ทรงปิติที่ได้พบเห็นราษฎร ได้รับสั่งสนทนากับ

ราษฎรถึงการครองชีพ ความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละตำบล ตลอดจนทรงชักถาม
ข้าราชการที่ปกครองของแต่ละจังหวัดนั้น ๆ และพระองค์ก็ได้เก็บข้อมูลผ่านการ
จดบันทึกด้วยกล้องถ่ายภาพส่วนพระองค์ พร้อมกับสมุดจดบันทึก ถ้าเป็นปัจจุบันข้อมูล
เหล่านี้พระองค์ทรงเก็บเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์หรือห้องสมุดส่วนพระองค์อย่างมีระเบียบ
และเป็นหมวดหมู่อย่างที่ทรงทำมาแล้วหลาย ๆ เรื่อง” (ตามรอยพระราชดำริ : น้อมนำ
โครงการพระราชดำรินิคมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในจังหวัด
ศรีสะเกษ, 2558, น.25)

อย่างไรก็ตามงาน 2 ชิ้นดังกล่าวเป็นเพียงการบันทึกรวบรวมรายละเอียด
การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรซึ่งมีนัยสำคัญประการหนึ่ง หากมีการอธิบายถึง
ผลกระทบของพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านต่อพื้นที่และผู้คนที่พระองค์ท่านเสด็จ
พระราชดำเนินเยี่ยมเพื่อเป็นการศึกษาในมิติเชิงประวัติศาสตร์ ก็จะเป็นความสำคัญ
ยิ่งยวดขึ้น ซึ่งบทความนี้จะอธิบายถึงการเสด็จพระราชดำเนินของพระองค์ท่านว่าเป็น
แรงกระตุ้นสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่และพื้นที่
โดยรอบ และจะเห็นได้ว่าแม้การเสด็จพระราชดำเนินท้องที่ต่างจังหวัด รวมถึงพื้นที่
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
จะเป็นพระราชกรณียกิจที่ได้ทรงปฏิบัติมาตั้งแต่ทศวรรษ 2530 และทวีความสำคัญ
ยิ่งขึ้นเป็นลำดับ แต่ยังไม่มียานวิชาการใดที่ศึกษาพระราชกรณียกิจนี้โดยเฉพาะเจาะจง
ที่จะพิจารณาการเสด็จฯ ท้องที่ต่างจังหวัดในฐานะปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นผลจาก
ปัจจัยเงื่อนไขอันมีลักษณะเฉพาะของยุคสมัย มีเพียงงานรวบรวมของกองบัญชาการ
ตำรวจตระเวนชายแดน (2545, 2559) เรื่อง “สดุดี 100 ปี สมเด็จพระเจ้า” และ “60 ปี
โรงเรียน ดชด” รวมถึงงานพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศที่สมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี (2559) เรื่อง “บทความพระราชนิพนธ์เรื่องโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ใน “40 ปี โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ที่ให้ภาพกว้าง ๆ เกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมกิจการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ ซึ่งในการเขียนบทความนี้ ผู้เขียนได้อาศัยงานวิชาการที่กล่าวมานี้เป็นแนวทางที่จะศึกษาถึงเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่การเสด็จพระราชดำเนินเพื่อตรวจเยี่ยมโรงเรียนในโครงการพระราชดำริภายหลัง พ.ศ.2537 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยโจทย์หลักของบทความนี้คือ ความพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่า ความเป็นมาของการเสด็จฯ เป้าหมายและรายละเอียดของการเสด็จฯ เป็นอย่างไร และส่งผลกระทบต่ออย่างไร ต่อท้องถิ่นบ้าง โดยเฉพาะทางโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ อันมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติจริง อันยังประโยชน์และสร้างคุณูปการแก่พสกนิกรประชาชนชาวไทยที่ยิ่งใหญ่ โดยสะท้อนถึงพระราชอัจฉริยภาพของพระองค์ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการศึกษา และจะช่วยให้เข้าใจพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีต่อประชาชนในพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่โดยรวม โดยเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวกับการติดตามงานจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้มากขึ้น และได้อาศัยแนวความคิดพัฒนาและเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างยั่งยืนของ ญักรฐวดี ทรัพย์อุบลัมภ์ (2558) แนวคิดเรื่องผู้นำกับการจัดการเปลี่ยนแปลง ของพิชาภพ พันธุ์แพ (2554) ซึ่งเป็นลักษณะของโครงสร้างการทำหน้าที่ของผู้นำที่ใช้อธิบายบทบาทของสถาบันกษัตริย์ที่มีต่อสังคม ที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของสังคมไทยที่มีสถาบันกษัตริย์เป็นศูนย์กลางอย่างลึกซึ้ง โดยการนำ “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” มาเป็นกรณีศึกษาถึงพระราชอำนาจดังเช่นงานวิจัยของชนิดา ชิตบัณฑิตย์ (2547) เรื่อง “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ :

การสถาปนาพระราชอำนาจนำของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” และงานของปรกาการ
กลั่นฟุ้ง (2551) เรื่อง “การเสด็จพระราชดำเนินท้องที่ต่างจังหวัดของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พ.ศ.2493 – 2530” ซึ่งผู้เขียนได้อาศัยกรอบแนวคิด
ดังกล่าวมาเป็นแนวทางของการศึกษาเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8
ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ก่อนการเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระ
พระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พ.ศ.2537 – 2563

3. เพื่อศึกษาผลจากการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวน
ชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ของสมเด็จพระ
พระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ.2537 -
2563

ผลการศึกษา

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ก่อนการเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นส่วนหนึ่งของอาภาคารบริเวณหมู่บ้านหนองปรังใหญ่ ตำบลสูง ที่มี 10 หมู่ ประกอบด้วย บ้านรุ่ง บ้านสมบูรณ์ บ้านตาทวด บ้านโดนเอว บ้านหนองอุดม บ้านห้วยพิทย บ้านคลองทราย บ้านหนองปรังใหญ่ และบ้านรุ่งตะวันออก (ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษ, 2548, น.132) มีกลุ่มคนอาศัยอยู่และตั้งถิ่นฐานโดยมีการอพยพมาจากที่ต่าง ๆ ทั้งจากประเทศกัมพูชา ชูขันธุ์ และบ้านชำกระโอน (เรื่องเดียวกัน, 2548, น.140) ซึ่งเดิมทีพื้นที่แถบนี้ขึ้นกับการปกครองของหมู่ที่ 5 บ้านหนองอุดม ตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ พ.ศ.2540 ได้แยกออกมาจากหมู่บ้านหนองอุดม โดยรวมบ้านจากบ้านหนองปรัง และบ้านหนองใหญ่เป็นหมู่บ้านหนองปรังใหญ่ ตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่, 2563, น.2) ซึ่งลักษณะทางกายภาพของพื้นที่แถบนี้มีความสอดคล้องกับปาฐกถาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานีทางวิทยุกระจายเสียง คือ นายเลียง ไชยกาล ที่กล่าวถึงความทุกข์กันดารของพื้นที่คือ พื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ในอดีตที่มีชื่อว่า “อำเภอน้ำอ้อม” ว่า “อำเภอน้ำอ้อม อยู่บริเวณตีนเขาตองเร็ก มีภูมิลำเนาประกอบไปด้วยป่าดิบ มีใช้ป่า ชุกชุม คนต่างถิ่นที่เข้าไปในจังหวัดนั้นใหม่ ๆ โดยมากมักเป็นไข้ไม่มากนัก และ ถ้า ไม่หายก็ตายเช่นนี้จึงทำให้อำเภอน้ำอ้อมเป็นไซบีเรียของประเทศสยามอีกแห่งหนึ่ง ข้าราชการสมัยก่อนเมื่อได้ทราบว่าคุณจะถูกย้ายไปประจำอยู่ในพื้นที่แถบนี้มัก

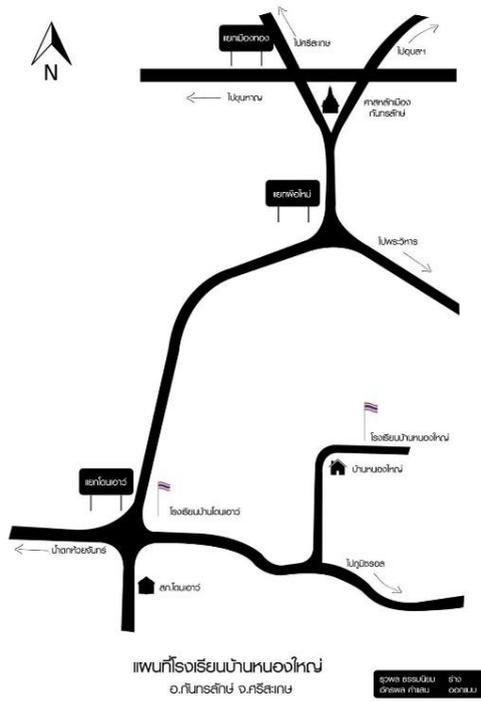
ขวัญหนีดีฝ่อ บางรายถึงกับลาออก (ข้าพเจ้าไม่เข้าใจว่ากลัวเกินไปละครมัง สมัยนั้นข้าราชการจึงมักตายด้วยไข้) ข้าราชการต่างถิ่นซึ่งไปประจำอยู่จังหวัดนั้น โดยมากมักเข้าใจว่ารัฐบาลนครเทศน และเนื่องจากเหตุที่เข้าใจผิดเช่นนี้ อำเภอน้ำอ้อมจึงไม่เจริญ ไม่มีแสงสว่างที่นาน ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชาติจะมองเห็นอวัยวะภายในของอำเภอน้ำอ้อมเลยว่ามีสภาพเป็นอย่างไร” (เลียง ไชยกาล, 2539, น.128)

ถ้อยความข้างต้น คือ ปาฐกถาของนายเลียง ไชยกาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุบลราชธานีที่บรรยายทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2477 ในประเด็นพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ติดกับจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเลียงได้เน้นย้ำถึงความไม่เจริญในลักษณะต่าง ๆ ของอำเภอกันทรลักษ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษที่สะท้อนภาพของท้องถิ่นแห่งนี้ก่อนการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ใน พ.ศ.2537 ราว 60 ปี ได้เป็นอย่างดี และต่อมาในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพ และสิ่งก่อสร้างพอสมควร จนกระทั่งในการเสด็จเยือนโดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปลายทศวรรษ 2530

นับตั้งแต่อำเภอกันทรลักษ์ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นเมืองใน พ.ศ.2410 เป็นต้นมา เมืองเล็ก ๆ เชิงเขาพนมดงเร็กแห่งนี้ได้พัฒนาการแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขปัจจัยแวดล้อมอย่างหลากหลายและซับซ้อน อย่างไรก็ตามด้วยภูมิศาสตร์ที่ตั้งห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจ และข้อจำกัดของระบบราชการดั้งที่เลียง ไชยกาล ได้อธิบายไว้ข้างต้น ส่งผลให้ความเจริญของอำเภอกันทรลักษ์เป็นไปอย่างช้า ๆ สะท้อนผ่านการขยายตัวของชุมชนในเขตเมืองที่เกาะเกี่ยวกระจุกตัวอยู่แต่เพียงพื้นที่ราชการเท่านั้น ทำให้เมืองนี้เป็นเมืองที่ไม่ใหญ่โตนักเมื่อเทียบกับอีกหลายเมืองใน

ภูมิภาคเดียวกัน กระทั่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรตามโครงการตามแนวพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ โดยภายหลังจากที่บ้านเมืองเจริญขึ้น มีถนนหนทางสำหรับสัญจรไปมาได้กว้างไกลออกไป และมีรถยนต์ที่จะวิ่งใช้เป็นพาหนะไปมาได้โดยสะดวก จึงบังเกิดราชนิติประเพณีใหม่ขึ้น คือ พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ยังอาจได้เสด็จเยี่ยมราษฎรตามภูมิภาคต่าง ๆ ในมณฑลนอกราชธานีด้วย ซึ่งการเสด็จเยี่ยมราษฎรนั้นประโยชน์มิใช่แต่เพียงราษฎรได้มีโอกาสเห็นเจ้าชีวิตของเขาเท่านั้นไม่ หากแต่ยังนำมาซึ่งความปลื้มปิติแก่ราษฎรเหล่านั้นด้วย ส่วนองค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ก็ทรงได้ประโยชน์จากการเสด็จฯ กล่าวคือ ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพของบ้านเมืองและความเป็นอยู่ของราษฎรในพระราชอาณาจักรด้วยสายพระเนตรของพระองค์เอง อันจะทำให้สามารถที่จะทรงกำหนดแนวทางแห่งรัฐสถาปนานโยบายขึ้นได้โดยถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของประเทศ อันส่งผลให้เกิดแนวพระราชดำรินั้นอันที่ทรงหาโอกาสเสด็จออกไปยังชนบทที่ห่างไกลในถิ่นกันดาร เพื่อทรงหาแนวทางบำบัดความทุกข์ยากของราษฎรผู้ยากไร้ที่ประสบความทุกข์กันดารในท้องถิ่น จนไม่สามารถทำมาหาเลี้ยงชีวิตให้มีความผาสุกตามควรแก่อัตภาพได้ ซึ่งในกรณีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ที่ครูรุ่นแรกๆ กล่าวว่า “แรกมาโรงเรียนไม่มีอะไรเลย มีเพียงอาคาร 1 อาคารเดียว พื้นที่ส่วนใหญ่ลาดเอียงก็ชวนชาวบ้านมาเอาแรงกันปรับพื้นที่ สร้างบ้านพักครู บ้างที่ต้องทำตอนกลางคืน สมัยนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ยังเข้าไม่ถึง สระน้ำได้งบประมาณจากต่างชาติที่มาช่วยเหลือโรงเรียนตามแนวชายแดนและกรมชลประทาน เอาดินจากสระใหญ่มาปรับพื้นที่ ตอนปลูกต้นไม้แรก ๆ ก็ต้องใช้ขวัดน้ำหยด กว่าต้นไม้จะโตก็ต้องใช้เวลา ต่อมาพระองค์ได้เสด็จมาปลูกต้นมะม่วงเพื่อเป็นปฐมฤกษ์ก่อนการเปิดโรงเรียนอย่างเป็นทางการในอีก 1 ปีให้หลัง”

(ประกอบ เหล่าเทียม, 2563, สัมภาษณ์) ดังนั้นถ้าจะกล่าวว่าการเสด็จเยี่ยมราษฎรนอกมณฑลราชธานีเป็นเสมือนหนึ่งต้นเค้าให้เกิดโครงการพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ทุกข์ยากในกาลต่อมาก็น่าจะได้ ดังกรณีใน พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นการเสด็จพระราชดำเนินครั้งแรก ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลสูงอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อท้องถิ่นในภายหลังหลายประการ

ภาพที่ 2 ชูพล ธรรมนิยม และ อัครพล คำแสน (2563, ตุลาคม 8). แผนที่โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ (ภาพออกแบบ)

2. การเสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ.2537 - 2563

การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร เป็นพระราชกรณียกิจสำคัญประการหนึ่งที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ซึ่งเป็นการเสด็จในฐานะพระราชธิดาและพระกนิษฐาขององค์ประมุขของประเทศ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ.2537 ที่เสด็จเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นและโรงเรียนตามโครงการพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2537 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ ตรวจเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งนี้เป็นครั้งแรกและได้ทรงปฏิบัติเป็นประเพณีสืบมา (พระมหากษัตริย์คุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีต่อพสกนิกรชาวจังหวัดศรีสะเกษ, 2554, น.7)

“โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2496 (ปัจจุบันคือ พ.ศ. 2563 มีอายุมากถึง 64 ปี) มีภารกิจตรวจตรารักษาชายแดน มีความเป็นมาจากรที่ร้อยตำรวจโททวี ภาณุโสภณ ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นเป็นครั้งแรกที่บ้านดอนมหาวัน ตำบลเวียง อำเภอยะรังของ จังหวัดเข็ยงราย ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกับราษฎรในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ปลูกสร้างอาคารเรียนโดยไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดินแต่อย่างใด และต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงเรียนในพื้นที่ชายแดนห่างไกลความเจริญทั่วประเทศ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้รับพระมหากษัตริย์คุณจากพระบาทสมเด็จพระ

พระบรมชนกชาติเปศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระย่า) และ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ได้พระราชทานพระราชทรัพย์เพื่อสร้างโรงเรียน ต่อมาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้เปลี่ยนแปลงสถานะเป็นโรงเรียนในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี และพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปตรวจเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานทุก ๆ แห่งทั่วราชอาณาจักรไทย (สุมาลี บำรุงสุข, สุกัญญา บำรุงสุข และศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล, 2541, น.55-56) และภายหลังจากที่สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนีสวรรคต สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงแบ่งเบาพระราชกรณียกิจสมเด็จพระบรมชนกชาติสมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระมาตุจฉา และพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงรับเอากิจการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาเป็นส่วนหนึ่งในพระราชกรณียกิจหลักที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงตรวจเยี่ยมกิจการและการดำเนินโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นประจำทุกปี (เทพรัตนวิศิษฎ์ศิลป์, 2548, น.24.; และ รัตนมณีศิลปศาสตร์, 2553, น.74) ดังกล่าวสัมพันธ์กับการศึกษาของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ พบว่า โครงการหลวงของสถาบันกษัตริย์ทำหน้าที่สร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับคนท้องถิ่น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในท้องถิ่นกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในอีกรูปแบบหนึ่ง เริ่มจากรูปแบบของการสงเคราะห์ ต่อมาปรับมาเป็นการพัฒนาสังคม สร้างอาชีพให้คนชายขอบ และช่วยดึงคนท้องถิ่นให้ใกล้ชิดกับศูนย์กลางอำนาจ (อมรา พงศาพิชญ์, 2559, น.1-34)

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 5 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2538 (กองบัญชาการตำรวจตระเวน

ชายแดน, 2559, น.27) ปัจจุบันเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน เดิมบ้านหนองใหญ่ บ้านหนองโปร่ง และบ้านป่าเลาโนนแดง อำเภอกันทรลักษ์ ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน บุตรหลานต้องเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนบ้านโดนเอวาร์เป็นระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร การสัญจรไปมายากลำบาก ดังนั้น เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พุทธศักราช 2527 ราษฎรทั้งสามหมู่บ้าน จึงได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชอำเภอนาแก จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอให้จัดตั้งโรงเรียนให้กับบุตรหลานได้เรียนหนังสือ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สน.กปร.), 2547, น.36)

กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 จึงได้ดำเนินการขออนุมัติไปยังหน่วยเหนือ และขอความอนุเคราะห์ไปยังสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี ให้ช่วยเหลือในการก่อสร้างอาคารเรียน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลฯ ให้มาดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนให้จำนวน 1 หลัง ขนาด 7 ห้องเรียน ห้องสุขา 1 หลัง 6 ห้อง โดยได้รับบริจาคที่ดินจากนางภู จิตรวงษ์ ราษฎรบ้านหนองใหญ่ จำนวน 17 ไร่ ต่อมากรมตำรวจได้อนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนได้เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พุทธศักราช 2538 เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พุทธศักราช 2538 ตั้งแต่ชั้นเด็กปฐมวัย ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 107 คน มีครูตำรวจตระเวนชายแดนทำหน้าที่สอนจำนวน 8 นาย โดยมีนายดาบตำรวจ สุเนตร สำเภา เป็นครูใหญ่คนแรก จนสามารถกล่าวได้ว่าคนในชุมชนมีความผูกพันกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างแนบแน่น ซึ่งต่อมาทางมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษได้เข้าไปร่วมพัฒนาห้องสมุดของโรงเรียนด้วยในราว พ.ศ.2556 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่, 2563, น.3) และในอดีตได้รับผลกระทบด้านความมั่นคงปลอดภัยจากการอพยพลี้ภัยของชาวกัมพูชา ปัจจุบัน

ถือว่าตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดารที่ขาดแคลน ถึงแม้จะมีเส้นทางการเดินทางที่ไม่ลำบากมาก อีกทั้งในบริเวณใกล้เคียงยังมีบริการขั้นพื้นฐานเพียงพอ เช่น สถานีอนามัย โรงเรียนมัธยมศึกษา ฯลฯ มีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับพื้นที่อื่นสะดวกรวดเร็วกว่าแต่ก่อนมาก แต่ยังมีประสบปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร และเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้รู้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่ฐานะทางเศรษฐกิจยังคงต้องพึ่งพาผลผลิตทางการเกษตร (ประมวลพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เล่ม 3 ปี 2535 – 2540, 2540, น.98-99.; และตามรอยพระราชดำริ : น้อมนำโครงการพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในจังหวัดศรีสะเกษ ถ่ายทอดสู่ท้องถิ่น, 2558, น.13)

ในพื้นที่แห่งนี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยพระองค์พระราชทานพระราชดำรินโครงการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและเสด็จมาปฏิบัติพระราชภารกิจตลอดจนเยี่ยมพสกนิกรหลายครั้ง ระหว่าง พ.ศ.2537 ถึง พ.ศ.2563 โดยข่าวการเสด็จมาในแต่ละครั้งยังความปลื้มปิติยินดี และสร้างความปลาบปลื้มแก่ทางโรงเรียนโดยถ้วนหน้า โดยมีราษฎรเดินทางขึ้นไปเฝ้าชมพระบารมีเป็นจำนวนมาก ทรงได้ถามทุกข์สุขของราษฎรที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยถ้วนหน้ากัน ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) วันที่ 14 กรกฎาคม พุทธศักราช 2537 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงปลูกมะม่วงพันธุ์ สก 07 จำนวน 1 ต้น ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ 5 ตำบลลุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และทรงนำแนวคิดการพัฒนามาสู่โรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและสุขภาวะอนามัยของนักเรียนในพื้นที่

ภาพที่ 3 โรงเรียน ตชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8). ต้นมะม่วงพันธุ์ คก 07 ที่
ทรงปลูกภายในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ (ภาพถ่าย)

2) วันที่ 30 มกราคม พุทธศักราช 2540 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินยังโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 5 ตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ เพื่อตรวจ
เยี่ยมกิจกรรมโครงการเกษตร และเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ (ประยูรสิทธิ์ สิทธิพันธ์, 2540,
น.47.; และสำนักพระราชวัง, 2545, น.57)

ภาพที่ 4 โรงเรียน ตชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8). เสด็จฯ ติดตามโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริและลายพระหัตถ์พระราชทาน (ภาพถ่าย)

3) วันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2543 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินประกอบ
พระราชกรณียกิจ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ 5 ตำบลสูง
อำเภอกันทรลักษ์ พระราชทานสิ่งของแก่ครูตำรวจตระเวนชายแดน 11 นาย และ

พระราชทานพันธุ์ไม้แก่ผู้แทนชาวบ้าน 2 คน ทอดพระเนตรกิจกรรมในโรงเรียน เช่น ศาลาน้ำดื่มไอโอดีน กิจกรรมโครงการเกษตร เลี้ยงปลา และโรงสีข้าว (หอดจดหมายเหตุแห่งชาติ อุบลราชธานี มท.0201.21.31.4/1 เสด็จฯ โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ศรีสะเกษ (พ.ศ.2543). ; และ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2545, น.10)

ภาพที่ 5 โรงเรียน ตชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8). *เสด็จฯ ติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและลายพระหัตถ์พระราชทาน* (ภาพถ่าย)

4) วันที่ 21 ธันวาคม พุทธศักราช 2548 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสิ่งของ อุปกรณ์การเรียนแก่ครูและผู้แทนนักเรียน จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ อาทิ การสาธิตการเรียนการสอน ชั้นอนุบาล ห้องสมุด ห้องวิชาการ ห้องพยาบาล ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศาลาน้ำดื่มไอโอดีน โรงอาหาร ห้องครัว โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการฝึกอาชีพ กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมร้านค้าตัดผม กิจกรรมปศุสัตว์ นอกจากนี้ยังทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ รวมทั้งหน่วยแพทย์พระราชทาน โดยทรงรับผู้ป่วยไว้เป็นคนไข้ในพระราชานุเคราะห์ด้วย (พระราชกรณียกิจ

ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตุลาคม 2548 - ธันวาคม 2548, 2548, น.67-68)

ภาพที่ 6 โรงเรียน ตชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8). เสด็จฯ ติดตามโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริและลายพระหัตถ์พระราชทาน (ภาพถ่าย)

5) วันที่ 5 มกราคม พุทธศักราช 2558 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไป
ทรงติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 5
ตำบลรุ้ง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทอดพระเนตรการดำเนินงานตามโครงการ
พระราชดำริทั้ง 8 โครงการ อาทิ มุมหลักสูตรสมเด็จพระย่าภายในห้องสมุด เป็นมุมเรียน
รู้เกี่ยวกับพระราชประวัติพระราชกรณียกิจ เพื่อเสริมสร้างการอ่าน การเรียนรู้ด้าน
เศรษฐกิจพอเพียงและปลูกจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและพบว่ามีการส่งเสริมให้
นักเรียนมีความรู้เพิ่มในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และสำหรับสหกรณ์โรงเรียนนักเรียน
รู้จักการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การทำบัญชีครัวเรือนการทำบัญชีต้นกล้าบันทึกความดี
การออมเงินและขยายผลไปสู่ผู้ประกอบการและชุมชนซึ่งได้นำผลผลิตในครัวเรือนมา
จำหน่ายผ่านสหกรณ์จนได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบภูมิปัญญาสหกรณ์โรงเรียน ส่วน
โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันประสบผลสำเร็จจนเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ

พอเพียง ส่งเสริมให้ปลูกพืชผักสวนครัวเลี้ยงปลากินพืชในบ่อดิน เลี้ยงปลาตกในบ่อซีเมนต์ เลี้ยงเป็ดเทศไก่พื้นถิ่นพื้นเมือง และไก่ไข่ ซึ่งได้ผลผลิตดี มีเหลือจำหน่ายและนำเงินเข้าสะสมในบัญชีกองทุนอาหารกลางวันและนำไปประกอบอาหาร จากนั้นทอดพระเนตรโรงอาหาร จัดแสดงผลิตภัณฑ์แปรรูปและถนอมอาหารซึ่งเป็นผลผลิตจากโรงเรียนและกลุ่มแม่บ้าน อาทิ กลัวยฉาบกรอบเค็ม (หोजดหมายเหตุแห่งชาติ อุบลราชธานี, มท. 0201.2.1.31/18 เสด็จฯ โรงเรียน ดชด.ศรีสะเกษ (พ.ศ.2558))

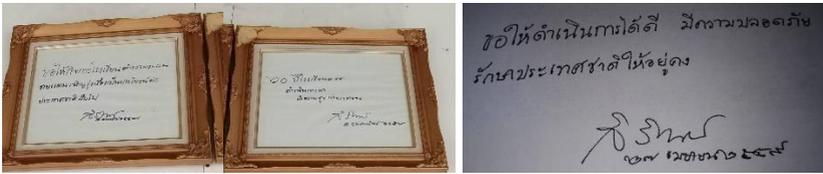
ภาพที่ 7 โรงเรียน ดชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8). *เสด็จฯ ติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและลายพระหัตถ์พระราชนาน* (ภาพถ่าย)

6) วันที่ 30 กันยายน พุทธศักราช 2563 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 5 ตำบลรุ้ง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อติดตามงานในโครงการของพระองค์ โดยทางโรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมตามแนวพระราชดำริของพระองค์อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยเสด็จฯ ทรงงานในโรงเรียนเป็นครั้งที่ 5 เป็นลำดับโรงเรียนที่ 1,002 โดยไม่นับรวมถึงการเสด็จปลูกต้นมะม่วงใน พ.ศ. 2537 (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่, 2563, น.5) ทั้งนี้ทรงมีพระราชดำรัสตอบทรงขอใจทางโรงเรียน และรับสั่งถึงความทุกข์ยากลำบากของราษฎร ทรงเป็นห่วงและขอให้ทุกคนมีความมานะ

อดทนในการทำมาหากิน นอกจากการทำมาขอให้ทำอาชีพเสริมเพื่อเป็นการเพิ่มพูน รายได้อีกทางหนึ่ง แล้วทรงขอให้ทุกคนสามัคคีกลมเกลียวกันเพื่อชาติบ้านเมืองต่อไป (นิเชต ฤทธิ์สิทธิ์, 2563, สัมภาษณ์) ดังลายพระหัตถ์พระราชทานในวาระครบ 60 ปี โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ความว่า “60 ปี โรงเรียน ตชด.ดำเนินการมา นำความสุขแก่ประชาชน” “ขอให้กิจการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเจริญรุ่งเรือง เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติสืบต่อไป” และ “ขอให้ดำเนินการได้ดี มีความปลอดภัย รักษาประเทศให้อยู่คง” (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2559, น.คำนำ) ทั้งนี้ ประเด็นการแก้ปัญหาความยากจนจึงกลายเป็นเป้าหมายสูงสุดของโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาทุกประเภทของรัฐ เนื่องจากการ ดำเนินการพัฒนาทั้งหมดล้วนเป็นการพยายามแก้ต้นตอของความยากจนตามความคิด ความเชื่อ และความรับรู้ของรัฐเวลานั้น

ภาพที่ 8 โรงเรียน ตชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8). เสด็จฯ ติดตามโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริและลายพระหัตถ์พระราชทาน (ภาพถ่าย)

ภาพที่ 9 โรงเรียน ตชด.บ้านหนองใหญ่. (2563, ตุลาคม 8)
 ลายพระหัตถ์พระราชทานแก่กิจการโรงเรียน ตชด. (ภาพถ่าย)

3. การพัฒนาโรงเรียนภายหลังการเสด็จฯ

การพัฒนาโรงเรียนมีการริเริ่มพัฒนาก่อนหน้าสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะเสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นบ้างแล้ว แต่ยังไม่เห็นเด่นชัดเป็นรูปธรรมนัก อย่างไรก็ตาม ผลของการพัฒนาโดยมากปรากฏขึ้นภายหลังการเสด็จฯ แทบทั้งนั้น โดยเฉพาะ การดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อพัฒนาเด็กและ เยาวชนในถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ เทพรรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนิน งานโครงการตามพระราชดำริขึ้นในโรงเรียนตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่น ทุรกันดารฉบับที่ 5 (ปี 2560 – 2569) ในเรื่องของการเสริมสร้างสุขภาพของเด็กตั้งแต่ ในครรภ์มารดา การจัดการการศึกษาให้เด็กและเยาวชนพิการในรูปแบบที่เหมาะสม การพัฒนาโครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน การพัฒนาห้อง Smart Kids กิจกรรม โรงเรียนรอบรู้สุขภาพเรื่องกระโดดโลดเต้น เพื่อแก้ปัญหาเด็กมีภาวะทุพโภชนาการ การเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม และการ เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการอาชีพ การปลูกจิตสำนึกและพัฒนา ศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ถ้าปี) การเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย รวมถึงโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรให้กับโครงการอาหารกลางวัน และโครงการสหกรณ์ กิจกรรมสหกรณ์ออมทรัพย์ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร (กองทุนเลี้ยงไก่ไข่ กองทุนเพาะเห็ด รับผิดชอบผลผลิตทางการเกษตร) โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โดยครูควบคุมนักเรียน เต็มน้ำและผสมสารละลายไอโอดีนเข้มข้นทุกวัน ใช้เกลือไอโอดีนในการประกอบอาหาร กลางวันทุกวันทำให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในพื้นที่คัดกรองภาวะขาดไอโอดีน ติดตามการเติมน้ำผสมสารละลายไอโอดีนที่บ้านนักเรียน แจกเกลือไอโอดีนให้นักเรียนนำไปปรุงอาหารที่บ้าน และทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำดื่มไอโอดีน และจัดเก็บภาชนะและอุปกรณ์เนื่องจากปิดภาคเรียน โครงการฝึกอาชีพ เช่น การเพาะเห็ด การทำน้ำมันเหลือง การร้อยลูกปัดทำเครื่องประดับ การทำอาหารบุรหอม การทำดอกไม้จากผ้าอแกนซา การแปรรูปอาหารจากปลา การทำเข็มกลัดดอกกลาดวนจากรังไหม การทำเจลแอลกอฮอล์ การตัดผมชายหญิง เป็นต้น และพระองค์ได้มีพระมหากรุณาธิคุณต่อเรื่องการจัดการอาหารกลางวันเป็นอย่างมากดังคำกล่าวของครูท่านหนึ่งว่า “พระองค์ท่านกล่าวเสมอว่า เราต้องบริหารในสถานะที่ต้องเลี้ยงตัวเองได้ หากวันใดวันหนึ่งไม่ได้รับงบประมาณ เด็ก ๆ จำเป็นต้องมีอาหารกลางวันรับประทาน” (ปราศรัย มีทวาธิ, 2563, สัมภาษณ์) และโครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ ดังคำกล่าวของครูครุฑทายาทผู้ซึ่งเคยได้รับทุนพระราชานุเคราะห์ว่า “น้อยใจเราเรียนไม่เก่ง อยากให้(รุ่น)น้องได้ ท่านจะทรงถามตลอด ท่านจะมีรับสั่งขอให้เด็กที่เคยได้รับทุนให้เข้าเฝ้าที่ห้องนี้ ทูลว่า สอบเป็นครู ตชด.ท่านยิ้มใส่ใจทุกคน ท่านไม่ทิ้ง ปัจจุบันทำอะไรอยู่ มีพระมหากรุณาธิคุณให้พ่อแม่ได้เข้าเฝ้าด้วย ทุก ๆ ครั้งตอนเรียน ม.ต้น ได้เข้าเฝ้าตอนปิดเทอม ท่านต้องเหนื่อยกับเราจึงขอสละทุนเทอมหนึ่งก็จะมีเงิน

มาให้ เจ้าหน้าที่ที่กองกำกับจะไปในเทศ มีขมที่ท่านทรงทำมาให้มีรูปเด็กหัวจุก ได้กวัดวิชา มีเสื้อผ้าม้าให้ ท่านดูแลเหมือนเป็นแม่คนหนึ่ง จึงประทับใจ” (วิทยา คำดี, 2563, สัมภาษณ์)

ประเด็นข้างต้นจะให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นหลัก เห็นจากการที่พระองค์ ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการต่อยอดงานพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนในพระอุปการะของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดังความ ตอนหนึ่งในบทความพระราชานิพนธ์เรื่อง “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” ว่า “ในที่สุดข้าพเจ้าคิดขึ้นมาได้ว่าเราน่าจะเริ่มงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คงพอจะพูดกันได้ ถือได้ว่าเราน่าจะเริ่มงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตัวแทน ของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร...ข้าพเจ้าก็คุ้นเคยกับตำรวจตระเวนชายแดนมาตั้งแต่ยังเล็ก ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร...ความในวงเล็บเติมโดยผู้เขียน) สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปี หลวง...ความในวงเล็บเติมโดยผู้เขียน) สมเด็จพระเจ้า (สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี... ความในวงเล็บเติมโดยผู้เขียน) สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์...ความในวงเล็บเติมโดยผู้เขียน) ก็ทรงส่งเสริมโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งให้ออกาสความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กในถิ่นทุรกันดาร เต็มไปด้วยภัยอันตราย คุรุธรรมดาเข้าไปไม่ถึง เพื่อให้เด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทชุมชน” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2539, น.45) ซึ่งโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษานั้น โรงเรียนจัดให้มีการ ดำเนินงาน อาทิ การจัดแผนการสอน การจัดสมุดคู่มือผลการปฏิบัติงานของครู การศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมให้แก่นักเรียนชั้น ป.1-6 เรียนผ่านโทรทัศน์เพื่อการศึกษาใน 8 สาระ การเรียนรู้ การใช้ห้องสมุดการตกแต่งห้องเรียน งานธุรการในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียน

การสอน การสอนวิชาคอมพิวเตอร์ การสอนหลักสูตรสมเด็จย่า (ป.3-6) การจัดทำป้ายนิเทศ วันสำคัญต่าง ๆ การซ่อมแซมหนังสือเรียน การจัดกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ในห้องสมุด และสอบประจำภาคเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด กิจกรรมวันเด็ก วันครู วันปีใหม่ การสอนเสริมให้กับนักเรียนชั้น ป.6 เพื่อรองรับการประเมิน NT การแนะแนวเรื่องการศึกษาต่อ การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

นอกจากการพัฒนาภายในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่แล้วยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเมืองกันทรลักษณ์ภายหลังการเสด็จด้วย โดยเฉพาะ การเข้ามาของทางหลวงแผ่นดินสำคัญ คือ ทางหลวงหมายเลข 221 (สายศรีสะเกษ - เขาพระวิหาร) ทางหลวงหมายเลข 2084 (เส้นทางสายภูมิซรอล - บ้านดำน) และทางหลวงหมายเลข 2335 เส้นทางสายบ้านภูมิซรอล - บ้านโดนเอาว (ภราดร ศรีปัญญา และคณะ, 2558, น.32-33) ดังกล่าวถือเป็นสิ่งทีปลดพันนาการของพื้นที่ทางกายภาพของชุมชนที่เคยปิดขวางการเคลื่อนไหวเดินทางไปมาของผู้คนในชุมชนกับผู้คนในท้องถิ่นอื่น ๆ ของจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งยังเชื่อมคนในท้องถิ่นกับพื้นที่ชนบทตามอำเภอต่าง ๆ ด้วย จากนั้นมีการตัดถนนอีกหลายสายเพื่อเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินสายรองประธาน โดยเฉพาะทางหลวงหมายเลข 221 (สายศรีสะเกษ - เขาพระวิหาร) ระยะทาง 98.990 กิโลเมตร จึงเปรียบเสมือนประตูบานใหญ่ที่เปิดชุมชนเชิงเขาพนมดงรักแห่งนี้สู่ออกสู่โลกภายนอก พร้อมกับนำพาผู้คนจากภายนอกเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินและสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย แต่ในขณะที่เดียวกันโครงการตามพระราชดำริทำให้ท้องถิ่นเกิดการขยายตัวของเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมพื้นที่ภายในท้องถิ่นเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งเกิดความพยายามในการสร้างอาชีพเสริมและปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิมมาสู่รูปแบบการผลิตทาง

การเกษตรที่แท้จริง อันจะนำมาซึ่งรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีกว่า ดังตารางสรุปการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนในมิติต่าง ๆ ก่อนและหลังการเสด็จฯ ดังนี้

สภาพก่อนเสด็จใน พ.ศ. 2537	สภาพหลังเสด็จ พ.ศ.2537 ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2563)
1.ท่องเที่ยวทัวร์กันดาร (ก่อน พ.ศ.2500)	1.พ.ศ. 2537 มีการพระราชทานแนวพระราชดำริการพัฒนา มาสู่โรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและสุขภาวะอนามัย ของคนในพื้นที่ รวมถึงการพัฒนาทางหลวงสู่โรงเรียน
2.หลัง พ.ศ.2500 เริ่มมี การพัฒนาต่าง ๆ ทางกายภาพ (โดยเฉพาะ ด้านวัตถุ และมี สิ่งก่อสร้างพอสมควร)	2.พ.ศ. 2540 การพัฒนาด้านกิจกรรมโครงการเกษตรและมี การปรับปรุงแบบการผลิต คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
	3.พ.ศ. 2543 การพัฒนาด้านกิจกรรมโครงการเกษตรและมี การปรับปรุงแบบการผลิต การพัฒนาศาลาน้ำดื่มไอโอดีน คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
	4. พ.ศ. 2543 การพัฒนาด้านการศึกษา วิถีชีวิตความเป็น อยู่ คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
	5. พ.ศ.2558 การพัฒนาด้านการศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และการสาธารณสุข คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
	6. พ.ศ. 2563 การพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

รวมความแล้วภายหลังจากที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรและตรวจเยี่ยมโครงการตามพระราชดำริโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 8 ตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ.2537 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน นับเป็นช่วงเวลาที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดยุคหนึ่งของตำบลสูง อำเภอกันทรลักษ์ อันเนื่องมาจากการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านคุณภาพชีวิต การศึกษา สุขภาวะอนามัย และโครงสร้างพื้นฐานอันส่งผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในเวลาต่อมา เหตุตั้งนั้น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่จึงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและศูนย์กลางการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของชุมชนไปโดยปริยาย และจากโครงการตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถ และพระมหากรุณาธิคุณส่วนหนึ่งในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีต่องานด้านการพัฒนาท้องถิ่น ทรงเป็นดวงประทีปส่องทางให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าสืบมาจนถึงทุกวันนี้

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างยั่งยืนของ ฌ็องฌูดี ทรัย์อุปลัมภ์ (2558) เรื่อง “ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน” ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ และยังเป็นการพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานภูมิปัญญาที่มีด้วย เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล และสอดคล้อง

กับแนวคิดของพิชาภพ พันธุ์แพ (2554) เรื่อง “ผู้นำกับการจัดการเปลี่ยนแปลง” ในประเด็นของการแก้ปัญหา รวมถึงการให้อิสระทางความคิดและสนับสนุนวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับแนวคิดโครงสร้างการหน้าที่ที่ใช้อธิบายบทบาทและพระราชอำนาจของสถาบันกษัตริย์ที่มีต่อสังคมผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และสัมพันธ์กับงานวิจัยของกฤตวิษณุ ปิรมไพบูลย์ (2557) เรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ.2521 – 2532” งานวิจัยของชนิดา ชิตบัณฺฑิตย์ (2547) เรื่อง “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : การสถาปนาพระราชอำนาจนำของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” และงานของธันยพงศ์ สารรัตน์ (2563) เรื่อง “โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรกับการพยายามแก้ปัญหาสังคมชนบทจังหวัดศรีสะเกษ ระหว่าง พ.ศ. 2541 – 2554” ที่กล่าวถึงโครงการพระราชดำริที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดเรื่องความยากจนของประชาชน และมีการตั้งศักยภาพทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ เช่น การขยายเส้นทางการคมนาคมในพื้นที่ ดึงกรณีแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับการพัฒนาท้องถิ่นผ่านโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งนี้ ซึ่งเป็นแนวคิดโครงสร้างการทำหน้าที่ที่ใช้อธิบายบทบาทของสถาบันกษัตริย์ที่มีต่อสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

บทสรุป

การเสด็จเยี่ยมราษฎรในภาคต่าง ๆ จนทั่วราชอาณาจักรนี้เอง ได้ก่อให้เกิดแนวพระราชดำรินั่นเองที่จะทรงหาโอกาสเสด็จออกไปยังชนบทที่ห่างไกลที่ประสบความทุกข์กันดารในท้องถิ่น จนไม่สามารถทำมาหาเลี้ยงชีพให้มีความผาสุกตามควรแก่อัตภาพได้

ดังนั้นถ้าจะกล่าวว่าการเสด็จเยี่ยมราษฎรนอกมณฑลราชธานีเป็นเสมือนหนึ่งต้นเค้าให้เกิดโครงการพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ทุกข์ยากในกาลต่อมาก็น่าจะได้ ทั้งนี้การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรและติดตามตรวจเยี่ยมงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นพระราชกรณียกิจสำคัญประการหนึ่งที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน สำหรับศรีสะเกษที่ถือเป็นจังหวัดเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในภาคอีสานนั้น ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยพระองค์พระราชทานพระราชดำรินำโครงการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และเสด็จมาปฏิบัติพระราชกรณียกิจตลอดจนเยี่ยมพสกนิกรชาวศรีสะเกษหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ครั้งแรกในวันที่ 14 กรกฎาคม 2537 จนถึงปัจจุบัน ได้สร้างความปิติยินดีและปลอบปลื้มแก่ทางโรงเรียนและชาวจังหวัดศรีสะเกษโดยถ้วนหน้า และยังผลต่อการกระตุ้นการพัฒนาและนำพาความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ท้องถิ่น ส่งผลให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนแห่งนี้มีฐานะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและศูนย์กลางการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งหนึ่งของท้องถิ่นศรีสะเกษด้วย ทั้งนี้นับแต่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชอุตสาหะอันแรงกล้าในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์แห่งปวงชนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม มีพสกนิกรชาวศรีสะเกษได้รับพระราชทานความช่วยเหลือบำบัดทุกข์บำรุงสุขมากมายจนไม่อาจคณานับได้ ขอพระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน แลร์มพระบารมีแห่งพระองค์คุ้มเกล้าคุ้มกระหม่อมพสกนิกรชาวศรีสะเกษทั้งปวงตลอดไปตราบชั่วฟ้าดินสลาย

และจากการศึกษาครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทยสมัยใหม่ ดังที่แสดงให้เห็นว่า โครงการพัฒนาของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้รับการสนับสนุนอย่างมากมายทั้งจากหน่วยงานราชการ เอกชน ทำให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในชนบทกลายเป็นตัวอย่างสำคัญในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจด้านนี้ของพระองค์ท่านในหลายทศวรรษมาแล้ว ซึ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริก็ยังคงเป็นสัญลักษณ์ของพระราชกรณียกิจในด้านการพัฒนาชนบท ในแง่ในความเข้าใจของสังคมได้ทำให้สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นที่มาของชีวิตที่ดี เป็นบ่อเกิดและสัญลักษณ์ของการพัฒนา เป็นตัวแทนของเมืองหลวงที่ไม่ทอดทิ้งชนบท รวมไปถึงเป็นมาตรฐานสำหรับผู้นำในระดับล่างลงมาที่สังคมไทยเรียกร้องให้ดำเนินรอยตามที่มาและปัจจัยต่าง ๆ ของความรู้ เช่นนี้ยังคงรอการศึกษาอย่างเป็นระบบ และถือเป็นประเด็นที่ควรศึกษาค้นคว้าต่อไป ซึ่งความรู้ที่ท้องถิ่นมีต่อพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย การเข้าใจพระราชกรณียกิจอย่างมีมิติประวัติศาสตร์จึงช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างเป็นประวัติศาสตร์มากขึ้น แต่จากการศึกษาจะเห็นว่ามีความมีตัวแสดงทางการเมืองที่สำคัญอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ กลุ่มการเมืองท้องถิ่น หรือแม้แต่การเมืองระหว่างประเทศ ที่เข้ามาบีบบบาทในพื้นที่แห่งนี้ ณ ช่วงเวลานี้ ที่สมควรได้รับการศึกษาต่อไปอีกเช่นกัน ซึ่งอาจสืบค้นถึงผู้ให้สัมภาษณ์สำคัญๆ (Key informants) เพิ่มเติม เช่น อดีตครูในโรงเรียน นักเรียนผู้ที่เคยเข้าเฝ้า คนในชุมชนที่เคยเข้าเฝ้า ชาวบ้าน ครูโรงเรียน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ

ซึ่งจะทำให้ข้อมูลมีน้ำหนักมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในประเด็นการสืบสานแนวพระราชดำริของพระองค์ท่าน ที่เริ่มพัฒนาจากความต้องการของโรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง (Start with the Community) หาวิธีการทำให้คนในชุมชนโรงเรียน และชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เพิ่มศักยภาพให้โรงเรียนและชุมชนสามารถบริหารจัดการโครงการเองได้ และส่งเสริมการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อต่อยอดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสนองแนวพระราชดำริให้สำเร็จต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤตวิษณุ ปีมไพบูลย์. (2557). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ.2521 – 2532. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. (2545). สดุดี 100 ปี สมเด็จพระเจ้า. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. (2559). 60 ปี โรงเรียน ตชด. กรุงเทพฯ: กองฯ. คริส เบเกอร์ และคณะ. (2556). กลางใจราษฎร์. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ซิลค์เวอร์ม.
- ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2547). โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : การสถาปนาพระราชอำนาจนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ณัฐรุณี ทรัพย์อุปลัมภ์. (2558). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. จันทบุรี: สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ตามรอยพระราชดำริ : น้อมนำโครงการพระราชดำรินิสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารีในจังหวัดศรีสะเกษถ่ายทอดสู่ท้องถิ่น. (2558).

อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.

เทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2559). บทความพระราชนิพนธ์

เรื่องโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. ใน 40 ปี โรงเรียนตำรวจตระเวน

ชายแดน. กรุงเทพฯ: กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน.

เทพรัตนวิศิษฏศิลป์. (2548). กรุงเทพฯ: กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์.

ฉันทพงศ์ สารรัตน์. (2563). โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชน

กาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร กับการพยายาม

แก้ปัญหาสังคมชนบทจังหวัดศรีสะเกษ ระหว่าง พ.ศ.2541 – 2554.

วารสารวิชาการศิลปวัฒนธรรมอีสาน. 1(1), 1-22.

ประมวลพระราชกรณียกิจสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เล่ม 3

ปี 2535 - 2540. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.

ประยูรท์ สิทธิพันธ์. (2540). กระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์.

ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษ. (2548).

ศรีสะเกษ: สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษและภาคีเครือข่าย.

ปราการ กลิ่นฟุ้ง. (2551). การเสด็จพระราชดำเนินท้องที่ต่างจังหวัดของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พ.ศ. 2493-2530.

วิทยานิพนธ์ อ.ม.(ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.

พระมหากษัตริย์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ที่มีต่อ
พลสกนิกรชาวจังหวัดศรีสะเกษ. (2554). อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์ดีอินเตอร์กรุ๊ป.

พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่าง
เดือนตุลาคม 2548 - ธันวาคม 2548. (2548). กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.
พิชาภพ พันธุ์แพ. (2554). ผู้นำกับการจัดการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภราดร ศรีปัญญา และคณะ. (2558). ศรีสะเกษจังหวัดของเราเล่ม 2 : ภูมิศาสตร์
เศรษฐกิจ การคมนาคม และสิ่งแวดล้อม. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์ดีอินเตอร์กรุ๊ป.
รัตนมณีศรีศิลปศาสตร์. (2553). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่. (2563). มปท.: มปป..

เสียง ไชยกาล. (2547). ปาฐกถาเรื่องสภาพจังหวัดอุบลราชธานี. ใน ปาฐกถาของ
ผู้แทนราษฎรเรื่องสภาพของจังหวัดต่างๆ. กรุงเทพฯ: โครงการมิตรภาพญี่ปุ่น-ไทย.
วงเดือน นาราสังข์. (2562). ภูมิพลังแผ่นดินรุ่นที่ 5 : เรียนรู้ประวัติศาสตร์ บูรพมหา
กษัตริย์ไทยในอดีต. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมาลี บำรุงสุข สุกัญญา บำรุงสุข และศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. (2541). พระมามลาย
โคกเหล่าเหลือสุข : พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในสมเด็จพระ
พระศรีนครินทราบรมราชชนนี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.

สำนักพระราชวัง. (2545). เสด็จฯเยือนอีสานใต้. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ปจำกัด.

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สน.กปร.). (2547). รายงานผลการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (เฉพาะโครงการที่อยู่ในขอบข่ายการประสานงานของ กปร.). มปท.: มปพ..

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ อุบลราชธานี (หจช.อบ.). เอกสารกระทรวงมหาดไทย. มท 0201.2.1.31/18. เสด็จฯ โรงเรียน ตชด. ศรีสะเกษ (พ.ศ.2558).

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ อุบลราชธานี (หจช.อบ.). เอกสารกระทรวงมหาดไทย. มท 0201.21.31.4/1. เสด็จโรงเรียนบ้านหนองใหญ่ ศรีสะเกษ (พ.ศ.2548).

อมรา พงศาพิชญ์. (2559). โครงการหลวง : รอยต่อระหว่างรัฐกับภาคประชาสังคม. วารสารวิจัยสังคม. 39(2), 1-34.

นิเชต ฤกษ์สิทธิ์, ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2563 ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.

ประกอบ เหล่าเทียม, อดีตครูโรงเรียนฯ, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2563 ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.

ปราศรัย มัทวาทิ, ครูโรงเรียนฯ, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2563 ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.

วิทยา คำดี, ครูโรงเรียนฯ, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2563 ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.

Author

Mr.Thanyapong Sararat

Social Studies Program, Faculty of Education

Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,

Mueang Diatrick, Sisaket Province 33000

E-mail: hithanyapongs@hotmail.com

การสร้างสรรคการสดงนาฏยประดิษฐ์ : ระเบบเทวอิปสรตตเมือนธม
สู่การท่องเทียวเชิงวัฒนธรรม
The Creation of an Artificial Dance: Apsara Dance (Tae We)
Ta Muen Thom Dance to Cultural Tourism

ยุวดี พลศิริ¹

Yuwadee Ponsiri

¹สขวิชขณนฏคิลป์ คณณมนษยศษตรและสังคมศษตร มหขวิทยลัยรชภทสุรินทร

Department of Dance, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University

ได้รับบทความ: 8 ตุลาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

ระเบบเทวอิปสรตตเมือนธม สู่การท่องเทียวเชิงวัฒนธรรม เป็นผลงานที่ได้ผลการศึกษาขมจากข้อมูลคิลปกรรมขมโบราณ ด้นภษสล็กนงอปสรที่พบบริเวณส่วนประกอบภยในของปรสษตตเมือนธม ตำบลตตเมือย อำเภอพณมดงรัก จ้งหวัดสุรินทร จากการค้นคว้เอกสขร และการลงภษศษนขม โดยใช้กระบวนการ ส้รวจ สังเกต และสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูล ที่ได้ม้จัดกระทำ และตรวจสอบควมถูกต้องโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้ (Data Triangulation) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว ม้ออกแบบการสดงนฏยประดิษฐ์ที่ใช้เทคนิคการบูรณการระหวัง จินตนาการของผู้สร้างสรรค้ ก้บการใช้นวคิตหลักนฏยประดิษฐ์ 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) เรื่องราว 2) ท่ารำ 3) การแต่งภษ 4) ดนตรี 5) การแปรแถว ซึ่งผู้สร้างสรรค้จะต้องเป็นบุคคลที่มีควมรู้และควมเชี่ยวชาญทางด้นนฏคิลป์ไทยเป็นพื้นฐาน จากนั้นจึงสร้างสรรค้ผลงานตามขั้นตอนการทำงาน

3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1) การกำหนดโครงร่างร่วม 2) การออกแบบการแสดง 3) การสร้างสรรค์ การแสดงและการประเมินผลความพึงพอใจของผู้ชม

ผลจากการศึกษาพบว่า ภาพสลักนางอัปสรปราสาทตาเมือนธม เป็นการศึกษา เพื่อนำท่าทางที่พบมาพัฒนาเป็นท่ารำ โดยใช้แม่ท่าจากตำรา นาฏยศาสตร์ ฉบับภทรตมูณี ที่เรียกว่าท่ารำพระศิวะ 108 กระบวนท่า ผู้การสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ เป็นการ เชื่อมโยงระหว่างท่ารำทางด้านนาฏศิลป์ไทยกับท่าทางที่ประดิษฐ์ทำขึ้นมาใหม่ ประสาน กับจังหวะทำนองเพลงที่ให้ความรู้สึกคล้ายตามเรื่องราว โดยยกประเด็นความงามของ นางอัปสร และความศรัทธาของมนุษย์ต่อเทวดา ซึ่งได้รับอิทธิพลด้านความเชื่อ มาจาก ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ที่เชื่อว่านางอัปสรเป็นบุคคลที่ดลบันดาลความสงบร่มเย็นมาสู่ มวลมนุษย์ได้ ผลงานชิ้นนี้เป็นลักษณะของงานสร้างสรรค์เชิงทดลอง และเป็นการแสดง ชุดเดี่ยวที่ได้รับแนวคิดมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จากเรื่องเล่าจากปราชญ์ ชาวบ้านที่มีต่อปราสาทตาเมือนธม ผู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เป็น การแสดงที่เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งนับว่าเป็นผลงานที่มีคุณค่าทางจิตใจ ด้านความเชื่อ การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความศรัทธาต่อเทพเจ้า ซึ่งนับเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่อาจแยก จากกันได้ แต่จะผันแปรไปตามบริบท ตามยุคสมัยที่มีส่วนในการสร้างสรรค์ปั้นแต่งให้ เทพเจ้านั้นมีอยู่จริง และเป็นสื่อที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมโบราณสถานได้ เข้าใจและเห็นความสำคัญของปราสาทแห่งนี้

คำสำคัญ : นาฏยประดิษฐ์, นางอัปสร, ปราสาทตาเมือนธม

Abstract

“Apsara Dance (Tae We) Ta Muen Thom Dance to Cultural Tourism” was the performing arts grown from ancient Khmer stone sculpture of Apsara (a celestial maiden in Hindu culture) found inside Angkor Ta Muen Thom, Ta Miang subdistrict, Phanom Dong Rak district, Surin province. Data was collected

as the result of the literature review and field trip via the use of a survey, an observation, and an interview. Data Triangulation was used to synthesize the data correctness to create the choreography which integrated techniques between the creator's imagination and five concepts of choreography: 1) story, 2) dance pose, 3) garment, 4) music, and 5) dance pattern. To create this, the creator had to be the one who was skillful and keen on Thai dance art. The creative process consisted of three stages: 1) drawing an outline, 2) creating performance, and 3) performing and evaluating audiences' attitudes.

The result of the study indicated that dance poses in (Tae We) Apsara Ta Muen Thom Dance were developed based on 108 Shiva's cosmic dance recorded in the Nataya Shastra written by Bharatamuni. These dance poses were creatively combined both Thai classical and new dance poses blended with harmonic rhythm. The dance paid attention to Apsara beauty and human trust to female deity in Brahman-Hindu belief – the one who ordained peacefulness to mankind. This dance was the creative experimental performance, inspired by historical evidence from the folk philosopher's vision on Angkor Ta Muen Thom, to enhance cultural tourism. The performance reflected the intrinsic value, belief, and respect, and faithfulness to the deity. It was an uncut relationship that adjusted itself to the present context. Also, the performance could be a good media for urging tourists to realize the importance of historical sight-seeing.

Keyword: Choreography, Apsara, Prasat Ta Muen Thom

บทนำ

ระบําเทวีสปราตาเมือนธมสู่การทอ้งเทียวเชิงวัฒนธรรม เป็นนาฎยประดิษฐ์ที่ได้จากผลการศึกษาข้อมูล หลักฐานทางโบราณสถาน ปราสาทตาเมือนธม ตำบลตาเมียง อำเภพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ จากองค์ประกอบทับหลัง หน้าบันและผนังปราสาท ผู้สร้างสรรค์มีความสนใจนำเสนอความงามของนางอัปสร จากเรื่องเล่าของปราสาทตาเมือนธมสู่การทอ้งเทียวเชิงวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ศิริพร สุเมธารัตน์ (2554) กล่าวว่า กลุ่มปราสาทตาเมือน ประกอบด้วยปราสาท 3 หลังปราสาทหลังสำคัญมากที่สุดคือ ปราสาทตาเมือนธม ซึ่งหันหน้าไปทางทิศใต้ หลังที่ใหญ่ที่สุดในกลุ่มปราสาทตาเมือน (ธม แปลว่า ใหญ่) กลุ่มปราสาทตาเมือนตั้งอยู่เขตบ้านตาเมียง ตำบลตาเมียง อำเภพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งตั้งอยู่ในเส้นทางถนนสายโบราณที่ตัดจากเมืองพระนคร (Angkor) เมืองหลวงของอาณาจักรขอม ผ่านเทือกเขาพนมดงรัก เป็นกลุ่มปราสาทที่มีลักษณะเด่นกว่าปราสาทหลังอื่น กล่าวคือ เป็นกลุ่มปราสาทจำนวน 3 หลัง ที่มีสภาพสมบูรณ์ แสดงถึงลักษณะเฉพาะของการสร้างปราสาทในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มหาราชองค์สุดท้ายของอาณาจักรขอม เป็นศาสนสถานประดิษฐานรูปเคารพสำหรับประกอบพิธีทางศาสนา กลุ่มปราสาทตาเมือนนี้ตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางเส้นทางระหว่างเมืองพระนครไปยังพนมรุ้ง เมืองพิมาย และแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ในสมัยโบราณ เป็นชุมชนหน้าด่านที่ตั้งอยู่ใกล้กับช่องทางติดต่อกับประเทศกัมพูชา เรียกว่า ช่องเขาตาเมือนธม สอดคล้องกับ ศานติภักดีคำ (2557) กล่าวว่า สังคมกัมพูชาสมัยโบราณบูชาเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ไม่ว่าจะเป็นเทพเจ้าสูงสุดหรือเทพเจ้าชั้นรอง ไม่ว่าจะเป็นเทวบุรุษ เทวสตรี และประติมากรรมที่เทพเจ้าสร้างขึ้นในเวลาที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้จากการศึกษาขยงพบว่า ศิลาจารึกปราสาทตาเมือนธม 6 (สร.ค) ตอนท้าย หน้า 2 โศลกที่ 14 - 15 (อักษร เขมร ภาษาสันสกฤต) จารึกไว้ว่า “ยาวจตุรมุมโข วรพมา วิษณฺรยุวาค จตุรภูชะ ดาวตฺตฺริโลจนศคฺมุโกะ ยาวต นรูกกุชิตะ ฯลฯ” แปลว่า ผู้ใดปรนนิบัติรักษาไม่ทำลายเทวสถานนี้ พวกเขาจง เสวยสุขบนสวรรค์ (ปณฺเฎมมหาบุญเรื่อง คัมภายี, 2551) อาจกล่าวได้ว่า การสร้างศาสนสถานแห่งนี้เกิดจากความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีการกำหนดอายุและบ่งบอกลักษณะสำคัญ โดยใช้หลักฐาน

โบราณวัตถุเป็นตัวกำหนด เช่น ประติมากรรม ภาพสลักนูนต่ำ ที่สันนิษฐานว่าเป็นนางอัปสร ดั้งที่ อนุศักดิ์ หนูแป้น (2535) กล่าวว่า กลุ่มปราสาทตาเมือน พบภาพเทพธิดายืนภายในซุ้ม ลักษณะของเทพธิดายืนตรง มือซ้ายถือดอกบัว มือขวายกขึ้นระดับหน้าอก เทพธิดาสวมเครื่องประดับคือ ตุ้มหูยาวถึงบ่า สวมมงกุฎไม่สูงหน้าตาลบเลือน นุ่งผ้าเป็นริ้วยาวกรอมเท้า มีเข็มขัดคาดชายผ้ายกขอบสูงเหนือเข็มขัด เทพธิดายืนภายในซุ้ม บนกรอบซุ้มสลักเป็นเส้น เหนือกรอบซุ้มสลักเป็นลายใบไม้ตั้งขึ้น (ขำรุศเกือบหมด)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์จึงนำภาพสลักนางอัปสรและเรื่องเล่าจากตำนานของปราสาทตาเมือนธม มาสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ประเภทระบำของเหล่านางอัปสรที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงให้เห็นถึงอารยะด้านความงามของนางอัปสร ที่ได้จากการศึกษารูปแบบการแต่งกายจากภาพจำหลัก เช่น ลักษณะของผ้านุ่ง เครื่องประดับในปราสาทตาเมือนธม มีลักษณะการแต่งกายคล้ายคลึงกับนางอัปสรสมัยศิลปะบาปวนในปราสาทวัดพู แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งพบในปราสาทเขาพนมรุ้ง และปราสาทนครวัดเช่นเดียวกัน เมื่อตรวจสอบพบว่า ลักษณะการนุ่งผ้าของนางอัปสรมีลวดลายวิจิตร สวยงาม และเป็นศิลปะสมัยเดียวที่มีลักษณะการนุ่งผ้าในรูปแบบผ้าริ้วยาว ที่มีห้องผ้าถอดออกมาในรูปแบบครึ่งวงกลม ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสร้างสรรค์การแต่งกายได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จึงนำองค์ความรู้ข้างต้นนี้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาผลงานการแสดง ผสมผสานกับท่าทางของนางอัปสรที่ได้รับอิทธิพลมาจากตำราพระคิเว 108 ภาระ จากคัมภีร์นาฏยศาสตร์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทางด้านนาฏศิลป์ มาประกอบสร้างจนก่อให้เกิดเป็นการแสดงนาฏยประดิษฐ์ชุด ระบำเทวีอัปสรตาเมือนธม สู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีความสวยงามเพื่อเป็นแนวทางในการเชิญชวนนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจ อยากมาเที่ยวชมปราสาทขอมแห่งนี้ ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมในดินแดนอีสานใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพสลักนางอัปสรจากปราสาทตาเมือนธม ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ ชุด ระบายเทวีอัปสรตาเมือนธม สู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยประดิษฐ์

การสร้างสรรค์ผลงานนาฏยประดิษฐ์ชุดนี้ ได้กำหนดกรอบในการสร้างสรรค์งานจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปราสาทขอม จากลักษณะของภาพสลักและเรื่องเล่าของปราสาทตาเมือนธม การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ ผลจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์จึงมีความสนใจที่จะนำเสนอความงามของภาพสลักนางอัปสรผ่านเรื่องเล่าจากปราสาทตาเมือนธม สู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีตำนานกล่าวไว้ว่า มีนายพรานอยู่ 2 คนชื่อตาเมือน กับ ตาเมียง ซึ่งเป็นพี่น้องกัน วันหนึ่งนายพรานทั้งสองได้ออกไปล่าสัตว์ในป่า ล่าอย่างไรก็ไม่พบสัตว์เลยสักตัวเดียว จึงตัดสินใจเดินเข้าไปในป่าลึก ระหว่างทางได้เจอกับไก่อ่าสองตัว ตาเมือน คว่าเอาธนูที่อยู่บนหลังเพื่อที่จะยิงไก่อ่าทั้งสองตัว แต่ก็ไม่ถูก มีหน้เข้าไก่อ่าได้หลอกล่อให้นายพรานทั้งสองเดินเข้าไปในป่าที่ลึกกว่าเดิมจนกระทั่งไปเจอปราสาท ทันใดนั้นไก่อ่าจึงได้แปลงกายเป็นนางอัปสรที่มีสิริโฉมงดงามดังเทพธิดา นางอัปสรผู้นั้นบอกกับตาเมือนว่านางเป็นเทพารักษ์เขาเผ่าปราสาทแห่งนี้ วันรุ่งขึ้นนายพรานได้มาบอกกับชาวบ้านว่ามีปราสาทเก่าแก่แห่งหนึ่งอยู่ในป่าลึก และนายพรานก็ได้พาชาวบ้านเข้าไปชมปราสาทแห่งนี้ว่ามีอยู่จริง เมื่อเห็นดังนั้นชาวบ้านจึงได้พบเจอปราสาทแห่งนี้และให้ขนานนามปราสาทแห่งนี้ว่า “ปราสาทตาเมือนธม” (นางบุปผา วาสนา, สัมภาษณ์ 3 ก.พ 2562)

ด้วยเหตุนี้ ผู้สร้างสรรค์จึงสนใจที่จะนำเสนอความงามของนางอัปสรที่ปรากฏในปราสาทตาเมือนธม อันมีความเกี่ยวเนื่องกับมุขปาฐะหรือเรื่องเล่าที่มีการเล่าสืบต่อกันมายาวนาน อีกทั้งพื้นที่แห่งนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนเมษายนเป็น

ประจำปี เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ กัมพูชาและประเทศไทย ที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย และยังมีโบราณสถานที่มีการนับถือศรัทธาเหมือนกัน คือปราสาทตามือนธม ซึ่งเป็นโบราณสถานที่มีความศักดิ์สิทธิ์จากความเชื่อทางด้านเทพเจ้า และเรื่องเล่าสืบต่อกันมา จนเกิดเป็นประเพณีที่มีการจัดการแสดงขึ้นเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีอันดีงาม ด้วยเทศกาลที่เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแต่ยังไม่มีกิจกรรมด้านการแสดงที่เล่าถึงความงามของปราสาทหรือภาพสลักในปราสาทแห่งนี้ เพื่อให้คนชุมชนและนักท่องเที่ยว เกิดความรักหวงแหนในศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นการร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม อันเป็นมรดกของชาวตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ฉะนั้นการแสดงนาฏศิลป์จึงเป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่งที่สามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ ด้วยการสร้างสรรค์การแสดงที่เกิดจากการศึกษาแนวคิดนาฏยประดิษฐ์ของนักวิชาการ สุรพล วิรุฬห์รักษ์, (2547 หน้า 225) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างสรรค้งาน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย การคิดให้มีนาฏยศิลป์ การกำหนดความคิดหลัก การประมวลข้อมูล การกำหนดขอบเขต การกำหนดรูปแบบ การกำหนดองค์ประกอบอื่น ขณะเดียวกันการแสดงจะมีความสวยงามและสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้นจึงต้องอาศัยการศึกษา ทฤษฎีการเคลื่อนไหวร่างกาย องค์ประกอบศิลป์เข้ามาประยุกต์ใช้ในการผลงานการแสดง นอกจากนี้ ยังนำแนวคิดนาฏยประดิษฐ์ของ พีรพงษ์ แสนไทย์, (2546 มปป.) เข้ามาประกอบสร้าง ซึ่งกล่าวว่า นักนาฏยประดิษฐ์ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ และต้องสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของตนได้อย่างเด่นชัด ถูกต้องตามวาระและโอกาส โดยอาศัยองค์ประกอบการแสดงเป็นหลัก เช่น เรื่องราว ทำทาง ดนตรี เครื่องแต่งกาย การแปรแถวเข้ามาประกอบแนวคิดและจินตนาการของนักนาฏยประดิษฐ์ ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้แนวคิดของนักนาฏยประดิษฐ์มีความน่าสนใจและโดดเด่น โดยพิจารณาพร้อมกับ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ของ โทมการ์เดนซึ่ง กิรติ บุญเจือ, (2522) กล่าวว่า โทมการ์เดน มีรูปแบบโดยสร้างแนวทางที่เปิดโอกาสให้เกิดการวิเคราะห์ทางสุนทรียศาสตร์โดยตัวของมันเอง เป็นแนวทางการวิเคราะห์ผลการศึกษา ที่แสดงออก

ถึงการรับรู้ด้านความงามที่ได้รับชมจากการแสดง ที่เรียกว่า ประสบการณ์ทางสุนทรียะ เป็นสภาวะแห่ง “การรับรู้เพื่อการรับรู้” เพราะจะทำให้งานมีคุณค่า เป็นที่ต้องการของสังคม ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์ผลงานการแสดงด้วยทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่ง สำหรับการทำงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ และมีการประเมินคุณค่าด้านความงามที่ตรวจสอบในรูปแบบโครงการ เป็นขั้นตอนง่ายและไม่สับสน เพราะการทำงานในระดับที่มีคุณภาพจะต้องมีการตรวจสอบ และต้องมีกระบวนการที่แน่นอน มีการประเมินผลตามระเบียบวิธีที่ถูกต้อง ดังนั้นหากต้องการตรวจสอบคุณภาพของชิ้นงานการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ จึงควรประเมินด้านกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยอาศัยเกณฑ์ อันประกอบด้วย เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการ รูปแบบการประเมิน ช่วงก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินกิจกรรมและประเมินเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม เพื่อให้ ผลงานการแสดงนาฏยประดิษฐ์ มีคุณภาพจากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า การทำงานที่มีการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามกรอบที่ศิลปิน หรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่นด้านดนตรี และด้านการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ได้ประเมินไว้นั้น จะทำให้ผลงานเป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐาน สามารถนำเสนอเผยแพร่ ผ่านเวทีสาธารณชนได้อย่างสวยงามและถูกต้องตามแนวทางการสร้างสรรค์ต่อไป

ผลการสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของปราสาทขอมที่มีการสลักภาพเอาไว้ ประกอบด้วย หน้าบัน ทับหลัง เสาประดับกรอบประตู เสาติดผนัง ผนังปราสาท เป็นต้น ซึ่งได้สรุปเอาเฉพาะส่วนเด่นหรือลักษณะภาพชัดเจนของนางอัปสร ที่มีลักษณะการแต่งกายและท่าทางปรากฏเป็นเรื่องราวชัดเจน เป็น การคิดนาฏยศิลป์ที่มีเหตุผลมาจากการสร้างเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมักสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวด้วย เพื่อเป็นเครื่องบันเทิงแก่นักท่องเที่ยวและได้รับความรู้ผ่านการแสดงในครั้งเดียวกัน

การลงพื้นที่ภาคสนามและการสัมภาษณ์ผู้รู้ เรื่องเล่าจากตำนานการพบปราสาทตาเมือนธม
ยุวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562

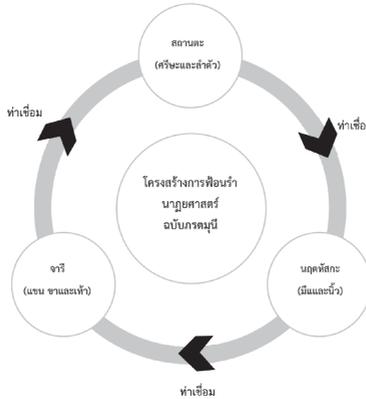
ขั้นตอนที่ 2. การลงพื้นที่ สํารวจข้อมูล จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร

ภาพสลักนางอัปสร ภาพซ้าย - ปราสาทตาเมือนธม และ ภาพขวา - ปราสาทวัดพู
แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ยุวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562

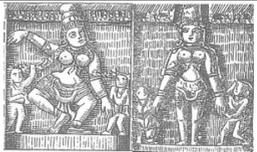
ขั้นตอนที่ 3. จัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย ระหว่างผู้สร้างสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญ และ
นักแสดง ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้ คุณลักษณะของอัปสรดังนี้ คือ นางอัปสรเป็นสตรีผู้ที่มี
รูปโฉมโฉมพรรณงาม รูปร่างของนางได้สัดส่วน นางทำผมเปีย เป็นหัวเปีย นางมีรูปหน้า

งามตั้งดวงจันทร์วันเพ็ญ มีสะโพกกลมกลิ้งแสนหนา หลังเท้าทั้งสองข้างนูนโค้งเหมือน
หลังเต่า ด้านล่างราบ ฝ่าเท้าแบน นิ้วเท้าตรงและเป็นสีทองแดง บนร่างกายของนาง
ประดับประดาด้วยเครื่องเพชรนิลจินดา (อุไร นาถวันรัตน์, 2522 หน้า 17) หลังจากนั้น
ควรวางแผนทางการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยประดิษฐ์ ตามองค์ประกอบการแสดง อัน
ประกอบด้วย การออกแบบท่ารำ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะได้แก่ 1) “ท่าหลัก” ที่ได้จาก
ท่ารำของพระศิวะ 108 กระบวนท่า และ 2) “ท่าเชื่อม” ที่ได้จากจินตนาภาพของผู้
สร้างสรรค์ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากท่ารำพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย และ 3) “ท่าที่ประดิษฐ์
ขึ้นมาใหม่” ซึ่งกระบวนท่ารำที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้สร้างสรรค์ผลงานใช้เทคนิคการ
เคลื่อนไหวร่างกายทางด้านนาฏศิลป์ เพราะนาฏศิลป์ถือเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความ
สำคัญต่อการสร้างสุนทรีย์ให้ปรากฏสู่สายตาของผู้ชมการแสดง เนื่องจากการ
เคลื่อนไหวร่างกายของมนุษย์ในรูปแบบการเต้น รำ เป็นการคัดสรรการเคลื่อนไหวสรীরะ
แต่ละส่วนให้สัมพันธ์กับจังหวะ เป็นสัดส่วนกลมกลืนพื้นที่บนเวที และพลังในการ
แสดงออกที่สอดคล้องประสานกับบุคลิกของตัวละคร และสถานการณ์ของตัวละคร ตาม
บทบาทที่นักแสดงได้รับมา ที่เกิดจากแรง 2 ประเภท คือแรงอันเกิดจากอำนาจของจิต
และแรงที่เกิดจากอำนาจของกฎธรรมชาติในการกำหนดการสร้างแรงในการเคลื่อนไหว
ร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหวอย่างช้า ของท่าสมดุลและอสมดุล ประสมประสานกับการ
จัดวางท่าทางในการแสดงแต่ละช่วงของการแสดง (ศิริมงคล นาฏยกุล, 2557 หน้า 54)
และนอกจากนี้ และใช้ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์สู่การพิจารณาความงามที่ได้จาก ท่าทาง
ทำนองเพลง เครื่องแต่งกาย รวมทั้งการแปรแถว เพื่อก่อให้เกิดความงามจากการรับชม
การแสดง ซึ่งลักษณะความงามที่เกิดจากการสร้างสรรค์ท่ารำพระศิวะ 108 กระบวนท่า
ภายใต้กรอบแนวทางตำราการพ้อนรำนาฏยศาสตร์ ฉบับกรมนี้ สามารถสรุปโครงสร้าง
ได้ดังนี้

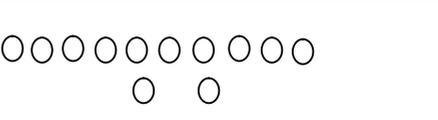
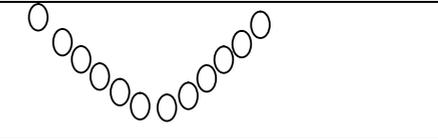
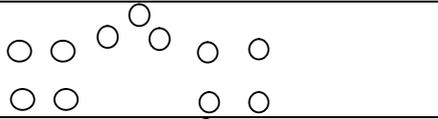
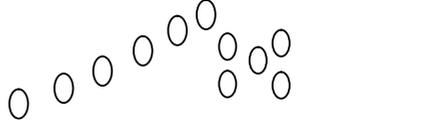
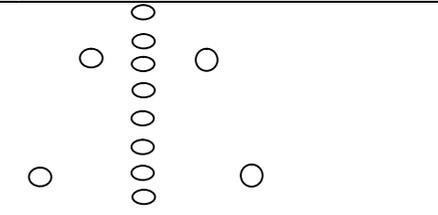
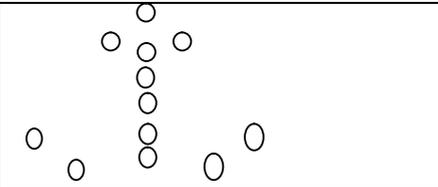
โครงการสร้างการพ้องรำนานุกรยศาสตร์ ฉบับภรตมุนี
ยุวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562

ตัวอย่างการออกแบบทำรำ

การเปรียบเทียบระหว่างท่าทางในภาพสลักคู่ทำรำพระคิเวะ 108 กระบวนท่า	
ภาพท่าทางนางอัปสร ปราสาท ตาเมือนธม	ทำรำพระคิเวะ 108 กระบวนท่า
	
ยุวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562	(ท่าที่ 67) (ท่าที่ 5) มนต์วี ศรีราชเลา 2 มกราคม 2556
ผลการวิเคราะห์	
<p> ลักษณะท่าทาง : ลักษณะมือชูข้างใดข้างหนึ่งเหนือศีรษะอีกข้างวางข้างลำตัว ซึ่งมีลักษณะท่ารำคล้ายคลึงกับท่ารำพระคิเวะในท่าที่ 67 (วิวรรดิตะกะ) เรียกว่า ท่าหมุนตัวรอบ และทำยืนมี่ลักษณะคล้ายคลึงกับท่ารำพระคิเวะใน ท่าที่ 5 (สมนะชะ) เรียกว่า ท่าเลียบเสมอกัน ก่อให้เกิด ภาวะและรส : จากภาพมีภาวะ (รติภาวะ) หมายถึง ความยินดี ที่ทำให้เกิด (ศฤงคาระรส) แปลว่า รสจากความรัก จากภาพจำหลักนางเป็นสตรีที่มีใบหน้า </p>	

งดงามดั่งดวงจันทร์วันเพ็ญ รูปร่างได้สัดส่วน มีสะโพกกลมกลึงและหนา เท้าทั้งสองข้าง
 ด้านบนโค้งเหมือนหลังเต่า ด้านล่างราบ ฝ่าเท้าแบนนิ้วเท้าตรง ทำให้บุรุษสนใจคลั่งไคล้
 ในรูปโฉมของนางจนลืมกิจที่ตนต้องกระทำ เช่น ทำให้ฤๅษีละการบำเพ็ญพรตมาสนใจนาง
 ขณะเดียวกัน นางอัปสรยังมีความสามารถในการพ้อนรำ เป็นบริวารบำเรอพระอินทร์

ตัวอย่าง ทำรำและรูปแบบการแปรแถวที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่

ที่มา: ยิวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562

ขั้นตอนที่ 4. การลงรายละเอียด

4.1. ผู้สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอด และฝึกซ้อมการแสดง

ให้แล้วเสร็จ และทำการฝึกซ้อมเข้ากับบทเพลง ซึ่งบทเพลงในการแสดงชุดนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก กลุ่มนักร้องผู้พิการ ปราสาทดาวพรหม เมืองเสียมเรียบ กัมพูชา

4.2. เพลงที่ใช้มีชื่อว่า เพลง เจีย ชะตอรอว์ เป็นทำนอง

เพลงที่มีการผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านอีสานใต้ “กลองกันตรึม” และเพลงทำนองเพลงของประเทศกัมพูชา ซึ่งมีเสียงจังหวะกลองเป็นเสียงหลัก และฉิ่งเป็นเครื่องดนตรีประกอบ ลักษณะเป็นอัตราจังหวะช้า เมื่อฟังก่อให้เกิดความรู้สึกสงบ เหมือนอยู่ท่ามกลางป่าลึก ที่มีปราสาทหลังใหญ่ปรากฏอยู่หน้าอัครจริยใจ ขณะเดียวกันเมื่อมีท่าทางการแสดงเข้ามาประกอบจึงทำให้เกิดความงามอลังการและอ่อนช้อยยิ่งขึ้น

4.3. เครื่องแต่งกาย ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบเสื้อผ้า

เครื่องแต่งกายที่ได้จากการศึกษาภาพจำหลักผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งการแต่งกายของนางอัปสร เป็นลักษณะศิลปะแบบบาปวน (ราว พ.ศ. 1560-1630) ฝ้านุ่งนางอัปสรในศิลปะบาปวน แสดงถึงอิทธิพลของศิลปะแบบบันทายศรี แต่มีวิวัฒนาการมากขึ้น ฝ้านุ่งในศิลปะบาปวนลักษณะเป็นผ้ารั้วมีชายพก เป็นถุงห้อยออกมาคล้ายกับศิลปะแบบบันทายศรีแต่ทว่ามีขนาดเล็กกว่าส่วนฝ้านุ่งแบบจีบหน้า ปรากฏตั้งแต่ศิลปะสมัยก่อนเมืองพระนครและในสมัยเมืองพระนคร แต่มักปรากฏในลักษณะคล้ายกันคือมีการจีบจีบหน้าพับทบซ้อน ๆ กันไป แต่สำหรับจีบหน้า ในศิลปะแบบบาปวนมีลักษณะคล้ายกับนำชายฝ้ามาทบกลับและมีการทิ้งชายผ้าที่ปลายเป็นลักษณะปลายแหลมคล้ายหางปลาที่มีลักษณะความเรียบง่ายของรูปแบบฝ้านุ่งเข็มขัดคล้ายผ้าสี่เหลี่ยมขนาดเล็กพันรอบเอวแทนที่จะเป็นเข็มขัดสร้อยไข่มุกเหมือนแบบบันทายศรีและลักษณะการนุ่งผ้าแบบเอวสูงและเว้าโค้งด้านหน้าก็กลายเป็นลักษณะเฉพาะของศิลปะแบบบาปวนเช่นกัน จากรูปแบบฝ้านุ่งนางอัปสรสมัยเมืองพระนคร (ก่อนสมัยนครวัด) (สุภัทรดิศ ดิศกุล, 2539 หน้า 352) ซึ่งสอดคล้องกับ พิญา สุ่มจินดา (2560) กล่าวว่า เทวนารี ทั้งบุรุษ สตรี บางองค์จะนิยมเกล้าเกศาเป็นมวยแทนชฎามกุฏ โปรดสังเกตุว่า

นางมีผมถักและมวยนี้แทนชฎามกุฏ (เทวนารีแบบบาปวน) ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์จะต้องอาศัยรูปแบบ เทคนิคการสวมใส่ในแบบปัจจุบันเข้ามาประกอบ เพื่อให้เกิดความทันสมัย ซึ่งคุณสมบัติของการออกแบบเครื่องแต่งกายจะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อท่าทางการเคลื่อนไหวในการแสดง และสัดส่วนนักแสดง

ลักษณะผ้าถุงของนางอัปสรจากภาพสลัก และ วิธีการออกแบบการนุ่งในสมัยใหม่
ยูวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562

ลักษณะการออกแบบเครื่องแต่งกายและเทคนิคการแต่งหน้านางอัปสร
ยูวดี พลศิริ 3 เมษายน 2562

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอการแสดงรอบแรกต่อคณะกรรมการเพื่อประเมินผลการศึกษาต่อไป ทั้งนี้การประเมินจะวัดระดับความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถาม โดยการขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี คือ นายชัชวาล สนิทสันธิยะ ประธานหลักสูตร สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์พื้นเมือง ได้แก่ นางรัตติยา โกมินทรชาติ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการแสดงความคิดเห็น ควรเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถามเป็นระดับความพึงพอใจในแต่

ละด้านของการสร้างสรรค์การแสดง เช่น กระทบการทำรายการแปรแถว การแต่งกาย แนวเพลง จากนั้นจึงนำคำแนะนำของคณะกรรมการมาปรับแก้ไขในประเด็นดังกล่าวเพื่อให้การแสดงมีความถูกต้อง สวยงามและมีคุณภาพ

นาฏยประดิษฐ์ ชุด เทวีอัปสรตาเมืองธม จัดแสดงรอบที่ 1 ณ โรงละคร อาคาร 37
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ยุวดี พลศิริ 20 กุมภาพันธ์ 2562

7. จัดการแสดงเพื่อนำเสนอสู่เวทีสาธารณชน โดยจัดการแสดงที่บริเวณลานทางเข้าปราสาทตาเมืองธม ในช่วงเทศกาลสงกรานต์เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งมีรูปแบบการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ ชุด ระเบียบเทวีอัปสรตาเมืองธม แบ่งการแสดงออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้
ช่วงที่ 1 นำเสนอนางอัปสรที่อยู่ในลักษณะทำนอง ซึ่งจำหลักอยู่ในผนังของปราสาทตาเมืองธม

ช่วงที่ 2 นำเสนอการเคลื่อนไหวของท่วงท่าลีลางามอลังการของนางอัปสร (ตัวเอก)
ช่วงที่ 3 การรำบวงสรวงปราสาทตาเมืองธม

นาฏยประดิษฐ์ ชุด เทวีอัสราตดาเมืองมธม จัดแสดงรอบที่ 2 ทางเข้าปราสาทตาเมืองมธม
ในเทศกาลวันสงกรานต์ความสัมพันธระหว่างประเทศ
วันที่ 13 เมษายน 2562
ยูดี พลศิริ 13 เมษายน 2562

อภิปรายผล

ผลจากการสร้างสรรค์ทำให้ได้ชุดการแสดง ระบุว่าเทวีอัสราตดาเมืองมธม สู่การ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีทำรำหลักทั้งสิ้น 7 กระบวนท่า มีการเชื่อมต่อทำที่ประดิษฐ์
ขึ้นมาใหม่สอดประสานกันอย่างลงตัว ซึ่งเป็นการแสดงที่เกิดจากการศึกษาจากแหล่ง
วัฒนธรรมโบราณสถานปราสาทขอมที่มีชื่อว่า ปราสาทตาเมืองมธม ที่ได้รับอิทธิพลมาจาก
ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งเป็นนาฏยประดิษฐ์ที่สวยงามลงตัว มีลำดับการถ่ายทอดเรื่อง
น่าสนใจและสอดคล้องกับเรื่องเล่าที่ได้จากการลงพื้นที่จริง ผ่านกระบวนการทำงานอย่าง
มีขั้นตอนชัดเจน โดยใช้กรอบการสร้างสรรค์งานตามแนวคิดนาฏยประดิษฐ์ของ
ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547หน้า225) โดยการทบทวนข้อมูลจากเอกสาร
ตำรา การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่จริง สู่ขั้นตอนการสร้างสรรค์งานนาฏยประดิษฐ์ ที่
แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้สร้างสรรค์และคณะผู้ทำงานอย่างมีระบบขั้นตอน
และพบว่า มีการประเมินผลจากชมการแสดงจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชม
ซึ่งเป็นขั้นตอนการประเมินการแสดงที่สอดคล้องกับระบบการทำงานในลักษณะโครงการ

ได้เป็นอย่างดี มีการนำผลงานการแสดงนำเสนอเผยแพร่สู่เวทีสาธารณชนในงานประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีของชุมชนบ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งนิยมจัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี และได้ถ่ายทอดทำรำให้กับชุมชนหรือนักเรียนบ้านหนองคันนา ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับปราสาทตาเมือนธม เพื่อใช้ในโอกาสต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และนักท่องเที่ยวอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นแนวทางการสร้างสรรค์การแสดงให้กับบุคคลที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ได้ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการสร้างสรรค์การแสดงนาฏยประดิษฐ์ จากภาพสลักนางอัปสรของปราสาทตาเมือนธม ในชุด เทวีอัปสรตาเมือนธม สู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้ยกตำนานการเล่าเรื่องราวปราสาทตาเมือนธม เป็นแนวทางในการสร้างเรื่องราว และนำภาพสลักนางอัปสรพัฒนาเป็นทำรำ โดยยกประเด็นความงามของนางอัปสร และความศรัทธาของมนุษย์ต่อเทพเจ้า เทวสตรีที่เชื่อว่าเป็นบุคคลที่ดลบันดาลความสงบร่มเย็นมาสู่มวลมนุษย์ มาสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ โดยใช้แม่ท่าของทำรำพระคิเว 108 กระบวนท่าเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ และมีทำรำพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยเข้ามาสอดประสาน ในท่าเชื่อม และประดิษฐ์ท่าขึ้นมาใหม่ ประสานกับจังหวะทำนองเพลงที่ให้ความรู้สึกคล้อยตามไปกับเรื่องราวที่นำเสนอ ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายท่าทางของนักแสดงในหลายลักษณะ ซึ่งงานชิ้นนี้เป็นลักษณะของงานสร้างสรรค์เชิงทดลอง โดยจัดการแสดง จำนวน 2 รอบ รอบแรกที่เวทีโรงละครอาคาร 37 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และรอบที่ 2 แสดงบริเวณทางเข้าปราสาทตาเมือนธม ในเทศกาลสงกรานต์เชื่อมความสัมพันธ์สองประเทศ ในวันที่ 12 เมษายน 2562 บ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ขณะเดียวกันสาระสำคัญของงานนาฏยประดิษฐ์ในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สร้างสรรค์การแสดงหรือคณะผู้ทำงานจะต้องมีความรู้ ความรอบคอบอยู่เสมอ และต้องคำนึงถึงคุณค่าและความงามของผลงาน ทั้งต่อตนเอง ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

เพราะรากฐานทางศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดีงาม ทรงคุณค่าต่อการอนุรักษ์และ
พัฒนาสืบต่อไปภายหน้า

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เห็นควรให้มีการศึกษาเรื่องลวดลายที่พบภายในปราสาทเพื่อพัฒนาสู่การ
สร้างสรรค์การแสดงในโอกาสต่อไป
2. ควรให้มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพาหนะเทพเจ้าที่ปรากฏในปราสาท
ตาเมือนธม เนื่องจากในปัจจุบันปราสาทแห่งนี้ลวดลายบางส่วนเริ่มเลือนหายไป ฉะนั้น
ข้อมูลด้านภาพจำหลักหรือลวดลายเหล่านี้ หากไม่เร่งรวบรวมเป็นเอกสารไว้จะทำให้
เรื่องราวประวัติศาสตร์เลือนหายไปตามกาลเวลา จึงเห็นควรให้มีการรวบรวมข้อมูลใน
รูปแบบหนังสือประชาสัมพันธ์ให้แก่นักท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อน
เข้าชมสถานที่จริง
3. ผลงานการสร้างสรรคควรนำมาสืบสาน พัฒนาต่อยอดด้วยวิธีการบูรณาการ
ร่วมกับชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนรู้จักความสำคัญและหวงแหนต่อวัฒนธรรมของตน อีกทั้ง
ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาต่อยอด
ทางด้านการแสดงสู่ชุมชนให้เป็นที่รู้จักของสังคมเครือข่ายชาติพันธุ์ในกลุ่มจังหวัดสุรินทร์
ในโอกาสต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. (2522). **ชุดปัญหาปรัชญา ปรัชญาศิลปะ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปณฺฑมมหาบุญเรือง คัชมาย์. (2551). **กลุ่มปราสาทตาเมือน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สุรินทร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- พิญา สุ่มจินดา. (2560). “**ภาพงานพระเมรุสมเด็จพระเพทราชาที่ค้นพบใหม่กับข้อ
วินิจฉัยเบื้องต้น**,” ศิลปวัฒนธรรม 38 (มกราคม): 99–90.
- พีรพงศ์ เสนไสย. (2546). **นาฏยประดิษฐ์**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุภัทรดิศ ดิศกุล. (2539). ศิลปะขอม. กรุงเทพฯ: CURUSKA.
- สุรพล, วิรุฬห์รักษ์. (2547). หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร สุขธาร์ตัน. (2554). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ศิริมงคล นาฏยกุล. (2557). นาฏยศิลป์ตะวันตกปริทัศน์. ขอนแก่น: หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- सानติ ภัคดีคำ. (2557). ครุฑ. อมรินทร์: กรุงเทพมหานคร.
- อนงค์ หนูแป้น. (2535). การศึกษากลุ่มปราสาท. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุไร นาถวันรัตน์. (2522). นางอัสรในวรรณคดีสันสกฤต. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาอักษร.

Author

Miss Yuwadee Ponsiri

Department of Dance, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Surindra Rajabhat University, 186 Moo 1 Surin-Prasat Rd., Muang
Surin Districts, Surin Province, Thailand 32000

Tel: 087-99446223 E-mail: yuwadee@sru.ac.th.

การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสประหว่างแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีจังหวัดสุรินทร์ Land Use in the Confluence Area of Chi and Mun River, Surin Province

อัญญา บูชายันต์¹ ภูมิ สาทสินธุ์²

Aunya Boochayan Poom Sartsin

^{1,2}สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Surindra Rajabhat University

ได้รับบทความ: 7 ตุลาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสประหว่างแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล ในเขตอำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมในโปรแกรม Google Earth ปี พ.ศ. 2562 ข้อมูลการสำรวจภาคสนาม และข้อมูลจากระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแปลตีความข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมด้วยสายตา นำเสนอผลในรูปแบบแผนที่ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่พบมากที่สุด คือ พื้นที่เกษตรกรรม มีพื้นที่ 84.54 ตร.กม. (ร้อยละ 62.98) รองลงมาคือพื้นที่ป่า 33.05 ตร.กม. (ร้อยละ 24.62) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 10.99 ตร.กม. (ร้อยละ 8.18) พื้นที่แหล่งน้ำ 4.22 ตร.กม. (ร้อยละ 3.14) และพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1.42 ตร.กม. (ร้อยละ 1.06) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์ที่ดิน, น้ำสบ, แม่น้ำมูล, แม่น้ำชี, สุรินทร์

Abstract

This study aimed to study land use characteristics in the confluence area of Chi and Mun river, Tha Tum district and Chumphon Buri district, Surin province. The satellite imagery data of Google Earth for 2019, field survey data and Global Positioning System (GPS) data were used in this study. Visual interpretation was used to analyze the satellite imagery data and presented the results using maps. The results showed that agricultural land occupied the largest area with an area of 84.54 km² (62.98%), followed by forest land of 33.05 km² (24.62%), urban and build-up land of 10.99 km² (8.18%), water body of 4.22 km² (3.14%) and miscellaneous land of 1.42 km² (1.06%), respectively.

Keywords: Land Use, Confluence, Mun River, Chi River, Surin

บทนำ

การใช้ประโยชน์ที่ดินในหลายประเทศ มีการจำแนกที่ดินเพื่อการใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องและเหมาะสม เช่น พื้นที่เพาะปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชไร่ พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น พื้นที่ป่า พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่เพื่อสันนิบาการ เพื่อการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการที่ดินในเมืองกับพื้นที่ชนบทที่มีการใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามสภาพการใช้พื้นที่ (กองบริหารจัดการที่ดิน, 2552)

ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและการบริหารจัดการที่ดินจำเป็นสำหรับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้ในการประเมินผลผลิตทางการเกษตร การประเมินราคาที่ดิน ช่วยในการตรวจสอบสภาพของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่นั้น ๆ สามารถนำมาใช้ในการวางแผนการใช้ที่ดินได้อีกด้วยการจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ และการศึกษาการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้ใช้แนวทางและหลักเกณฑ์จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งได้จำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 2. พื้นที่เกษตรกรรม 3. พื้นที่ป่าไม้ 4. พื้นที่น้ำ และ 5. พื้นที่เบ็ดเตล็ด ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ.2560 พบว่าประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 320.70 ล้านไร่ ในช่วง พ.ศ. 2558-2559 การใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 177.69 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 55.41 ของเนื้อที่ประเทศ รองลงมา คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่เบ็ดเตล็ด และพื้นที่น้ำ ตามลำดับ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560)

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม ปีพ.ศ.2562 ส่งผลต่อการทำการเกษตร ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค เพราะผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปริมาณฝนน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ๆ มา และอุณหภูมิที่สูงขึ้นส่งผลต่อการระเหยของน้ำขึ้นสู่บรรยากาศเร็วขึ้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

ทั้งนี้บริเวณน้ำสบในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ พื้นที่ศึกษา คือ แม่น้ำมูลและแม่น้ำชี ซึ่งบริเวณน้ำสบนี้เป็นแหล่งที่ตั้งชุมชนจำนวนกว่า 10 หมู่บ้าน 3 ตำบล 2 อำเภอ

(บุญสม สังข์สาย, 2548) ผู้วิจัยเห็นว่าผลกระทบจากภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมาได้ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ จึงสนใจศึกษาว่าในบริเวณดังกล่าวมีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไร และมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำซับของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูลอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้อำเภอสามารถนำข้อมูลและองค์ความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินไปใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำซับของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล อำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เครื่องกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) และข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม ปีพ.ศ.2562 จากโปรแกรม Google Earth แผนที่ลำดับชุด L7018 หมายเลขระวาง 5639I, 5639II, 5739III และ 5739IV มาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร และลงพื้นที่สำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในพื้นที่บริเวณน้ำซับของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล อำเภอท่าตูม และอำเภอ ชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยการแปลความหมายข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม ปี พ.ศ.2562 โดยใช้โปรแกรม ArcGIS และ QGIS ร่วมกับข้อมูลจากการลงสำรวจในพื้นที่ สร้างระยะกันชน (buffer) 4 กิโลเมตร จากแม่น้ำมูลระยะทางรวม 45 กิโลเมตร และแม่น้ำชี ระยะทางรวม 17 กิโลเมตร ทำการแปลข้อมูลการใช้ที่ดินให้เป็น

ข้อมูล vector ที่เป็นชั้นข้อมูล (layer) โดยแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ พื้นที่ชุมชน พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ทางน้ำ พื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด จำแนกประเภทการใช้ที่ดินบริเวณน้ำสบในรัศมี 4 กิโลเมตร แล้วแสดงผลในรูปแบบที่การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสบของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล ซึ่งประเภทการใช้ที่ดิน 5 ชั้นข้อมูล มีดังนี้

1. ชั้นข้อมูลพื้นที่ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้าน สถานที่ราชการ วัด ฯลฯ
2. ชั้นข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ นาข้าว พืชไร่
3. ชั้นข้อมูลพื้นที่ทางน้ำ ได้แก่ แม่น้ำห้วย หนองน้ำ กุด วัง คูน้ำ และฝาย
4. ชั้นข้อมูลพื้นที่ป่า ได้แก่ ป่าบุ่งป่าทาม สวนป่า ป่าละเมาะ
5. ชั้นข้อมูลเบ็ดเตล็ด ได้แก่ พื้นที่โล่ง

นำเสนอข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบตาราง และแผนที่แสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการวิจัย

การศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสบของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูลอำเภอท่าตูม และอำเภอยุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีผลการวิจัย ดังนี้

บริเวณน้ำสบเกิดจากแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีไหลมาบรรจบกัน ตั้งระหว่าง 3 ตำบล 3 อำเภอ และ 2 จังหวัด ทางทิศเหนือ อยู่ในเขตตำบลท่าม่วง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และตำบลนาหนองไผ่ อำเภอยุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ และทางทิศใต้ อยู่ในเขตกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อัญญา บุชายันต์. (2563, พฤษภาคม 23). บริเวณน้ำสบ [ถ่ายภาพ]

บริเวณน้ำสบของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล ในท้องถิ่นเรียกว่า วังทะเล เมื่อดูจากภาพที่ 2 ซึ่งเป็นภาพถ่ายจากดาวเทียม ในมุมมองจะเห็นลักษณะเป็นแหล่งน้ำ จากการที่แม่น้ำมูลกับแม่น้ำชีไหลมาบรรจบกัน ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า วัง หมายถึง ล้อม, ห้อมล้อม จากภาพที่ 3 จะเห็นวังทะเลที่ห้อมล้อมไปด้วยป่าทาม

ภาพที่ 2 Google Earth. (2563, พฤษภาคม 23). วังทะเล [ถ่ายภาพ]
ภาพที่ 3 อนุรักษ์ บูชาชัยนัต. (2563, พฤษภาคม 23). บริเวณน้ำสบ [ถ่ายภาพ]

พื้นที่ศึกษาบริเวณน้ำซับของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูลในจังหวัดสุรินทร์ คือ ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม และตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ (ภาพที่ 4) รวมพื้นที่ ประมาณ 132.22 ตารางกิโลเมตร ระยะกันชน (buffer) 4 กิโลเมตร จากแม่น้ำมูลระยะทางรวม 45 กิโลเมตร และแม่น้ำชี ระยะทางรวม 17 กิโลเมตร

ภาพที่ 4 แผนที่บริเวณน้ำซับ (อัญญา บุชายันต์. 2563)

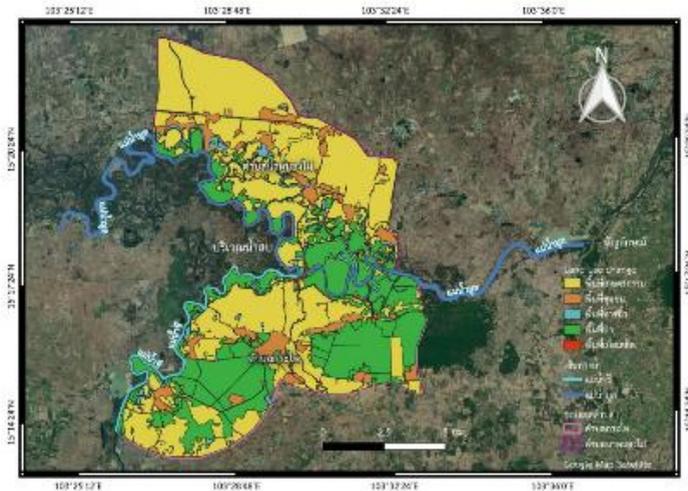
จากพื้นที่ศึกษาสามารถแบ่งประเภทการใช้ประโยชน์บริเวณน้ำซับได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1. พื้นที่เกษตรกรรมมากที่สุด 84.54 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 62.98 2. พื้นที่ป่า 33.05 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 24.62 3. พื้นที่ชุ่มชื้น 10.99 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 8.18 และ 4. พื้นที่ทางน้ำ 4.22 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 3.14 และ 5. พื้นที่เบ็ดเตล็ด 1.42 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 1.06 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลำดับ	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ
1	พื้นที่เกษตรกรรม	84.54	62.99
2	พื้นที่ป่า	33.05	25.68
3	พื้นที่ชุมชน	10.99	8.18
4	พื้นที่ทางน้ำ	4.22	3.15
5	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1.42	1.06
รวม		134.22	100

ที่มา : อัญญา บุชายันต์ (2563)

จากภาพที่ 5 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน บริเวณน้ำสของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล พื้นที่เกษตรกรรมที่พบมากที่สุด คือ นาข้าว พบบริเวณด้านใต้แม่น้ำชี ตำบลกระโพ อำเภอดำรงวิทยะ และบริเวณเหนือแม่น้ำมูล ตำบลนาหนองไผ่ อำเภอดำรงวิทยะบุรี

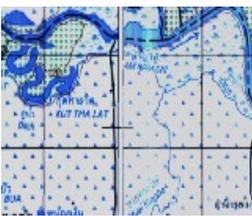
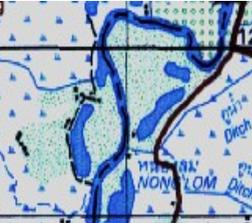
ภาพที่ 5 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน (อัญญา บุชายันต์. 2563)

ส่วนพื้นที่ชุมชน ตำบลกระโพ พะพระหว่างพื้นที่นาและพื้นที่ป่า พื้นที่ป่าสำคัญที่พบ ได้แก่ ป่าบุงป่าทามที่อยู่ทั้งริมฝั่งแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี และป่าที่สำคัญอีก 2 แห่งที่พบ คือ ป่าดงภูดิน และป่าดงสายทอ และพื้นที่ทางน้ำ พบแหล่งน้ำทางธรรมชาติได้แก่ กุดเลิง กุดปอบ กุดตะลุง กุดน้ำใส เป็นต้น และหนองน้ำ ส่วนพื้นที่เบ็ดเตล็ด เป็นพื้นที่โล่ง ไม่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากที่ลงพื้นที่สำรวจในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2563 การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่ทางการเกษตรที่มีพื้นที่มากที่สุด คือ นาข้าว จากภาพที่ 6 เป็นช่วงที่ชาวนากำลังเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกข้าว ปัจจุบันการทำนาในพื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้การหว่าน ไม่ได้มีการดำนาเหมือนในอดีต และพอถึงฤดูเก็บเกี่ยวจะมีรถเกี่ยวข้าวและสีข้าว ลดการใช้แรงงานคนในการดำเนินการ

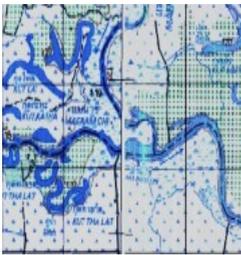

ภาพที่ 6 อยุธยา บุชายันต์. (2563, พฤษภาคม 27). นาข้าว [ถ่ายภาพ]

จากการศึกษาจากแผนที่ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic Map) ภาพถ่ายจากดาวเทียม โพรแกรม Google Earth และลงพื้นที่สำรวจบริเวณบริเวณน้ำซับของแม่น้ำชีกับแม่น้ำมูล พบลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ตารางที่ 2) ดังนี้
ตารางที่ 2 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ที่	แผนที่ลักษณะภูมิประเทศ	ภาพถ่ายจากดาวเทียม	ภาพที่ลงสำรวจ
1	 <p>น้ำ</p>		
2	 <p>น้ำซับป่าทาม</p>		
3	 <p>ชุมชน บ้านยางบ่อภิรมย์</p>		

ตารางที่ 3 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ต่อ)

ที่	แผนที่ลักษณะภูมิประเทศ	ภาพถ่ายจากดาวเทียม	ภาพที่ลงสำรวจ
4	 <p>กุดเลิง</p>		
5	 <p>พื้นที่เบ็ดเตล็ด</p>		

1. พื้นที่เกษตรกรรม คือ นา จากการศึกษาพบว่า เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีพื้นที่มากที่สุด เพราะการทำนาถือเป็นอาชีพหลักของคนในพื้นที่ นาที่เห็นส่วนใหญ่ปลูกข้าว ลักษณะเป็นพื้นที่ราบ ทำเป็นคันกั้นน้ำเป็นแปลง ๆ สำหรับปลูกข้าว บริเวณที่ใกล้กับแม่น้ำมูลกับแม่น้ำชี ในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก อาจเสี่ยงน้ำท่วม

2. พื้นที่ป่า จากการศึกษาพบ ป่าบุงป่าทาม (Lowland floodplain forest) หรือชื่อทางการว่า “ป่าบึงน้ำจืด” (Freshwater swamp forest) เป็นคำในภาษาไทยถิ่นอีสาน นำมาใช้เรียกสังคมพืชชนิดหนึ่งที่ปกคลุมพื้นที่บุงทาม ซึ่งมีน้ำท่วมซ้ำซากยาวนาน

ทุก ๆ ปี สังคมพืชนี้ไม่จำเป็นต้องมีเฉพาะป่าไม้ปกคลุมเท่านั้น แต่ยักรวมถึงสังคมพืชในบึงทุ่งหญ้า หรือไม้พุ่ม ที่ขึ้นในพื้นที่ลุ่ม ชื้นแฉะ เข้าไว้ด้วยกัน และสวนป่า คือ บริเวณที่ปลูกพรรณไม้ทดแทนป่าที่ถูกทำลาย มักเป็นไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ อาจปลูกไม้ชนิดเดียวหรือหลายชนิดรวมกันก็ได้เพื่อใช้ไม้ทำเครื่องเรือน เยื่อกระดาษ หรืออนุรักษ์พรรณไม้ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ เป็นต้น เช่น สวนป่าสัก สวนป่าไม้ยาง สวนยูคาลิปตัส

3. พื้นที่ชุมชน ในพื้นที่ศึกษา มี 2 ตำบล คือตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี อยู่เหนือแม่น้ำมูล และตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม อยู่ทางทิศใต้แม่น้ำมูล ในพื้นที่ชุมชนก็ประกอบไปด้วยบ้านเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ สถานสำคัญ เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น ชุมชนจะมีถนนตัดผ่าน ถนนที่เชื่อมระหว่างตำบลส่วนใหญ่จะเป็นลาดยาง เข้าถึงสะดวก ถนนในหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีต ส่วนถนนที่เชื่อมโยงไปยังนาหรือสวนจะเป็นถนนลูกรัง

4. พื้นที่ทางน้ำ จากการศึกษาพบ กุด ซึ่งเป็นลักษณะลำน้ำโค้งที่ปลายตัวนเกิดจากแม่น้ำไหลคดเคี้ยวตัววัดไปมา จนในที่สุดลำน้ำส่วนที่โค้งมากถูกตัดขาดออกไปจากลำน้ำสายใหญ่กลายเป็นหนองหรือบึงรูปโค้ง อยู่ใกล้กับลำน้ำสายใหญ่ ในภาคกลางบางที่เรียกบึงชนิดนี้ว่า บึงโค้ง หรือ บึงโง้ง หลายจังหวัดในตอนกลางของภาคอีสานมีกุดอยู่ทั่วไป เนื่องจากแม่น้ำชีและแม่น้ำมูลไหลคดเคี้ยวมาก (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2550) จึงปรากฏกุดเป็นจำนวนมากในบริเวณการไหลของน้ำที่มีลักษณะโค้งตัว (meander)

5. พื้นที่เบ็ดเตล็ด คือ พื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น พื้นที่แผ้วถาง สันทราย เป็นต้น บริเวณศึกษาส่วนใหญ่

จากลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสบดังกล่าว จะเห็นความหลากหลายของลักษณะทางพื้นที่ทั้งกุด ป่าบุงป่าทาม สวนป่า นา ชุมชน เป็นต้น

ซึ่งสามารถแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินจากลักษณะดังกล่าวเป็น 5 ประเภทหลัก ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ป่า พื้นที่ชุมชน พื้นที่น้ำ และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ซึ่งพื้นที่แต่ละประเภทต่างมีความสำคัญกับการดำรงชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก ทั้งเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวมีทั้งพื้นที่ส่วนบุคคล เช่น นา บ้านเรือน และที่สาธารณประโยชน์ ที่ดินที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น กุด ป่าทาม เป็นต้น

อภิปรายผล

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณน้ำสบแม่ น้ำชีกับแม่น้ำมูล อำเภอท่าตูม และอำเภอยุวมลบุรี จังหวัดสุรินทร์ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะภูมิทัศน์ทางกายภาพ และลักษณะภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม ซึ่งลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ป่า และแหล่งน้ำ เป็นลักษณะภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และลักษณะทางวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน และพื้นที่ทางการเกษตร ที่พบมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของบุญสม สังข์สาย (2548) ว่าลักษณะภูมิทัศน์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งนี้บริเวณน้ำสบแม่ น้ำชีกับแม่น้ำมูล ปรากฏพื้นที่ป่าทุ่งป่าทามหรือ “ป่าบึงน้ำจืด” เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ลักษณะเป็นเขต ที่ราบน้ำท่วมถึง ในช่วงฤดูฝนน้ำจะท่วม ในช่วงฤดูร้อนจะแล้ง พันธุ์ไม้ที่พบส่วนใหญ่ คือ ยูคาลิปตัส เป็นพืชที่นิยมปลูกเพื่อเพิ่มรายได้จากการทำนา เพราะเป็นพันธุ์ไม้ที่เจริญเติบโตง่าย ไม่ต้องดูแลมากนัก ทนแล้ง และน้ำท่วมได้ จึงพบเห็นการปลูก ยูคาลิปตัสบริเวณใกล้ริมแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี และปลูกตามไร่นา แต่การปลูกยูคาลิปตัสก็ส่งผลต่อคุณภาพของดิน เพราะทำให้ดินบริเวณนั้นมีคุณภาพต่ำ จนไม่สามารถปลูกพืชชนิดอื่นได้ พื้นที่ร่องลงมาจากพื้นที่ทางการเกษตร คือ พื้นที่ป่า โดยพื้นที่ป่าบางส่วนได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่ทางการเกษตรและชุมชน ได้ส่งผลต่อการขาดแคลนน้ำ และ

การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเกรียงไกร บุญเติม และคณะ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกยูคาลิปตัส จังหวัดนครพนม พบว่ายูคาลิปตัสสามารถเจริญเติบโตได้รวดเร็ว แม้ว่าจะอยู่ในสภาพดินเลว จึงเหมาะสำหรับปลูกในพื้นที่ที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อื่นได้

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระดับจังหวัด เพื่อให้มองเห็นการวางแผนพัฒนาโดยรวมในพื้นที่ นำข้อมูลและองค์ความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้ง 5 ประเภทไปใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อช่วยให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารจัดการที่ดิน. (2552). การจำแนกและกำหนดมาตรการการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน. สืบค้น 29 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.onep.go.th/land/93-โครงการศึกษาวิจัย/801-2552>.
- เกรียงไกร บุญเติม และคณะ. (2544). “การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกยูคาลิปตัส จังหวัดนครพนม.” การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39 5-7 กุมภาพันธ์ 2544, หน้า 150-154.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). “แล้งหนักสุดรอบ 30 ปี ต้นเหตุ “เอลนีโญ” มาเร็วกว่าทุกปี.” [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก :

<https://www.thairath.co.th/news/local/1510136>

สืบค้น 29 ตุลาคม 2562.

บุญสม สังข์สาย. (2548). การใช้ภาพถ่ายทางอากาศศึกษาการใช้ที่ดินบริเวณน้ำสของลำชีกับแม่น้ำมูล อำเภอท่าตูม และอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

พจนานุกรมภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549. (2549). กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2560). ข้อมูลตัวชี้วัด “การใช้ประโยชน์ที่ดิน”. สืบค้น 26 ธันวาคม 2562 จาก http://www.onep.go.th/env_data/2016/01_8/.

อรรถรัฐ ชุนวิทยา. (2545). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินต่อการระเหยและสมดุลของน้ำในกลุ่มน้ำชี-มูล. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Author

Aunya Boochayan Poom Sartsin

Social Studies Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Surindra Rajabhat University, 186 Moo 1 Surin-Prasat Rd., Muang Surin
Districts, Surin Province, Thailand 32000

Tel: 087-242-5879 E-mail: anyabyan@srru.ac.th

การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล
Development of Basic Mathematical Skills for
Preschool Children by Using Creative Arts Activities from
Recycled material. Schools Under the Office of Private
Education Satun Province

รัชฎา อาหมาย¹ อริสรา บุญรัตน์² และชุตินา ทักโร³

Ratchada Armai , Arisra Boonrat, Chutima Tassarø

^{1,2,3}สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Curriculum and Instruction, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

ได้รับบทความ: 27 ตุลาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ 1) เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กรปฐมวัยที่จัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล 2) เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูลรีไซเคิล ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนสตูลตานติศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา

เอกชน จังหวัดสตูล จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอนผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยทำการทดลอง สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที รวมระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล 2) แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.00/91.00 2) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โดยรวมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : เด็กปฐมวัย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ วัสดุรีไซเคิล

Abstract

The objectives of this research were to 1) Developing the basic mathematical skills for preschoolers by using creative art activities made from recycled materials. For the schools under the private education office of Satun cycle province to achieve efficiency according to criteria 80% 2) Compare the basic mathematical skills of preschoolers before and after organizing experiments using creative arts activities to from recycled materials. The sample group used in this research was 30 preschool students aged 3-5, trimester 1, 2020 academic year of Satunsanti School, under the Satun Provincial Private Education Bureau, which was obtained by randomization in several stages. The researcher conducted the experiment on his own. The experiment was conducted 5 day per week, 50

minutes per day, for a total of 4 weeks, for a total of 20 days. The research tool included 1) the managing using arts activities creative experiment from recycled materials plan. 2) A test to measure the math basic skills of preschoolers. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, and t-value.

The results of the research found 1) The experience management plan using the creative art activities from materials. Early Childhood Recycling Effective from 84.00 / 91.00 2) The basic mathematical skills of preschoolers after receiving creative art activities from recycled materials. Overall, it was higher than before the organization of activities with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords : preschool children, creative arts activities, recycled materials

บทนำ

การศึกษาในระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเด็กคืออนาคตของชาติจึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ถูกต้องเด็กช่วงอายุ 0-6 ปี นับว่าเป็นช่วงวัยของการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา เนื่องจากสมองของเด็กนั้นมีการเจริญเติบโต และพัฒนาอย่างรวดเร็ว เด็กจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมในการเรียนรู้ทุกด้านเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งเด็กควรจะได้รับการวางรากฐานให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 (กระทรวงศึกษาธิการ.2546) พัฒนาการด้านร่างกายเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย ซึ่งกุลยา ตันติผลาชีวะ (2551, น.101) กล่าวว่ากล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นพัฒนาการทางกายอีกส่วน

หนึ่งที่สำคัญมาก เพราะหมายถึงการสร้างเสริมความสามารถในการหยิบ การจับ คัดเขียน และทำกิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อ นิ้วมือ ฝ่ามือ และข้อต่อ การส่งเสริมการใช้ กล้ามเนื้อมือไม่เพียงแต่พัฒนาการของกล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเท่านั้น แต่ยังเป็น การส่งเสริมความสามารถของการใช้สายตากับมือให้สัมพันธ์กันด้วย

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะวิชาคณิตศาสตร์เป็นทักษะทางคณิตศาสตร์ ช่วย ให้เด็กคิดอย่างมีระบบและมีเหตุผลทางการคิดคิดอย่างรอบคอบ สามารถแก้ปัญหาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถทางสติปัญญามีความสำคัญในการบวก ลบ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าแก้ปัญหาและ พัฒนาความคิดรวบรวมเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะเป็นช่วงปูพื้นฐานให้เด็กเป็นวิชาที่มีความละเอียดอ่อนด้าน ความเข้าใจ ความแคล่วคล่องว่องไวในการคิดอย่างถูกต้องแม่นยำ และมีเหตุผล การ เรียนวิชาคณิตศาสตร์ จึงจำเป็นสำหรับเด็กมากในการใช้ในชีวิตประจำวันเด็กต้องเรียนรู้ คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานในการที่จะทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ขอบข่ายที่สำคัญ ของการเรียนคณิตศาสตร์ คือ เรื่อง การจำแนก การเปรียบเทียบ และการจัดเรียงลำดับ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิดความสามารถให้มีเหตุผลในการคิด วิเคราะห์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดประเภทเด็กจะเกิดความคิดควบคู่กันไป แล้วนำไป จำแนกการจัดกลุ่มสื่อต่าง ๆ เช่นการเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ การวัดและจำนวน ตัวเลขจะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้จำนวนเหล่านี้ได้ง่ายขึ้น (กุลยา ตันผลาชีวะ, 2551, น.154)

ทักษะคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่แทรกอยู่ได้ทุกกิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจค้นคว้า เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดริเริ่มและ จินตนาการ อันจะส่งผลให้เด็กมีคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ความเป็นเหตุเป็นผล รู้จักการ สังเกต ซึ่งสอดคล้องกับพระพงษ์ กุลพิศาล ที่กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะจะช่วยให้เด็กรู้จัก สังเกตสิ่งรอบ ๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสี รูปทรง รูปร่าง พื้นผิว พื้นที่ว่าง น้ำหนัก อ่อน-แก่ของสี การที่เด็กได้วาดภาพสักภาพก็เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบว่า เขาได้เรียนรู้แล้วมี

ประสบการณ์ต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวในระดับใด เป็นการเรียนรู้จากการใช้ความรู้สึกสัมผัสอย่างแท้จริง (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2536, น.9-29) การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย กุลยา ตันติผลาชีวะ ที่เน้นว่าศิลปะเป็นการเรียนรู้ ด้วยการกระทำ ทำให้เด็กรับรู้เข้าใจ จำได้สนุกเพลิดเพลินกับสิ่งที่เรียน เด็กได้สังเกต วิเคราะห์ เปรียบเทียบ สนทนาสื่อความหมาย สรุปแสดงความคิดเห็นจากข้อมูลที่เด็กเรียนรู้การเรียนรู้ถ้าครูกระตุ้นให้เป็นการเรียนรู้จากผลงานวิจัยของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545, น.19) พบว่าสามารถจัดศิลปะเพื่อการเรียนรู้ได้ จำแนกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้ 1) ศิลปะย่ำ เรียกว่า การย่ำการเรียนรู้ด้วยศิลปะ 2) ศิลปะถ่ายโยง เรียกว่า ถ่ายทอดการเรียนรู้เป็นศิลปะ 3) ศิลปะปรับภาพ เรียกว่า ปรับภาพการเรียนรู้เป็นงานศิลปะ 4) ศิลปะเปลี่ยนแปลง เรียกว่า เปลี่ยนสิ่งเรียนรู้สู่งานศิลปะ 5) ศิลปะบูรณาการ เรียกว่า บูรณาการเรียนรู้ที่สู่ศิลปะ และ 6) ศิลปะค้นหา เรียกว่า ค้นหาความรู้จากศิลปะ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรจะหากิจกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์โดยใช้ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นวัสดุรีไซเคิลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งจะ让孩子เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติภายใต้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาในห้องเรียนที่เด็กอาศัยอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลก่อนและหลังการทดลอง เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม โดยทำการศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย 5 ด้าน จากทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ทั้งหมด ดังนี้ ด้านการจำแนกประเภท การเปรียบเทียบ การจัดลำดับ ด้านการนับ และด้านรูปทรงและขนาด เนื่องจากทักษะทั้ง 5 ด้านนี้เป็นทักษะที่เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้และตอบสนอง

ได้ดี เป็นทักษะที่ไม่ซับซ้อน และสามารถเรียนรู้ได้โดยผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเด็กได้และยังเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในทักษะด้านอื่น ๆ ได้ดี จึงได้ทำการวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลก่อนและหลังการทดลอง เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่จัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล
2. เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่จัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-5 ปี ชั้นอนุบาล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอละงู จังหวัดสตูล จำนวน 5 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 874 คน

- 1.1.1 โรงเรียนอนุบาลโอบอ้อม มี 3 ห้องเรียน 74 คน
- 1.1.2 โรงเรียนสตูลศานติศึกษา มี 6 ห้องเรียน 120 คน
- 1.1.3 โรงเรียนนิต้าศึกษาศาสตร์ มี 6 ห้องเรียน 180 คน
- 1.1.4 โรงเรียนสายเพชรศึกษา มี 6 ห้องเรียน 180 คน

1.1.5 โรงเรียนอนุบาลเพชรกาญจน์ มี 9 ห้องเรียน 320 คน
รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 874 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-5 ปี ระดับอนุบาล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอละงู จังหวัดสตูล จำนวน 3 ห้องเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม สุ่มมา 1 โรงเรียน
2. สุ่มห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่ายมา 3 ห้องเรียน
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน เพื่อใช้ดำเนินการวิจัยจำนวน 30 คน

2. การออกแบบการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design (ลัวน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2536, น.216)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล

3.2 แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล

4.1.1 นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรมสื่อการเรียนการสอน และการประเมิน โดยใช้เกณฑ์ตัดสิน 3 ใน 5 ของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกัน

4.1.2 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 แล้วปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยเพิ่มวัสดุให้มีความหลากหลายและควรมีการแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

4.1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลที่แก้ไขไปใช้ทดลอง (try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน เพื่อปรับปรุงสื่อประกอบการจัดกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสม

4.1.4 ได้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลที่ปรับปรุงให้เหมาะสมแล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การสร้างแบบทดสอบวัดด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดย

4.2.1 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย คำชี้แจง คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบ การเตรียมตัวก่อนสอบข้อความที่ต้องพูดกับนักเรียน คำสั่ง เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

4.2.2 นำแบบทดสอบและคู่มือการใช้แบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์และความเหมาะสมของการใช้ภาษา

4.2.3 นำแบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความ

สอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 และนำแบบทดสอบมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ คือปรับปรุงภาพให้ชัดเจนมากขึ้น ปรับข้อความให้ง่ายขึ้น

4.2.4 นำแบบทดสอบและคู่มือดำเนินการทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วจำนวนชุดละ 10 ข้อ ไปใช้ทดลอง (try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอละงู จังหวัดสตูลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบ

4.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้จากข้อ 2.6 มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

4.2.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ปรับปรุงเหมาะสมแล้วไปจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวนเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตนเอง

2. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ครูประจำชั้น ครูพี่เลี้ยงและบุคลากรในโรงเรียน พร้อมทั้งฝึกการจำชื่อเด็ก

3. ระยะเวลาก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test) ไปทดสอบกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

4. ระยะเวลาการทดลอง โดยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย พร้อมสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลงานที่เด็กลงมือปฏิบัติงานหรือสร้างชิ้นงาน

5. ระยะเวลาหลังทำการทดลอง หลังจากทำการทดลองครบทั้ง 20 แผน แล้วทำการทดสอบ (Post-test) โดยใช้กิจกรรมแบบเดียวกันกับกิจกรรมก่อนการทดลอง (Pre-test) และใช้เวลาสถานที่เหมือนการทดสอบครั้งแรก แล้วนำแบบสังเกตมาตรวจให้คะแนนและนำคะแนนทั้งก่อนและหลังที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพ E_1/E_2 แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 นำค่าที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ E_1/E_2 ที่กำหนดไว้คือ 80 / 80

2. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าสถิติพื้นฐานโดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้ t - test for Dependent Samples

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่จัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 80

1.1 ผลการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่จัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล โดยทำการศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย 5 ด้าน จากทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ทั้งหมด ดังนี้

แผนจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุ รีไซเคิล
สำหรับเด็กปฐมวัยทักษะด้านการจำแนกประเภท

แผนจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัยทักษะด้านการเปรียบเทียบ

แผนจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัยทักษะด้านการจัดลำดับ

แผนจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัยทักษะด้านการนับ

แผนจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัยทักษะด้านรูปร่างและขนาด

พบว่า แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.00/91.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัย กับนักเรียนจำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ร้อยละ 80

N=30	T - test (10)	คะแนนแผนการจัดประสบการณ์ 5					Post test (10)
		ทักษะ					
		1	2	3	4	5	
		(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	
รวม ($\sum x$)	204	262	245	255	276	229	271
ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	6.80	1,267/30 = 42.24					9.10
E_1		42.24/50×100 = 84.00					
E_2		9.10/10×100 = 91.00					
ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ $E_1/E_2 = 84.00/91.00$							

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนแผนการจัดประสบการณ์ 5 ทักษะ (E_1) คิดเป็นร้อยละ 84.00 ของคะแนนเต็ม และมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (E_1/E_2) เท่ากับ 9.10 คิดเป็นร้อยละ 91.00 ของคะแนนเต็ม ดังนั้นแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.00/91.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลโดยรวมทุกกิจกรรม

การทดสอบ	n	\bar{X}	S.D	t
ก่อนทดลอง	30	6.80	1.19	21.14**
หลังทดลอง	30	9.10	0.88	

**p < .01

จากตารางที่ 2 พบว่าทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลโดยรวมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรม เท่ากับ 6.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.19 ส่วนคะแนนหลังจัดกิจกรรม เท่ากับ 9.10 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.88 เมื่อนำผลมาเปรียบเทียบกันโดยใช้การทดสอบที่แบบไม่อิสระต่อกัน (Dependent Samples t) พบว่า คะแนนหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าคะแนนก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 แสดงว่าสมมติฐานของการวิจัยข้อ 2 ได้รับการยอมรับและการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยได้

อภิปรายผล

1. การที่เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล อาจจะเป็นเพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กได้สำรวจวัสดุอุปกรณ์ สังเกต จำแนก บอกรายละเอียด นับจำนวน เปรียบเทียบระหว่างทำกิจกรรมเด็กใช้วิธีการต่าง ๆ ทางศิลปะที่หลากหลาย เช่น การประดิษฐ์ การพิมพ์ภาพ การร้อย การปั้น ฝึก ปะ ตัด โดยใช้วัสดุรีไซเคิล เช่น ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ดถั่ว เปลือกไข่ เปลือกหอย ก้านกล้วย ผาขวดน้ำ ถู้น้ำยาปรับผ้านุ่ม เป็นต้น ขณะที่เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล ครูมีบทบาทในการสอดแทรกสาระความรู้ทางคณิตศาสตร์ ทั้งด้านการจำแนกประเภท การเปรียบเทียบ การนับ การจัดลำดับ และด้านรูปทรงและขนาดผ่านสื่อวัสดุรีไซเคิลชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุรีไซเคิลในแต่ละขั้นตอนครูได้สอดแทรกทักษะด้านการจำแนกประเภท การเปรียบเทียบ การนับ การจัดลำดับ และด้านรูปทรงและขนาดจากวัสดุรีไซเคิลที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในแต่ละวัน สอดคล้องกับ พรสุตา ภูจิน (2562) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์โดยศิลปะจากธรรมชาติ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3/3 โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร จำนวน 29 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ และการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์

กิจกรรมสร้างสรรค์โดยศิลปะจากธรรมชาติ มีพัฒนาการหลังสอนสูงกว่าก่อนสอน ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม 19.59 และหลังการจัดกิจกรรม 30.55 โดยมีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการทำกิจกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับ ชั้นเรียนพบว่า มีร้อยละความก้าวหน้าทางชั้นเรียนเท่ากับ 30.64

จากการอภิปรายผลสรุปได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลที่ ผู้วิจัยจัดขึ้นสามารถส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ได้ โดยเด็กเรียนรู้การใช้วัสดุรีไซเคิลในการสร้างผลงานศิลปะจากการลงมือปฏิบัติ รู้สึกผ่อนคลาย สนุกสนานเพลิดเพลิน และได้ฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการเรียน ดังนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลจึงส่งผลให้เด็กปฐมวัยมี ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในภาพรวมสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การที่เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์รายด้านสูงขึ้นทุกด้าน เมื่อวิเคราะห์รายด้านทักษะด้าน การเปรียบเทียบมีคะแนนเพิ่มขึ้นมากที่สุด (46.14) ด้านที่มีคะแนนเพิ่มเป็นอันดับ รองลงมาตามลำดับ ด้านการนับ (44.84) การจำแนกประเภท (34.50) ด้านการจัดลำดับ (34.11) และด้านรูปทรงและขนาดมีคะแนนเพิ่มน้อยที่สุดเพิ่มขึ้นร้อยละ (32.33) ซึ่ง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการเปรียบเทียบ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จากวัสดุรีไซเคิลเด็กปฐมวัยมีทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการเปรียบเทียบสูงขึ้นเป็นอันดับ แรกโดยมีค่าเฉลี่ย (46.14) แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้เพราะระหว่าง ที่เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กได้สังเกต และเปรียบเทียบ ลักษณะ ความยาว น้ำหนัก ปริมาณ ขนาด ของวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล เช่น ก่อหล่งสบู กระจบองนม ก่อหล่งนมเปรี้ยว

เป็นต้น ในกิจกรรมกระป๋องเสียงหาคู่ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเกิดทักษะด้านการเปรียบเทียบ โดยในขั้นนำครูได้สอดแทรกการเปรียบเทียบโดยให้เด็กเปรียบเทียบขนาดของกระป๋องและเสียงที่ได้ยินจากกระป๋องแต่ละใบ ในขั้นดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กได้สัมผัส และเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องของน้ำหนัก ขนาด สี เสียงจากการลงมือปฏิบัติจริง ชั้นสรุปของนักเรียนได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของตนเองและเปรียบเทียบหนัก/เบา กับผลงานของเพื่อนการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะการเปรียบเทียบ สอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2553 : น.8) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย โดยการสอดแทรก ทุกกิจกรรม เพื่อให้เด็กมีโอกาสฝึกทักษะด้านคณิตศาสตร์ ส่งเสริมให้เกิดความคิดโดยใช้เหตุผล การค้นคว้าหาคำตอบ ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยการสังเกต การจำแนกการเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับ การนับ ซึ่งเด็กจะเกิดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ จากกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเลข รูปร่าง รูปทรง ขนาด ลำดับ และความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ คณิตศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้เด็กต้องรู้จัก การสังเกต ความเหมือน และความแตกต่าง การเปรียบเทียบขนาดใหญ่-เล็ก สั้น-ยาว เด็กต้องรู้จักการเปรียบเทียบของสองสิ่ง หรือมากกว่าสองสิ่ง และคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันมากมาย เริ่มตั้งแต่ เลขที่บ้าน ทะเบียนบ้าน ทะเบียนรถปฏิทิน นาฬิกา เวลา การซื้อขาย ทักษะทางคณิตศาสตร์เหล่านี้จะเป็นทักษะพื้นฐาน ในการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป และสอดคล้องกับ ปานิตา กุดกรุง (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุ ธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย สำนักงานเขตภาษีเจริญสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ด้านการนับ ด้านการเปรียบเทียบ และด้านการจัดลำดับ สูงกว่าก่อนการทำวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากที่กล่าวมาสรุป ได้ว่าการจัดกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านการเปรียบเทียบสูงขึ้น

2.2 ด้านการนับ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านการนับสูงขึ้นเป็นอันดับรองลงมาโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ (44.84) แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการนับได้เนื่องจากระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมเด็กได้นับวัสดุอุปกรณ์รีไซเคิลที่ใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น ฝาขวดน้ำ ถู่น้ำยาปรับผ้านุ่ม เป็นต้น การทำกิจกรรมดอกไม้กระดาษ ครูได้สอดแทรกทักษะด้านการนับและแสดงค่าของจำนวน โดยในขั้นนำเด็กได้ท่องคำคล้องจองเกี่ยวกับจำนวนนับครูแนะนำวัสดุอุปกรณ์ เด็กสังเกตวัสดุ อุปกรณ์ โดยการให้ตัวแทนออกมานับจำนวนฝาขวดน้ำ 1-10 ในตะกร้า และนับพร้อมกัน ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กลงมือปฏิบัติโดยหยิบฝาขวดน้ำในตะกร้าตามความสนใจนำมาต่อเป็นดอกไม้ เด็กจะนับจำนวนฝาขวดน้ำที่ตนเลือกมาใช้ฝาขวดน้ำไปจำนวนกี่ฝาในระหว่างที่ทำกิจกรรมเด็กจะสนทนากับเพื่อนและครู เช่น น้องฟ้าอันน์พูดว่า “เราถึงตัวที่ 5 แล้ว” น้องมาริสาทตอบว่า “เราก็ใกล้เสร็จแล้วเหลืออีกฝาเดียว” ในขั้นสรุป เด็กแสดงผลงานและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของตนเอง ซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะนับค่าจำนวนฝาขวดน้ำจากผลงานของตนเอง และนับเรียงลำดับพร้อมกันอีกครั้งหนึ่งระหว่างที่ทำกิจกรรมเด็กได้สังเกตและร่วมสนทนากับเพื่อนและครูและฝึกให้เด็กได้การนับ นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมอื่นที่ไม่เน้นเรื่องการนับครูยังสอดแทรกทักษะการนับอีกด้วย ทำให้เด็กรู้ค่าจำนวน ตัวเลข ทำให้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการนับของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น เพราะการนับเป็นพื้นฐานของเรียนคณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปานิตา กุดกรุง (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย สำนักงานเขตภาษีเจริญสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยรวมและรายด้าน

ประกอบด้วย ด้านการนับ ด้านการเปรียบเทียบ และด้านการจัดลำดับ สูงกว่าก่อนการ
ทำวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.3 ด้านการจำแนกประเภท หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านการจำแนกสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ
(34.50) แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสามารถพัฒนาทักษะ
พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการจำแนกประเภทได้เนื่องจากระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมเด็ก
ได้จำแนกประเภทวัสดุอุปกรณ์รีไซเคิลที่ใช้ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่น กล้อง
นม ขวดน้ำ กระป๋องนม เป็นต้น

ในกิจกรรมลูกแซ็คเสียงใส ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเกิดทักษะด้าน
การจำแนกประเภท โดยในขั้นนำครูได้สอดแทรกการจำแนกประเภทโดยให้เด็กจำแนก
จากเสียงที่ได้ยินจากกระป๋องแต่ละใบในขั้นดำเนินกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กได้สัมผัส
และเกิดการจำแนกในเรื่องของ ขนาด สี เสียง จากการลงมือปฏิบัติจริง ชั้นสรุปนักเรียน
ได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของตนเอง การจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้เกิด
ทักษะการจำแนกประเภท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บุญยะพงศ์ไชย (2557) เพื่อ
เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในภาพรวม และใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1)
ด้านการบอกตำแหน่งและการจำแนก 2) ด้านการนับและคำนวณ 3) ด้านการรู้ค่า 4)
ด้านการบอกเหตุของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์
ด้วยกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) เรื่องการนับจำนวน 2) เรื่องการบอก
ตำแหน่ง 3) เรื่อง การจัดหมวดหมู่ 4) เรื่องการเปรียบเทียบสูง เตี้ย 5) เรื่อง การจำแนก
เปรียบเทียบขนาดเล็ก-ใหญ่ 6) เรื่องการจำแนกสี 7) เรื่องการเปรียบเทียบจำนวนมาก
น้อย เท่ากัน 8) เรื่องการเปรียบเทียบสั้น-ยาว 9) เรื่องการบอกเหตุผล 10) เรื่องการ
เปรียบเทียบหนัก เบา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา
2556 โรงเรียนอานวยวิทย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัย
เชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทาง
คณิตศาสตร์ แผนการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 แผน วิเคราะห์

ข้อมูลโดย หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอานวยวิทย์ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน คือ 1) ด้านการบอกตำแหน่งและการจำแนก 2) ด้านการนับและจำนวน 3) ด้านการรู้ค่า 4) ด้านการบอกเหตุผล หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านการจำแนกประเภทสูงขึ้น

2.4 ด้านการจัดลำดับ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุ รีไซเคิลเด็กปฐมวัยมีทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการจัดลำดับสูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ (34.50) แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการจัดลำดับได้ โดยระหว่างที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กมีโอกาสดำเนินการจัดลำดับสื่อวัสดุรีไซเคิล ตามความยาว ความสูง ขนาด จำนวน เช่น หลอดน้ำ หลอดนม หลอดกาแฟ ขวดน้ำ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในกิจกรรมสร้อยของหนู มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านจัดลำดับ ในขั้นนำครูให้เด็กสังเกตวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม โดยแจกหลอดน้ำที่มีขนาดเล็กไม่เท่ากัน เด็กจะจัดลำดับของหลอดน้ำที่เด็กนำมาใช้ในการทำกิจกรรมโดยเรียงจากหลอดน้ำยาวไปหาหลอดน้ำสั้นเล็ก หรือจากสั้นไปยาวสลับกับเพื่อนในกลุ่ม ขณะที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กเลือกขนาดของหลอดน้ำตามความสนใจพร้อมกับต่อเป็นรูปตามจินตนาการ ครูจะชี้แนะให้เด็กจะสังเกตว่า ถ้าหลอดน้ำที่ตนเองวางต่อมีขนาดสั้นสร้อยก็จะมีขนาดสั้นตามไปด้วย ถ้าหลอดน้ำมีขนาดยาว สร้อยที่ได้ออกมาก็จะมีขนาดที่ยาวกว่า ในระหว่างช่วงการทำกิจกรรมเด็กและครูจะสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้ลงมือทำ เด็กมีโอกาสดึงทักษะด้านการจัดลำดับ ชั้นสรุปเด็กแสดงผลงานและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของตนเอง และสรุปเกี่ยวกับการจัดลำดับจากผลงานของเด็ก ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักการจัดลำดับสอดคล้องกับ กุลยา ต้นติผลาชีวะ (2547 : 40) ที่กล่าวว่า การสอนคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี ควรส่งเสริมความสนใจ

เรื่องคณิตศาสตร์ของเด็กด้วยการนำคณิตศาสตร์ที่เด็กสนใจเชื่อมโยงไปกับโลกกายภาพ และสังคมของเด็ก และควรจัดประสบการณ์ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับวิธีการเรียน ของเด็กแต่ละคนและความรู้ของเด็กที่มี โดยบูรณาการคณิตศาสตร์เข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ และสอดคล้องกับ จิตทวารวณ เตือนฉาย (2541) ที่ศึกษาวิจัยผลการจัดกิจกรรมศิลปะ วาดภาพนอกห้องเรียนที่มีผลต่อความสามารถด้านทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็ก ปฐมวัยผลการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับเด็กปฐมวัยครูสามารถทำให้เด็ก เกิดทักษะและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ตามความต้องการโดยขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครู ว่าต้องการให้เกิดผลเป็นเช่นไร แล้วจึงคิดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเป็นการ ส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ได้ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านการจัดลำดับสูงขึ้น

2.5 ด้านรูปร่างและขนาด หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลเด็กปฐมวัยมีทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านรูปร่างและขนาดสูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ (32.33) แสดงว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านรูปร่างและขนาดได้ โดยระหว่างที่เด็ก ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กมีโอกาสหยิบจับสื่อวัสดุรีไซเคิลตามขนาดรูปร่าง จำนวน เช่น ก่อสิ่งเหลี่ยม ก่อสิ่งสามเหลี่ยม วงกลม เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ในกิจกรรม แต่งลายแสนกล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเกิดทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านรูปร่างและขนาด ในขั้นนำครูให้เด็กสังเกตวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม โดยแจกแกนกระดาษทิชชูที่มีขนาดไม่เท่ากันให้เด็กได้สังเกตและเลือกนำกระดาษทิชชูที่มีรูปร่างต่าง ๆ ไปติดตามจินตนาการ จากนั้นได้ช่วยกันต่อแต่งลายแสนกลตามขนาดและรูปร่างที่เหมือนกันเด็ก ๆ ได้ลงมือปฏิบัติและทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กมีโอกาสฝึกทักษะด้านรูปร่างและขนาด ขึ้นสรุปเด็กแสดงผลงานและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของตนเอง สอดคล้องกับ ปิยพร บุญยะพงศ์ไชย (2557) เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในภาพรวม และใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบอกตำแหน่งและการจำแนก 2) ด้านการนับและ คำนวณ 3) ด้านการรู้ค่า 4) ด้านการบอกเหตุของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อน

และหลังการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) เรื่องการนับจำนวน 2) เรื่องการบอกตำแหน่ง 3) เรื่องการจัดหมวดหมู่ 4) เรื่องการเปรียบเทียบสูง เตี้ย 5) เรื่องการจำแนกเปรียบเทียบขนาดเล็ก-ใหญ่ 6) เรื่องการจำแนกสี 7) เรื่องการเปรียบเทียบจำนวนมาก น้อย เท่ากัน 8) เรื่องการเปรียบเทียบสั้น-ยาว 9) เรื่องการบอกเหตุผล 10) เรื่องการเปรียบเทียบหนัก เบา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอานวยวิทย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ แผนการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 แผน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอานวยวิทย์ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน คือ 1) ด้านการบอกตำแหน่งและการจำแนก 2) ด้านการนับและจำนวน 3) ด้านการรู้ค่า 4) ด้านการบอกเหตุผล หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลส่งผลทำให้เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านรูปทรงและขนาดสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิลส่งเสริมเด็กปฐมวัยได้ พัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ด้านการจำแนกประเภท ด้านการนับ การจัดลำดับด้านการเปรียบเทียบ และด้านรูปทรงและขนาดได้ด้วยตนเอง ขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านสื่อวัสดุที่เป็นวัสดุรีไซเคิล โดยครูมีบทบาทในการส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนการทดลองครูควรเตรียมแผนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้พร้อมในขณะที่ทำกิจกรรมครูควรสอดแทรกทักษะในด้านต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้สร้างข้อตกลงร่วมกัน ให้เวลากับเด็กในการทำกิจกรรม

2. ครูควรจัดสถานที่และสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมที่เป็นกันเอง เอื้อต่อการทำกิจกรรม และการทดสอบเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถาม ควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม

3. ในการจัดกิจกรรมครูควรเตรียมวัสดุที่มีความหลากหลาย เพื่อเด็กจะได้นำมาใช้ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่ และวัสดุไร้ขีดจำกัดอยู่ในท้องถิ่น เพราะเด็กจะเคยเห็น และเคยใช้ประโยชน์จากวัสดุไร้ขีดจำกัดดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุไร้ขีดจำกัด เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการรับรู้ ทักษะการแสวงหาความรู้ พฤติกรรมความร่วมมือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุอื่น ๆ เช่น วัสดุธรรมชาติ วัสดุท้องถิ่น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.

_____. (2547). การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.

_____. (2551). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.

จิตหนาวรรณ เตือนฉาย. (2541). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ประไพจิตร เนติศักดิ์. (2529). การสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์วิทยาลัยครูลำปาง, ลำปาง.

- ปานิตา กุดกรุง. (2553). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ**. ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปิยพร บุญยะพงค์ไชย. (2557). **การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลโรงเรียนอานวยวิทย์ จังหวัดสมุทรปราการ**. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2536). **สมองลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ**. กรุงเทพฯ : แพลน พับลิชชิ่ง.
- พรสุดา ภูจัน. (2562). **การพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์โดยศิลปะจากธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนอนุบาลกำแพงเพชร**. ปรินญาณีพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- สารีนา แวะหะมะ. (2555). **การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์**. ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2553). **การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย (ปรับปรุงพุทธศักราช 2553)**. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.

Author

Miss Ratchada Armai ,Arisra Boonrat,chutima Tassaró
Curriculum and instruction ,Faculty of Education and Liberal Arts,
Hatyai University,No.334,Village No.4, Paknum Sub-district, La- ngoo
District,Satun Province 91110.
Tel : 0873-2947837 E-mail-food_da@hotmail.com

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา
นาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานีเขต 5

The Internal Quality Assurance of the NA CHALUAI SCHOOL
GROUP in the Office of Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area 5

อรุณ แสงคำกุล¹, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม², สุรางคนา มั่นยานนท์³
Aroon Sangkamkul, charoenwit Sompongdam, Surangkana Manyanon

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังกัดสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี

³อาจารย์ ดร. สังกัดสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Ratchathani University

ได้รับบทความ: 26 ตุลาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ตามระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นทำการเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย โดยศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3. การดำเนินการตามแผน 4. การประเมินผลและตรวจสอบ

คุณภาพ 5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา 6. การจัดสร้างรายงานผลการประเมินตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท จำนวน 45 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.926 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานาจะหลวย เขต 5 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 6 คือด้านการจัดสร้างรายงานผลการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่ 1-5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, ระดับการปฏิบัติ, กฎกระทรวงการประกันคุณภาพ 6 ด้าน

Abstract

The purposes of this research were to study the internal quality assurance of the NA CHALUAI SCHOOL GROUP in the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 5. According to the performance level of the school directors and teachers in the NA CHALUAI SCHOOL GROUP, the sample group of 92 people was determined the

sample size based on the tables of Krejcie & Morgan (Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan), and then simple proportionality and randomization were performed. Regarding the study of the internal quality assurance of the basic education levels based on the Ministerial Regulation on Educational Quality Assurance B.E. 2561 (2018), it consisted of 6 aspects: 1) Determining educational standards for the school, 2) Preparing of educational management development plans for the school, 3) Implementing of the plan, 4) Evaluating and auditing quality, 5) Monitoring performance for development and 6) Submitting self-assessment report.

The instrument used in the study was 45 items of 5-point Likert rating scale questionnaire with the index of item objective congruence of 0.96 and reliability of 0.926. The statistics used in this research were mean and standard deviation.

Research findings were as follows:

The average level of overall performance on the internal quality assurance of the school directors and teachers in NA CHALUAI SCHOOL GROUP of the office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 5 was at a high level. When considering each aspect, it was found that the sixth topic was the submitting self-assessment report and was found at the highest level. On the other hand, the first to fifth aspects were at high level in descending order as follows: monitoring performance for development, determining educational standards for the school, implementing of the plan, preparing of educational management development plans for the school and evaluating and auditing quality.

Keyword: Internal quality assurance, Performance level, 6 aspects of the Ministerial Regulation on Educational Quality Assurance

บทนำ

การจัดการศึกษาในประเทศไทย ได้พัฒนามาโดยลำดับจากหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2523 มาเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และได้รับการปรับปรุงเรื่อยมาเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จนถึงปัจจุบัน ได้ปรับปรุงเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 รัฐบาลได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น มีการปฏิรูปการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2553 และล่าสุดฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2562 และมีการยกฐานะครู ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มีใบประกอบวิชาชีพ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้ง ร่างกาย และจิตใจ ด้วยการกำหนดเป้าหมายให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็น สำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการพัฒนาคนสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน 5.4.3 สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชน ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั่วไป อาทิ สถานศึกษา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การ เรียนรู้ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ รวมทั้งเปิดพื้นที่/เวทีสาธารณะให้เป็นศูนย์รวมการ แลกเปลี่ยนให้กับนักคิด และนำเสนอผลงานเชิงสร้างสรรค์ โดยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกันเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เยาวชน และประชาชนให้เข้าถึงอย่างสะดวกและใช้บริการได้เต็ม ศักยภาพ มีการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่ที่สามารถนำไปใช้ ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ 3) พัฒนาองค์ความรู้ของท้องถิ่นทั้งจากผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน และจัดให้มีการวิจัยเชิงประจักษ์ของชุมชน การจัดการองค์ความรู้ในชุมชนอย่างเป็น

ระบบ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้านภาษาและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เอื้อต่อการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) สร้างโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาคนทุกคนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเด็กเยาวชนและประชาชนที่อยู่นอกระบบ ทั้งที่เป็นเด็กในวัยเรียนที่ออกกลางคัน เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เพื่อส่งต่อเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพและตามสภาพแวดล้อม รวมทั้งประชาชนที่ต้องการทักษะเพิ่มเติมในการประกอบสัมมาอาชีพ โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในระดับจังหวัดและในระดับท้องถิ่น ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบและการบริหารจัดการให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

อีกทั้งกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 2 ความเป็น “การประกันคุณภาพการศึกษา” คือการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

จากผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย จำนวน 7 โรงเรียน โดยหน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย ที่ยังไม่มี การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือในเรื่องการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังขาดการยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาไม่จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ไม่ได้กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การกำกับติดตามให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากรในสถานศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษาไม่ให้ความร่วมมือและร่วมจัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการยอมรับและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพและการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยมาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา นาจะหลวยให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และพร้อมรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยมีจุดมุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้อยู่ในระดับมาตรฐาน และเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาาระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย ได้แก่ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 7 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 120 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 7 คน และครู จำนวน 113 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 7 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan) จากนั้นทำการเทียบสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย โดยแบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 7 คน และครู จำนวน 85 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ระดับการปฏิบัติมาก ระดับการปฏิบัติปานกลาง ระดับการปฏิบัติน้อย และระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าหลักทฤษฎีจากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ศึกษาการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย และปรับปรุงเครื่องมือของนิพนธ์ พงชนะ (2552, หน้า 63-67)

4. นำแบบสอบถามที่สร้างและปรับปรุงขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรึกษาและพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

5. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence หรือค่า IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 โดยค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ถือว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านคำบอน จำนวน 7 คน ครูโรงเรียนบ้านโนนแดง จำนวน 7 คน และครูโรงเรียนบ้านคำม่วง จำนวน 6 คน

8. วิเคราะห์หาคุณภาพแบบสอบถามโดย

8.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item Total Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมรายด้านโดยใช้หลักสูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson) เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง **0.216 ถึง 0.729**

8.2 นำแบบสอบถามจากข้อ 8.1 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ **0.926**

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมแบบสอบถามให้สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวยด้วยตนเอง พร้อมอธิบายให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูกลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายนาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้วยตนเอง

4. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน

5. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การศึกษาระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 92 คน โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละตามลำดับ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สพ.อบ.5 จำแนกตามสถานภาพ โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และเป็นครู จำนวน 85 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สพ.อบ.5 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสร้างเครื่องมือในการประเมินคุณภาพการศึกษา

ภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และปรับปรุงพัฒนาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและบุคลากรสามารถใช้องค์ความรู้ในมาตรฐานการศึกษามาพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รองลงมา เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้ง 2 ข้อ คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำผลการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และมีการจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 ด้านการดำเนินการตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ มีการกำหนดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดเป้าหมาย และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้อย่างชัดเจน

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ มีหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เช่น สพป.สพฐ.หรือ สมศ.เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินผลและตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาไว้อย่างชัดเจน

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพ ทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา รองลงมา คือ มี

การนำผลการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลไปปรับปรุงและรักษาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน

2.6 ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเผยแพร่รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ รองลงมา คือ มีการจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีที่ระบุความสำเร็จตามเป้าหมายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ไปยังหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีการศึกษา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีประเด็นสำคัญควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมากที่สุด คือ ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา ด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานาจะหลวย มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผน มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ติดตามผลการดำเนินงาน

เพื่อพัฒนา และมีการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้หน่วยงานต้นสังกัดและ
สาธารณชนได้รับทราบ โดยระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาน่าจะหลวย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
โดยเฉพาะข้อที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูระดับมาก คือ มีการสร้าง
เครื่องมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก
สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และปรับปรุง
พัฒนาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา เนื่องน้อย
(2559) การวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา และเพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินการประกันคุณภาพ
การศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1
ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาน
ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูระดับมาก
ที่สุด คือ ครูและบุคลากรสามารถไขข้อสงสัยในมาตรฐานการศึกษา มาพัฒนา
สถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก
สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำผลการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และมีการจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการดำเนินการ
การพัฒนาประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
กรมณี ปาลี (2556) การวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
ประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนกำหนดแนวทางในการประกันคุณภาพภายในของ
วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ปัญหา

อุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

3. ด้านการดำเนินการตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูระดับมาก คือ สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน และมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา และอุปสรรค (SWOT) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมศักดิ์ สุภาพล สกุลรัตน์ กมูทมาศ และ สำเริง นาครินทร์ (2550) การวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุภราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยรวมตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูระดับมาก คือ สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา มีหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เช่น สพป., สพฐ. หรือ สมศ. เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองศักดิ์ โรจนบุรณวงศ์ (2550) การวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ครูมีความรู้ความเข้าใจค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูระดับมากที่สุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการนำผลการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลไปปรับปรุงและรักษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทนงศักดิ์ โรจนบุรณาวงศ์ (2550) การวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การติดตามประเมินคุณภาพการศึกษา

6. ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อที่มีระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูระดับมากที่สุด คือ มีการเผยแพร่รายงานการพัฒนาคูณาการศึกษาระงำปีต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคูณาการศึกษาระงำปีที่ระบุความสำเร็จตามเป้าหมายในแผนพัฒนาคูณาการศึกษารองสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขใจ ดวงประเสริฐ (2550) การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา อยู่ในอันดับสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปและการอภิปรายผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษานางจะหลวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคน และควรมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และสอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ

1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งจากบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา และควรมีการกำหนดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจนไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 ด้านการดำเนินการตามแผน สถานศึกษาควรมีการกำกับ ติดตาม ดูแลเอาใจใส่บุคลากรทุกคนให้สามารถดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ได้โดยจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีการแบ่งงานเป็นฝ่าย ๆ รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

1.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ สถานศึกษาควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ ติดตามการปฏิบัติ การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง พร้อมทั้งกำกับติดตามและแสวงหาแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานจากข้อเสนอแนะของหน่วยงานต้นสังกัด และจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา

1.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา สถานศึกษาควรมีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดเป็นระยะเริ่มต้น ระยะดำเนินงาน และระยะสิ้นสุดการดำเนินงาน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ และสรุปผลออกมาเป็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต เพื่อวางแผนในการคงสภาพมาตรฐาน หรือเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้นต่อไป

1.6 ด้านการจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง สถานศึกษาควรส่งผลการประเมินตนเอง (SAR) ไปยังหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีการศึกษา และควรมีการเผยแพร่รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ พร้อมทั้งร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาอื่น ๆ ใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานต่อไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมณี ปาลี. (2556). การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่
11 ตุลาคม 2559.
- เฉลิมศักดิ์ สุภาพล, สุกุลรัตน์ กมูทมาศ และ สำเร็จ นาครินทร์. (2550). การประกัน
คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยการ
จัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- ทงศักดิ์ โรจน์บุรณวงศ์. (2550). ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครูใน
การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของโรงเรียน
ในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- นิพนธ์ พงชนะ. (2552). การศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อการประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนาจะหลวย สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วันทนา นื่อน้อย. (2560). การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สุขใจ ดวงประเสริฐ. (2550). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Author

Mr.Aroon Sangkamkul

28 Moo 16 BanThakor school, Na chaluai Sub-district, Na chaluai district, Ubon Ratchathani Province, 34280

Tel: 083-799-5299 Email: aroonsangkamkul@gmail.com

การบริหารจัดการตลาดประชารัฐ กรณีศึกษาตลาดประชารัฐบ้านปรือ
คันตะวันออก ตำบลปรือใหญ่ อำเภอซุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ
The Management of Pracharat Market : Case Study Preukan-
Tawan-Ork Pracharat Market, Preu-Yai Sub-district, Khukhun
District, Sisaket Province

จรูญ แชมชื่น¹

Charoon Chamcheun

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Sisaket Rajabhat University

ได้รับบทความ: 27 ตุลาคม 2563
ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563
ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก และ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ขายและผู้บริโภค หรือผู้ซื้อ พบว่าการบริหารจัดการตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออกเป็นการบริหารจัดการโดยชาวบ้านแสนสุข มีคณะกรรมการทั้งหมด 9 คน ตลาดประชารัฐเป็นตลาดแห่งเดียวของจังหวัดศรีสะเกษที่ไม่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ เป็นการบริหารจัดการของชาวบ้านชุมชนแสนสุข ปัญหาที่พบคือ ขาดเงินสนับสนุนจากภาครัฐ สภาพทรุดโทรมของ

อาคารที่ใช้เป็นตลาดและบริเวณของตลาดสถานที่จอดรถและอาคารจัดการตลาดยังไม่เป็นระเบียบ ต้องการเทศกอนกรีตพื้นตลาด ขยายอาคารตลาด ปรับปรุงลานจอดรถ และปรับปรุงห้องสุขาให้สะอาดน่าใช้ต้องการให้จัดระเบียบการจราจร การจัดระเบียบภายในตลาดและติดชื่อร้าน และความต้องการของผู้บริโภคต้องการให้เพิ่มสินค้าสำหรับเลือกซื้อให้มากขึ้นและอาหารทะเล

คำสำคัญ: บริหารจัดการ ตลาดประชารัฐ ตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก ปัญหา ความต้องการ

Abstract

This research aimed to study the way of Preukan-Tawan-Ork Pracharat market and to study the problems and needs of sellers and consumers or buyers. It was found that the management of Preukan-Tawan-Ork Pracharat market is managed by the 9 committees of Saensook village, the market is the only one in Sisaket Province which doesn't get any budgets from the government, it is managed by Saensook villagers. The problems found are the lack of budgets from the government, the dilapidated building of market and market area, the narrow parking lot and the disordered management. They need the more of the market, to be covered with concrete building to be expanded the toilets to be clean and nice to use. They need the traffic organization inside of the market including tagging the name of shop and also the consumer's needs are to increase the items for shopping and seafood.

Keyword: Management, Pracharat market, Preukan-Tawan-Ork market, problems, wanted

บทนำ

โครงการตลาดประชารัฐเป็นการบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ พัฒนาตลาดใหม่และขยายพื้นที่ตลาดที่มีอยู่เดิมให้ผู้ประกอบการแต่ละกลุ่มประเภทสินค้าในแต่ละระดับทั้งเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการ ทาบเร่แผงลอย รวมทั้งผู้ประกอบการที่เดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย โดยภาครัฐและภาคเอกชนจะร่วมบูรณาการจัดสรรพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าขายให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2560 ลงมติเห็นชอบในหลักการ ให้ดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร บริษัท ประชาธิปไตยร่วมสมัย จำกัด (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ประชาธิปไตยร่วมสมัย จำกัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด โดยบูรณาการตลาดประชารัฐทั้ง 9 ประเภท ภายใต้โครงการตลาดประชารัฐและให้ดำเนินการพร้อมกันตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2560 (คู่มือแนวทางการดำเนินการโครงการตลาดประชารัฐ 2560) มติคณะรัฐมนตรี ในการประชุม เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2560 และวันที่ 4 ธันวาคม 2560 มีมติเห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภาคี โดยบูรณาการตลาดประชารัฐทั้ง 10 ประเภท ภายใต้โครงการตลาดประชารัฐ และให้ดำเนินการพร้อมกันตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2560 โดยมุ่งเน้นการขยายพื้นที่ตลาดที่มีอยู่เดิมและพัฒนาตลาดใหม่ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการตลาด ให้ผู้ประกอบการแต่ละกลุ่มประเภทสินค้าในแต่ละระดับมีพื้นที่ที่ค้าขาย เปิดโอกาสให้เกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการที่ไม่มีสถานที่ค้าขาย มาลงทะเบียนเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อจัดสรรลงพื้นที่ตลาดที่เข้าร่วมโครงการ อันจะนำมาซึ่งรายได้เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตต่อไป

ด้วยเหตุที่กล่าวอ้างมาข้างต้น จึงเป็นเหตุเป็นผลที่ก่อให้เกิดตลาดประชารัฐทั่วประเทศ ตลาดหลายแห่งประสบผลสำเร็จ ตลาดบางแห่งประสบปัญหาในการบริหารจัดการ จึงก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาตลาดประชารัฐ อย่างเช่น ตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก ซึ่งเป็นตลาดอีกแห่งที่บริหารจัดการกันเองโดยไม่พึ่งพาภาครัฐ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ขายและผู้บริโภคหรือผู้ซื้อที่ตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก ตำบลปรือใหญ่ อำเภอชูนันท์ จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก อาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ร่วมกับการสังเกตและการศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารประกอบเพื่อช่วยเสริมสร้างให้การศึกษารอบคลุม และใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) ผู้วิจัยได้จัดลำดับการศึกษาไว้ดังนี้

1. ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ
2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน ผู้บริโภค 10 คน ชาวบ้าน 10 คน

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

2.1 แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ/อายุปัจจุบัน

2. การศึกษา

3. การทำงาน

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการตลาด

1. การบริหารจัดการด้านการเงิน

2. การบริหารจัดการด้านรูปแบบของตลาด

3. บริหารจัดการด้านผู้ประกอบการ

4. บริหารจัดการด้านสถานที่และที่จอดรถ

5. บริหารจัดการด้านการปรับปรุงและพัฒนาตลาด

ส่วนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรคในการบริหารจัดการตลาด

1. ปัญหาด้านสถานที่

2. ปัญหาด้านผู้ประกอบการ

3. ปัญหาด้านสินค้าและผู้บริโภค

4. ปัญหาด้านการเงิน

5. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

ส่วนที่ 4 การพัฒนาและปรับปรุงตลาด

- 4.1 ปรับปรุงและพัฒนาด้านสถานที่
- 4.2 ปรับปรุงและพัฒนาด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 4.3 ปรับปรุงและพัฒนาด้านสินค้า
- 4.4 ปรับปรุงและพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์
- 4.5 ปรับปรุงและพัฒนาด้านความต้องการของผู้บริโภค

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) เพื่อพิสูจน์ว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นมีความถูกต้องหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูล 3 มิติ ดังนี้ 1) มิติเวลา โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้รับในเวลาที่ต่างกันทำการตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูล 2) มิติด้านสถานที่ โดยการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมข้อมูลในสถานที่แตกต่างกันมาทำการตรวจสอบและเปรียบเทียบผลว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 3) มิติบุคคล โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ซ้ำกันกับคนเดิม ว่าข้อมูลที่ได้รับมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ ที่สามารถนำมาสนับสนุนงานวิจัยได้

2. ศึกษาภาคสนาม โดยวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การจดบันทึกภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

3. การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกตามแนวประเด็นคำถาม โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ

- ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล
- การบริหารจัดการตลาดประชารัฐ

- สภาพตลาดประชารัฐและพื้นที่ของตลาด
- ผู้ประกอบการหรือพ่อค้า
- ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ
- ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ชาวบ้านบริเวณนั้น และจากที่อื่น

การสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมแนวทางการบริหารจัดการตลาดประชารัฐบ้านปรือคันตะวันออก โดยกลุ่มเป้าหมายคือ

1. กลุ่มผู้บริหารหรือผู้ดูแลตลาด ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหรือตัวแทน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
2. ผู้ประกอบการหรือผู้ขาย ได้แก่ พ่อค้าแม่ค้า ผู้เช่าแผงลอยขายสินค้า
3. ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ ได้แก่ ชาวบ้านในชุมชนบริเวณนั้น หรือใกล้เคียง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทั้งหมด 30 คน ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล โดยสามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้ที่ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70) ที่เหลือเป็นเพศชาย (ร้อยละ 30) อายุของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า ช่วงอายุ 51-60 ปี มีผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด (ร้อยละ 53.33) รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 36.66) และอายุผู้ให้ข้อมูลน้อยสุด คือ อายุระหว่าง 61-70 ปี (ร้อยละ 10) ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 93.33) รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 6.6) การทำงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า

อาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมา คือ ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 33.33) และอันดับท้ายสุด คือ พนักงานรัฐ (ร้อยละ 6.6)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญนั้น มีการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรีอใหญ่ กรรมการบริหารตลาดประชารัฐ ผู้ประกอบการร้านค้าต่าง ๆ ผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าภายในตลาด และชาวบ้านที่อยู่รอบบริเวณนั้นรวมถึงที่มาซื้อสินค้าภายในตลาด เมื่อพิจารณาทุก ๆ ด้าน และรวมทั้งสามกลุ่ม มีข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ตรงกัน

อภิปรายผล

การบริหารจัดการตลาด

ผลจากการสอบถามด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน รูปแบบของตลาด ผู้ประกอบการ สถานที่และที่จอดรถและด้านการปรับปรุงและพัฒนาตลาดสรุปผลได้ว่า เป็นตลาดที่บริหารจัดการกันเองของชาวบ้านที่มีคณะกรรมการบริหารกันเองโดยมีผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมา มีทั้งหมด 9 คน โดยแบ่งกันทำงานเป็นแผนก ๆ ทั้งด้านการเงิน การบริหารจัดการตลาด ไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐแต่อย่างใด สภาพตลาดอาจจะแคบไปบ้างทั้งที่จอดรถและที่วางขายสินค้า บริเวณของตลาดมีทั้งหมด 2 ไร่ และสถานที่สาธารณะทั้งหมดรอบบริเวณตลาดมีทั้งหมด 40 ไร่ มี การบริหารจัดการตลาดจากเงินที่มีผู้มาเช่าที่ขายสินค้าอีกรละ 20 บาทต่อวัน

ปัญหา/อุปสรรคในการบริหารจัดการตลาด

ผลจากการสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านสถานที่ ด้านผู้ประกอบการ ด้านสินค้าและผู้บริโภค ด้านการเงิน และด้านประชาสัมพันธ์ สรุปผลได้ดังนี้ ตลาดประชารัฐมีสถานที่แคบทั้งตัวตลาดและที่จอดรถ จะรับรองผู้บริโภคได้เฉพาะในวันพุธซึ่งคนไม่เยอะ แต่จะเนืองแน่นและหาที่จอดรถยากในวันเสาร์ซึ่งเป็นวันที่ประชาชนจะเดินทางมาซื้อสินค้าเยอะ ทั้งสถานที่วางสินค้าสำหรับพ่อค้าแม่ค้าไม่เพียงพอ ต้องวางตามพื้นและ

ทางเดินก็จะแคบในวันดังกล่าว จะหนาแน่นและแออัดไปด้วยผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้า กระเบื้องหลังคาอาคารเก่าและทรุดโทรม ห้องน้ำทรุดโทรมและไม่สะอาด ไฟฟ้าสว่างไม่เพียงพอ สถานที่วางสินค้าเก่าและทรุดโทรมรวมทั้งมีไม่เพียงพอ ที่วางสินค้ามีไม่เพียงพอ และทรุดโทรมไม่เป็นระเบียบ สินค้าที่นำมาจำหน่ายยังเป็นสินค้าในท้องถิ่นยังขาดความหลากหลาย งบประมาณที่จะมาสนับสนุนในการพัฒนามีจำกัด ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและไม่มีการประชุมสัมมนาตลาด

การพัฒนาและปรับปรุงตลาด

ผลจากการสอบถามเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาด้านสถานที่ ด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านสินค้า ด้านการประชุมสัมมนา และด้านความต้องการของผู้บริโภค สรุปผลได้ดังนี้ มีความต้องการปรับปรุงอาคารตลาดที่เก่าและทรุดโทรม เปลี่ยนกระเบื้องหลังคาใหม่ ขยายบริเวณของตลาดให้ใหญ่และกว้างขึ้น จัดระเบียบในการวางโต๊ะขายสินค้า ขยายสถานที่จอดรถให้ใหญ่และเหมาะสมขึ้น จัดระเบียบในการจอดรถ การวางสินค้าและช่องทางเดิน สินค้าควรมีการติดป้ายบอกราคาและซื้อสินค้าเพื่อสะดวกในการเลือกซื้อ ส่งเสริมในการประชุมสัมมนาตลาดทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ชุมชนใกล้เคียง หรือคนเดินผ่านทางได้รู้จักตลาดดีขึ้นและด้านความต้องการของผู้บริโภคไม่ต้องการให้เผาขยะในบริเวณตลาดเพราะส่งกลิ่นเหม็นไหม้ไปรอบ ๆ ตลาด และควรจะมีระบบไฟฟ้าที่ส่องสว่างที่ดีขึ้นกว่าเดิม สำหรับห้องน้ำควรเพิ่มและปรับปรุงที่มีอยู่ให้สะอาดน่าใช้และเพิ่มสินค้าในการเลือกซื้อให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการและพัฒนาตลาดประชารัฐ

1. ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการตลาดประชารัฐ คณะกรรมการบริหารงานตลาดประชารัฐควรประสานความร่วมมือกับภาครัฐหรือองค์การบริหารส่วน

ตำบลเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการตลาดและอาจรวมถึงการร่วมบริหารจัดการในโอกาสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาและปรับปรุงตลาดประชารัฐ คณะกรรมการบริหารงานตลาดประชารัฐควรประสานของบจากภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหรืออำเภอ เป็นต้น เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงตลาด บริเวณรอบหรือทัศนียภาพของตลาดรวมถึงอาคารจำหน่ายสินค้าซึ่งค่อนข้างจะทรุดโทรม

เอกสารอ้างอิง

กฤษณะ ดาราเรือง. (2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ทางการตลาดวิสาหกิจ

ชุมชนบ้านเขาแหลม จังหวัดนครสวรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเจ้าพระยา.
วารสารสุทธิปริทัศน์.

เกวลิน ช่วยบำรุง. (2554). ปัจจัยทางการตลาดผ่าน Mobile Marketing ที่ส่งผลต่อการ

ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.

กระทรวงมหาดไทย. (2560). คู่มือ แนวทางการดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ .

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). มาตรฐานตลาด. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย.

คณาจารย์สาขาวิชาการตลาด. (2555). หลักการตลาด. กรุงเทพมหานคร: บริษัททริปเพิ้ล

เอ็ดดูเคชั่น จำกัด การพิมพ์.

ชนการ์ต วิชาศิลป์. (2551). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตลาดสดขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัด
พิษณุโลก. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชินพันธ์ พัวรุ่งโรจน์. (2551). พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อในเขตเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทัศนาศ หงษ์มา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการตลาด กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคในตลาดนัดคลองผดุงกรุงเกษม กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธารนนท์ สุโนภักดิ์และดร.มนตรี วิบูลย์รัตน์. (2557). ปัจจัยด้านการตลาดบริการและพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ สินค้านำเข้าภายในซูเปอร์มาร์เก็ต ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัย มข. มส. (บศ.). 2.
- นางสาววาสนา อินทะแสง. (2559). การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจคลินิกเสริมความงามที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ผศ.ดร. ปราโมทย์ ยอดแก้ว. (2559). ประชากรรัฐ : การตลาดตามวิถีพุทธ. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. วารสารศึกษาปริทัศน์ มจร. ปีที่ 4 ฉบับพิเศษ.
- ภัทรพร ชูทอง. (2553). แนวทางการพัฒนาการจัดการตลาดสดเทศบาลตำบลเขาพนมอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งตะวัน สิ้นธุ์ลีโอนาม และ วิโรจน์ เจริญกุลลักษณ์. (2560). การจัดการและกลยุทธ์การแข่งขันทางการตลาดของตลาดริมหน้าวัดดอนหวายในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสาร Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย.
- วัลย์ลักษณ์ อุทัยพัฒนานนท์. (2553). การบริหารจัดการตลาดสดให้เป็นตลาดมาตรฐานของเทศบาลเมืองพิจิตร อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วิภาวี อัครบวร. (2552) การรับรู้กิจกรรมทางการตลาดของภาครัฐที่มีผลต่อแนวโน้มการ
ใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เศรษฐีการ จิตกาลดำรง. (2557). การจัดการตลาดสดจะนะ จังหวัดสงขลา ตามทัศนะของ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ.. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- สรรรควร สัตยมงคล. (2551). การจัดการตลาดนัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตามทัศนะของผู้จำหน่ายสินค้าและผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จี พี โซเบอร์พรินท์.
- สิทธิ์ ธรรมณ์. (2551). การตลาดจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปัญญา ไชยชาญ. (2551). การบริหารการตลาด กรุงเทพมหานคร: บริษัทพี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด
- สุมิตรา กันธะวงค์. (2552). พฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อผักปลอดสารพิษจากเกษตรกรใน
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุริวัลย์ สารีบุตร. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดสด
เทศบาลตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Author

MR. charoon Chamcheun

Business English Program, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Sisaket Rajabhat University, Sisaket Province 33000.

Tell 045-643600-6 info@sskru.ac.th

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาดเพื่อลดหนี้ NPLs สินเชื่อธุรกิจ
ของธนาคารออมสิน
PRACTICE FOR DECREASE DEBTS OF NON-PERFORMING LOAN
OF GOVERNMENT SAVINGS BANK

รุจิรา สวัสดิ์¹

Ruchira Sawat

¹สาขาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Marketing, Faculty of Business Administration, University of the Thai Chamber of
Commerce

ได้รับบทความ: 28 ตุลาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 23 ธันวาคม 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสินเชื่อธุรกิจของธนาคารออมสิน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ลูกค้าให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ปัจจัยที่เกิดจากลูกหนี้ ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้ และสภาพคล่องของธุรกิจ อันดับสอง คือ ปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ จำนวนคู่แข่งทางการค้า ราคาสินค้าอุปโภคบริโภค และราคาน้ำมัน อันดับสาม คือ ปัจจัยที่เกิดจากธนาคาร ได้แก่ จำนวนเงินผ่อนชำระในแต่ละงวด ระยะเวลาผ่อนชำระ และวงเงินอนุมัติ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการชำระคืนหนี้เงินกู้สินเชื่อธุรกิจของผู้ประกอบการมีทั้งปัจจัยที่เกิดจากลูกหนี้ ธนาคาร และสภาพแวดล้อม โดยปัญหาที่สำคัญของผู้ประกอบการ ได้แก่ ขาดทุนจากการประกอบการ

สภาพเศรษฐกิจไม่ดี ค่าใช้จ่ายในครอบครัวและธุรกิจสูงขึ้น จำนวนเงินผ่อนชำระในแต่ละงวดสูงเกินไป และใช้เงินก็ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการกู้

ดังนั้น ธนาคารควรให้ความสำคัญในการพิจารณาสินเชื่อทั้ง 3 ปัจจัยโดยเฉพาะ ปัจจัยที่เกิดจากลูกหนี้ ได้แก่ ข้อมูลทางการเงินทั้งในด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้ และ สภาพคล่องของธุรกิจ เพื่อป้องกันและพัฒนาลูกหนี้เพื่อไม่ให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ธนาคารออมสิน , หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

Abstract

This study has the objectives to study the problems and causes of the problems that raised the debt of NPL for Government Savings Bank. The study found out that the most significant factors affecting loan repayments were the entrepreneurs' business income, expenses, liabilities and liquidity. The secondary factors were concerning the business environment, including the economy status, the number of competitors, price of oil and consumer goods. And the third were the factors from the bank, including amount of payment installments, period of loan and financial amount. The problems and the obstacles in small business loan repayments feature the factors from entrepreneurs, commercial banks and business environments. The important entrepreneurs' problems were business losses, economic recession, increase of family allowances and business expenditure, amount of payment installments and loan misappropriations. Therefore, the banks should emphasize all of these factors, especially the factors from the entrepreneurs, which were business income, expenses, liabilities, and

liquidity. That would protect and develop the debtors for not to make a debt that would not cause the long term income efficiency.

Keywords : Government Saving Bank, Non-Performing Loans.

บทนำ

ปัจจุบันภาวะตลาดของสถาบันการเงินไทยที่มีการแข่งขันมากขึ้น ความต้องการส่วนแบ่งทางการตลาดหรือพยายามครอบครองกลุ่มลูกค้าในตลาดให้มากที่สุดแต่ละสถาบันการเงินต้องดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานในภาวะตลาดการเงินดังกล่าว ธนาคารออมสินซึ่งถือเป็นสถาบันการเงินของรัฐ ก็ต้องดำเนินกิจกรรมทางการเงินเพื่อให้สามารถมีกำไรและมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุด โดยการดำเนินงานเพื่อผลกำไรของธนาคารนั้น ธนาคารได้มุ่งเน้นรายได้ทั้งในด้านค่าธรรมเนียมการให้บริการทางการเงินและรายได้ดอกเบี้ยจากการให้สินเชื่อของธนาคาร โดยเฉพาะการให้สินเชื่อนั้น ธนาคารได้พยายามดำเนินนโยบายมุ่งเน้นการให้สินเชื่อในหลายรูปแบบ รายได้ดอกเบี้ยจากเงินให้สินเชื่อถือเป็นรายได้ที่สำคัญของธนาคาร ซึ่งในปี 2561 นั้น ธนาคารออมสินมีรายได้จากการดำเนินงานอื่น (กำไรจากการขายหุ้นสามัญ รายได้จากดอกเบี้ยสุทธิ และรายได้จากค่าธรรมเนียมและบริการสุทธิ และรายได้ธุรกิจบัตรและบริการอิเล็กทรอนิกส์) สูงกว่าปีก่อนถึง 7,263 ล้านบาท แต่หากนับรวมกำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่น จะมีกำไรเบ็ดเสร็จรวม จำนวน 20,104 ล้านบาท ซึ่งต่ำกว่าปีก่อนจำนวน 28,000 ล้านบาท เนื่องจากในปี 2561 ธนาคารได้มีการสำรองหนี้สงสัยจะสูญตามปริมาณ NPLs ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างหนี้ที่สูงขึ้น ทำให้ผลการดำเนินงานในปี 2561 ธนาคารมีกำไรสุทธิต่ำกว่าปีก่อน จำนวน 368 ล้านบาท ถึงแม้ว่าจะมีกำไรจากการดำเนินงานที่สูงขึ้นจากปีก่อนจำนวน 47,859 ล้านบาท

ธนาคารออมสินได้มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปี พ.ศ.2559 ธนาคารได้มีปริมาณเงินรับฝากจำนวนเงิน 2,159,136 ล้านบาท

และมีปริมาณเงินให้สินเชื่อ จำนวน 1,901,851 ล้านบาท สัดส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อปริมาณเงินรับฝาก คิดเป็นร้อยละ 88.06 ต่อมาในปี พ.ศ.2561 ธนาคารออมสินมีปริมาณเงินรับฝาก จำนวนเงิน 2,298,412 ล้านบาท และมีปริมาณเงินให้สินเชื่อ จำนวนเงิน 2,111,899 ล้านบาท สัดส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อต่อปริมาณเงินรับฝาก คิดเป็นร้อยละ 91.86 ซึ่งสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารต่อปริมาณเงินรับฝากของธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเดิม ปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 88.06 เป็นร้อยละ 91.86 ในปีพ.ศ.2561 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารได้ดำเนินนโยบายในการให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานในปี พ.ศ.2561 ธนาคารออมสินมีกำไรจากการดำเนินงาน จำนวนเงิน 47,859 ล้านบาท โดยหนี้สงสัยจะสูญ ปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนเงิน 4,184 ล้านบาท แต่ในปี พ.ศ.2561 มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเป็นจำนวนเงิน 17,017 ล้านบาท จะเห็นได้ว่า แม้ว่าในปีพ.ศ.2561 จะมีกำไรก่อนการสำรองหนี้สงสัยจะสูญสูงกว่าปี พ.ศ.2560 จำนวนเงิน 47,859 ล้านบาท แต่เมื่อหักสำรองหนี้สงสัยจะสูญแล้ว ทำให้กำไรสุทธิของธนาคารในปี พ.ศ 2561 ลดลงจากปี พ.ศ. 2560 จำนวน 368 ล้านบาท ดังนั้น จะเห็นได้ว่าธนาคารต้องแบกภาระสำรองหนี้สงสัยจะสูญที่มากขึ้นส่งผลทำให้กำไรของธนาคารออมสินลดลงได้

ตั้งแต่ปี 2557 – 2561 ธนาคารออมสินมีจำนวนเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสินเชื่อธุรกิจเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559 ธนาคารมีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจำนวน 821.41 ล้านบาท แต่ในปี 2561 ธนาคารมีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจำนวน 1,158.68 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าธนาคารมีจำนวนเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นความเสี่ยงทางด้านสินเชื่อของธนาคาร เนื่องจากแนวโน้มค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากธนาคารไม่สามารถควบคุมการเพิ่มขึ้นของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อผลกราดำเนินงานของธนาคารได้

การดำเนินนโยบายทางด้านสินเชื่อของธนาคารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร แต่การดำเนินการด้านสินเชื่อของธนาคารสิ่งที่มีความสำคัญมากอีก

ประการคือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ทั้งนี้เนื่องจากการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าของธนาคาร ธนาคารมีความประสงค์ให้ลูกค้าของธนาคารชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ซึ่งหากธนาคารดำเนินการปล่อยสินเชื่อแต่ไม่สามารถเรียกเก็บชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ได้ ก็จะมีผลกระทบต่อผลประกอบการดำเนินงานของธนาคารได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากธนาคารไม่สามารถเรียกคืนเงินกู้ได้ (เงินต้น) ธนาคารยังต้องสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันการสำรองหนี้สงสัยจะสูญหรือค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเมื่อมีการค้างชำระตั้งแต่ 4 เดือนขึ้นไป ธนาคารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องทำการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญจำนวนร้อยละ 100 ของยอดสินเชื่อค้างของลูกหนี้ หากการสำรองหนี้สงสัยจะสูญมีจำนวนมาก ก็จะมีผลต่อผลกำไรของธนาคารด้วย และหากมีการสำรองหนี้ฯ ในจำนวนมาก ๆ จนผลการดำเนินงานของธนาคารขาดทุน อาจจะมีผลกระทบต่อสถานะทางการเงินหรือความมั่นคงของธนาคารได้ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาดเพื่อลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ซึ่งเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งของธนาคาร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในสินเชื่อธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการลดและป้องกันหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในสินเชื่อธุรกิจ

วิธีการดำเนินวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อธุรกิจกับธนาคารออมสิน โดยจะศึกษาจากประชากรทั้งหมดและสุ่มเลือกตัวอย่างที่ธนาคารออมสิน

สาขาประจักษ์นตคาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ในช่วงเดือน สิงหาคม – กันยายน 2562 จำนวน 100 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่านำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากการออกแบบสอบถามผู้ประกอบการที่ใช้บริการสินเชื่อธุรกิจกับธนาคารออมสิน และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงาน สิ่งพิมพ์หนังสืองานวิจัยหรืองานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อธุรกิจ และพื้นที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะปัจจัยด้านบุคคลของผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลของธุรกิจ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่าย วงเงินให้กู้ ระยะเวลาให้กู้ วัตถุประสงค์ของการกู้ จำนวนหนี้ค้างชำระ จำนวนเงินต้นคงเหลือ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และนำมาผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและทำแปลผลระดับคะแนนเฉลี่ย โดยเกณฑ์ในการแปลความหมาย
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการชำระคืนหนี้เงินกู้สินเชื่อกิจการของธนาคารออมสิน เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและคำถามแบบปลายเปิด (open – ended questions) โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และการบรรยายเชิงพรรณนาในการรวบรวมข้อมูล
3. การทดสอบสมมติฐาน (test of hypothesis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบไคสแควร์ (chi – square test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย

ผู้ประกอบการที่ใช้บริการสินเชื่อธุรกิจของธนาคารออมสิน จำนวน 100 คน เป็นเพศชายร้อยละ 61 และอีกร้อยละ 39 เป็นผู้หญิง โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 29 และ 51 – 60 ปี ร้อยละ 14 ตามลำดับ ส่วนผู้ประกอบการที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 3

ด้านสถานภาพทางครอบครัวผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 78 มีสถานภาพสมรส รองลงมา มีสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ โสด หม้าย ตามลำดับ

ระดับการศึกษาผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 58 รองลงมาคือ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ปริญญาโทหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาโท ส่วนรายได้ต่อเดือนของผู้ประกอบการมีรายได้ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท ร้อยละ 40 และมีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 28 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท ร้อยละ 37 และ ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 29

สำหรับข้อมูลทั่วไปของกิจการที่ใช้บริการสินเชื่อธุรกิจของธนาคารออมสิน พบว่า ประเภทธุรกิจส่วนใหญ่เป็นธุรกิจค้าปลีก - ส่ง คิดเป็นร้อยละ 52 ของจำนวนกิจการตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา เป็นธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตรและแปรรูป ร้อยละ 29

ลักษณะการจดทะเบียนของกิจการ พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่มีการจดทะเบียนเป็นบุคคลธรรมดา คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนกิจการตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร้อยละ 28 และบริษัทจำกัด ร้อยละ 2 ตามลำดับ

สำหรับอายุของกิจการ พบว่า กิจการส่วนใหญ่มีอายุการประกอบการระหว่าง 5 – 10 ปี ร้อยละ 35 ของจำนวนกิจการตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา คือ มีอายุการประกอบกิจการระหว่าง 11 – 15 ปี ร้อยละ 34 ปี ตามลำดับ

ส่วนด้านรายได้และรายจ่ายของกิจการ พบว่า กิจการส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 100,001 – 500,000 บาท ร้อยละ 56 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 100,000

บาท ร้อยละ 27 ตามลำดับ สำหรับด้านรายจ่าย พบว่า กิจการส่วนใหญ่มีรายจ่ายสูงกว่า 100,000 บาทขึ้นไปมาก ร้อยละ 86 ของจำนวนกิจการตัวอย่างทั้งหมด

สำหรับรายละเอียดการกู้ยืมของกิจการ พบว่า กิจการมีวงเงินที่ขออนุมัติเงินกู้ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,000,001 – 5,000,000 บาท ร้อยละ 64 รองลงมา อยู่ระหว่าง 5,000,001 – 10,000,000 บาท ร้อยละ 26 ตามลำดับ โดยวัตถุประสงค์การกู้สินเชื่อ ธุรกิจเป็นการกู้เพื่อลงทุนในการขยายกิจการ ร้อยละ 95 และอีกร้อยละ 3 เป็นการกู้เพื่อนำไปชำระหนี้เดิม

ระยะเวลาในการกู้ พบว่า กิจการส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการกู้ 11 – 15 ปี ร้อยละ 75 และ 5 – 10 ปี ร้อยละ 18 สำหรับหลักประกันที่ใช้ในการค้ำประกันเงินกู้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้สังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกัน คิดเป็นร้อยละ 59 และใช้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ร้อยละ 41 และเมื่อพิจารณาเงินทุนของกิจการ พบว่า กิจการใช้เงินทุนในระบบของธนาคารเป็นหลัก ร้อยละ 91 และ ร้อยละ 7 ใช้เงินทุนส่วนตัว และมีเพียง ร้อยละ 2 ที่ใช้เงินทุนนอกระบบธนาคาร

สำหรับข้อมูลการชำระคืนหนี้เงินกู้ของกิจการ พบว่า กิจการร้อยละ 71 ชำระหนี้ช้ากว่าเวลาที่กำหนดเวลาหรือไม่ครบจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย แบ่งเป็นชำระช้ากว่ากำหนด แต่ครบทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ร้อยละ 52 และชำระตรงเวลาที่กำหนด แต่ไม่ครบทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย 19 โดยเหตุผลสำคัญที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเวลาที่กำหนด คือ มีภาระหนี้ที่ต้องชำระมากกว่า 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66 และขาดทุนจากการประกอบการ ร้อยละ 29

อภิปรายผล

สรุปแนวคิดจากการศึกษาในครั้งนี้และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ประกอบด้วยด้านลูกหนี้ คือ ลูกหนี้มีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง ลูกหนี้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ กิจการของลูกหนี้ขาดทุน ปัจจัยที่เกิดจากธนาคาร คือ พนักงานขาดทักษะในการติดตามและทวงถามหนี้ พนักงานไม่เพียงพอ

ต่อการติดตามลูกหนี้ ส่งผลให้การดำเนินการติดตามหนี้ของธนาคารไม่ต่อเนื่องและพนักงานไม่ได้ควบคุมการติดตามหนี้อย่างทันทั่วถึงและสุดท้ายปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกคือการที่สภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว และ คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ กนกกร เหล่ากาแฝง (2550) ซึ่งศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการค้างชำระหนี้สินเชื่อที่อยู่อาศัย ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้ 1. สาเหตุของการค้างชำระ แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือใน ส่วนของตัวผู้กู้ และใน ส่วนของการดำเนินการของธนาคาร ในส่วนตัวของผู้กู้ เป็นปัญหาเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ เรื่องรายได้และค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน เรื่องหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดมีอัตราถึงร้อยละ 73.56 ของสาเหตุที่จากตัวผู้กู้ ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาเรื่องสุขภาพ ส่วนปัญหาด้านการดำเนินการของธนาคารฯ เป็นปัญหาใน ส่วนของการให้บริการของพนักงาน การประเมินความสามารถในการกู้ การแนะนำเรื่องการชำระคืนหนี้เงินกู้

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การชำระคืนหนี้เงินกู้สินเชื่อ ธุรกิจของธนาคารออมสิน เป็นอันดับแรก คือ ปัจจัยที่เกิดจากลูกหนี้ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.59 ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้ และสภาพคล่องของธุรกิจ อันดับสอง คือ ปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อม คะแนนเฉลี่ย 3.77 ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ จำนวนคู่แข่งทางการค้า ราคาสินค้าอุปโภคบริโภค และราคาน้ำมัน อันดับสาม คือ ปัจจัยที่เกิดจากธนาคาร คะแนนเฉลี่ย 3.68 ได้แก่ จำนวนเงินงวดผ่อนชำระ ระยะเวลาการผ่อนชำระ และวงเงินอนุมัติ จึงเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางเพิ่มการเป็นผู้นำด้าน ธุรกิจให้กับผู้ประกอบการที่เป็นลูกค้าสินเชื่อธุรกิจธนาคารออมสิน ในปัจจุบันการแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรงมากขึ้น หากผู้ประกอบการขาดทักษะการบริหารงานที่ดี อาจทำให้ธุรกิจนั้นเกิดปัญหาได้ เนื่องจากสินเชื่อธุรกิจของธนาคารออมสินมีทั้งผู้ประกอบการรายใหม่ ที่เพิ่งเริ่มธุรกิจที่ยังขาดประสบการณ์ในการบริหารงาน และผู้ประกอบการรายเดิมที่มีระบบการดำเนินธุรกิจแบบเดิมอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ดังนั้นหากธุรกิจของลูกค้าสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จปัญหาการเป็นหนี้ค้างชำระของลูกค้าจะไม่เกิดขึ้น

แนวทางการแก้ปัญหาจึงเป็นการเพิ่มการเป็นผู้นำด้านธุรกิจให้กับผู้ประกอบการที่เป็นลูกค้าสินเชื่อ โดยมีการช่วยประชาสัมพันธ์ธุรกิจของลูกค้าทำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เป็นการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับธุรกิจของลูกค้า และมีผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจคอยให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการบริหารธุรกิจของลูกค้า และด้วยปัจจุบันอินเทอร์เน็ตช่วยให้ธุรกิจมีช่องทางในการเข้าถึงลูกค้าได้โดยตรง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์แบบต่าง ๆ เช่น Facebook Twitter และ Instagram เป็นต้น จึงถือเป็นโอกาสในการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ ดังนั้นทางศูนย์สินเชื่อธุรกิจของธนาคารออมสินจะดำเนินการส่งเสริมการตลาดในช่องทางข้างต้นให้กับผู้ประกอบการหลังจากที่ผ่านการอนุมัติสินเชื่อจากทางธนาคารแล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนใหญ่เกิดจากลูกหนี้เป็นหลัก ทั้งในด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้ และสภาพคล่องของธุรกิจ ดังนั้นในการวิเคราะห์และพิจารณาการปล่อยสินเชื่อธนาคารควรมีการตรวจสอบข้อมูลด้านการเงินของลูกค้าละเอียดและรอบคอบ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาในการชำระคืนหนี้ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาหนี้สูญของธนาคารต่อไป โดยการพิจารณาสินเชื่อรายใหม่ ควรพิจารณาปล่อยสินเชื่อตามหลักการวิเคราะห์ 5C , 5P โดยเฉพาะปัจจัยที่มีระดับความสำคัญในการก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระสูง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของลูกค้าหนี้ รายจ่ายของลูกค้าหนี้ต่อเดือน รวมถึงการพิจารณาจำนวนเงินงวดผ่อนชำระ ระยะเวลาการผ่อนชำระ และวงเงินอนุมัติให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าหนี้ รวมทั้งต้องมีการชี้แจงรายละเอียดการชำระคืนเงินกู้แก่ลูกหนี้อย่างละเอียดและชัดเจน เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้เกิดเป็นหนี้ค้างชำระ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคาร ทั้งผลกำไรลดลงและเพิ่มภาระในการกันเงินสำรองหนี้ตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการปล่อยสินเชื่อ และคัดเลือกลูกหนี้สินเชื่อ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดความ

เสี่ยงและเป็นการป้องกันการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ตลอดจนเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจคัดเลือกลูกหนี้ที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชนินทร์ พิทยาวิริช. (2533). สาเหตุของการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้แก่ธนาคารธนาคารแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
- ธอส. (2540). มูลเหตุของหนี้ค้างชำระ. ม.ป.พ.. กรุงเทพฯ.
- พรรณสุภา ศรประสิทธิ์. (2543). การเจรจาต่อรองเพื่อการแก้ไขหนี้. ม.ป.พ.. กรุงเทพฯ.
- สุพจน์ เลิศรัตนวณิช. (2546). การเรียกเก็บหนี้เป็นงานหนึ่งที่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการสินเชื่อ. ม.ป.พ.. กรุงเทพฯ.

Author

Misss Ruchira Sawat

Marketing, Faculty of Business Administration, University of the Thai Chamber of Commerce, Thanon Vibhavadi Rangsit, Dindaeng district, Bangkok 10400

Tel: 082 6151246 E-mail: Ruchira.sw@hotmail.com

อิทธิพลของการตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ
ให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu
The Influence of Content Marketing on the Decision of
Consumers Usage on Viu Application

อนุสรรา เรืองโรจน์¹, อริสสา สะอาดนักร²

Anutsara Ruengrot, Arissa Sa-Ardnak

¹นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Student, General Business Management Program,

Faculty of Management Science, Silpakorn University

²อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Advisor, General Business Management Program,

Faculty of Management Science, Silpakorn University

ได้รับบทความ: 15 ธันวาคม 2563

ปรับปรุงแก้ไข: 25 ธันวาคม 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 25 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงปริมาณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการตลาดเชิงเนื้อหาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคแอปพลิเคชัน Viu กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 166 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.921 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี อาชีพพนักงาน/นักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,001 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี คอนเทนต์เพื่อ

ความบันเทิง (X1) และคอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ (X3) มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสมการพยากรณ์ คือ $Y = 6.225 + (0.119)X1 + (0.135)X3$

คำสำคัญ : การตลาดเชิงเนื้อหา, การตัดสินใจใช้บริการ, แอปพลิเคชัน Viu

Abstract

This quantitative research had the objectives to study the factor of the influence in content marketing on the decision of consumers making of the Viu Application to settle the sample in 166 consumers. The data collection tool was a questionnaire with a confidence coefficient of 0.921, and the collected data was analyzed using multiple regression analysis. The research results found out that most of the questionnaire respondents were female, aged between 21 and 30 years old, with the occupation as students, earned a monthly income of less than 10,001 baht, with the level of education of bachelor's degree. The entertainment content (X1) and the educational content (X3) had an effect on their decision to use the Viu Application (Y) with a statistically significance level of 0.05, and the prediction equation was $Y = 6.225 + (0.119) X1 + (0.135) X3$

Keywords: Content Marketing, Service Decisions, Viu Application

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้บริการสตรีมมิ่งเป็นที่นิยมอย่างมากจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคยุคดิจิทัล สามารถชมภาพยนตร์แบบสื่อมีเดีย on-demand ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ทั้งสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ มีผู้ใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่งเป็นจำนวนกว่า 613.3 ล้านราย ซึ่งมากกว่าผู้ใช้งานเคเบิลทีวี 556 ล้านราย (Tormoo, 2019) และสำหรับประเทศไทย มียอดผู้เข้าชมวิดีโอสตรีมมิ่งเพิ่มขึ้นอยู่ที่ 11.74% (Prakai, 2020) ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง เนื่องจากมีความสะดวกสบาย สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว รับชมได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ได้ทั่วมุมโลกที่มีอินเทอร์เน็ต มีค่าใช้จ่ายที่คงที่ นอกจากนี้กระบวนการเลือกใช้บริการจะต้องตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ โดยเลือกตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ภายในจิตใจของผู้บริโภค (Ais design center blog, 2018) ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภค

จะเห็นว่าพฤติกรรมการบริโภคเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลทำให้ธุรกิจต้องปรับตัวไปสู่ช่องทาง online platform มากขึ้น การทำการตลาดออนไลน์ให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องสร้างคอนเทนต์ (content) ทั้งบทความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ให้ดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมายและได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการเป็นสิ่งสำคัญ คอนเทนต์หนึ่งจะสามารถดึงดูดความสนใจผู้ใช้ในช่องทางโซเชียลหรือไม่นั้นอาจตัดสินใจกันในเวลาเพียง 1 วินาทีก่อนที่จะถูกเลื่อนผ่านไป (aitt88, 2020) Inbound Marketing คือการเปลี่ยนจากคนแปลกหน้า (Strangers) ให้กลายมาเป็นผู้เยี่ยมชม (Visitors) ด้วยการสร้างคอนเทนต์ที่มีคุณค่าให้กลายเป็นผู้มุ่งหวัง (Leads) และสร้างฐานรายชื่อกลุ่มผู้มุ่งหวังให้กลายเป็นลูกค้า (Customers) และสุดท้ายสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนักโปรโมท (Promoters) และการบอกปากต่อปากต่อกลุ่มเพื่อน ๆ จะช่วยดึงดูดกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ได้เป็นอย่างมาก (Steps Academy, 2017)

การสร้างคอนเทนต์วีดีโอสตรีมมิ่งอย่าง Viu ประสบความสำเร็จแบบก้าวกระโดดได้รับรางวัลอย่างมากมาย เป็นช่องทางที่นิยมมาก เป็นอันดับ 2 รองจาก Netflix ผู้บริโภคสามารถรับชมคอนเทนต์วีดีโอสตรีมมิ่งที่ถูกลิขสิทธิ์ มีทั้งซีรีส์และวาไรตี้เกาหลี โดยยอดผู้ใช้บริการรายเดือนของ Viu เพิ่มขึ้นถึง 41.4 ล้านคน ในปี 2562 หรือเพิ่มขึ้นกว่า 35% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า มีจำนวนยอดการรับชมสูงถึงกว่า 5.7 พันล้านครั้ง หรือเพิ่มขึ้น 69% (K.Boonyen, 2020)

Viu เป็นผู้ให้บริการวีดีโอสตรีมมิ่ง ทั้งซีรีส์และวาไรตี้เกาหลีผ่านอินเทอร์เน็ตที่อยู่บนแพลตฟอร์มของแอปพลิเคชันบนมือถือทั้งระบบ ios และ Android และยังเปิดให้บริการสำหรับชมผ่านคอมพิวเตอร์ผ่านทางเว็บไซต์ www.viu.com เพิ่งเปิดตัวในประเทศไทยในปี 2560 แต่ก็ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะด้วยคอนเทนต์ที่แตกต่าง เน้นเนื้อหาแนวเอเชีย มีข้อความบรรยายรองรับถึง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน (ตัวย่อ) ภาษาจีน (ตัวเต็ม) และภาษาฮินดี ดูได้ทั้งแบบฟรี และแบบเสียเงิน สามารถรับชมได้ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ อีกทั้งยังมีความคมชัดของวีดีโอ Full HD 1080p (Marketing Oop, 2017) กลยุทธ์หลักในการพัฒนา Viu original ได้แก่ 1. การสร้างคอนเทนต์ที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ใช้งานบนแพลตฟอร์ม 2. การสร้างคอนเซ็ปต์ที่แปลกใหม่และ 3. การนำคอนเทนต์ที่ได้รับรางวัลระดับโลกมาปรับให้เหมาะกับผู้ชมแต่ละภูมิภาค (Wanpen Puttanont, 2020)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา อิทธิพลของการทำตลาดเชิงเนื้อหา ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu ซึ่งยังไม่มีการวิจัยไหนเจาะจงเฉพาะ แอปพลิเคชัน Viu ศึกษาว่าการทำการตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) ว่ามีการเข้าถึงผู้บริโภคและเพิ่มจำนวนผู้บริโภคอย่างไร พัฒนาเนื้อหาอย่างไร เพื่อให้ตรงกับการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu ของผู้บริโภคและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกันต่อไป

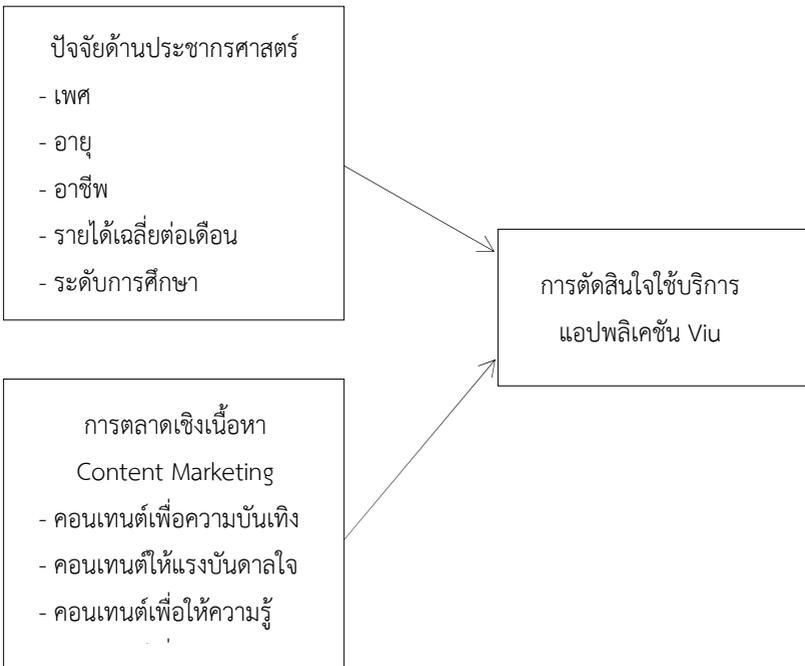
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาการตลาดเชิงเนื้อหาที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคแอปพลิเคชัน Viu

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependence Variable)

วิธีการดำเนินวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณศึกษาเกี่ยวกับศึกษาอิทธิพลของการทำการตลาดเชิงเนื้อหา ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่กำลังใช้บริการหรือเคยใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่กำลังใช้บริการหรือเคยใช้บริการ Viu กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลทั่วไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่กำลังใช้บริการหรือเคยใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่ศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้หลักการคำนวณของ Cohen (1977) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power โดยกำหนดค่าพาวเวอร์ ($1 - \beta$) เท่ากับ 0.95 ค่าอัลฟา (α) เท่ากับ 0.05 ค่าขนาดของอิทธิพล (Effect Size) เท่ากับ 0.15 และมีตัวอิสระ 9 ตัวแปร ซึ่งโปรแกรมคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 166 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสอบถามจากผู้ที่กำลังใช้บริการหรือเคยใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 166 ตัวอย่าง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ เพศอายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu ประกอบด้วยคำถาม 5 ด้าน ได้แก่ คอนเทนต์เพื่อความบันเทิง คอนเทนต์ให้แรงบันดาลใจ คอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ และคอนเทนต์เพื่อชกแจง เป็นการวัดแบบ Likert Scale มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 21 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการ Viu ของผู้บริโภค ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 3 ข้อ ได้แก่ การเลือกชมภาพยนตร์ ซีรีส์ รายการทีวีต่างๆ ในครั้งต่อ ๆ ไป ท่านมักจะใช้บริการ Viu, ท่านจะใช้บริการ Viu ซ้ำอีกในอนาคตอยู่เสมอ, และท่านจะแนะนำให้กับบุคคลอื่นที่รู้จักมาใช้ Viu เป็นการวัดแบบ Likert Scale มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษาโดยนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

2) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบ

ค่าความเชื่อมั่น และความสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.921

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดหมวดหมู่ เข้ารหัสและวิเคราะห์หาค่าโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังต่อไปนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อบรรยายรายละเอียดของคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- 2) การวิเคราะห์เกี่ยวกับการตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการ แอปพลิเคชัน Viu ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) ใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์การตลาดเชิงเนื้อหา ซึ่งแบ่งโดยใช้คอนเทนต์ (1) เพื่อความบันเทิง (2) ให้แรงบันดาลใจ (3) เพื่อให้ความรู้
- (4) เพื่อชกแจง ที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่1 ร้อยละข้อมูลของประชากรศาสตร์พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ คือ เพศหญิง จำนวน 120 คน (คิดเป็นร้อยละ 72.3) รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 46 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.7) อายุระหว่าง 21-30 ปี (คิดเป็นร้อยละ 70.5) ปริมาณตรี

(คิดเป็นร้อยละ 70.5) รายได้ต่ำกว่า 10,001 บาท (คิดเป็นร้อยละ 54.8) อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา (คิดเป็นร้อยละ 79.5)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับอิทธิพลของการทำการตลาดเชิงเนื้อหา พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตลาดเชิงเนื้อหา ที่ส่งผลกระทบต่อทัศนใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.41, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ คอนเทนต์เพื่อความบันเทิง (Mean = 4.44, S.D. = 0.42), คอนเทนต์ให้แรงบันดาลใจ (Mean = 4.24, S.D. = 0.39), คอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ (Mean = 4.35, S.D. = 0.37), และคอนเทนต์เพื่อชกแจง (Mean = 4.51, S.D. = 0.43)

ส่วนที่ 3 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของการตลาดเชิงเนื้อหา ที่ส่งผลกระทบต่อทัศนใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ดังแสดงในตาราง

ตาราง แสดงการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุเมื่อใช้การตลาดเชิงเนื้อหาหลายตัวแปร

ตัวแปรพยากรณ์	Constant	คอนเทนต์เพื่อความบันเทิง	คอนเทนต์ให้แรงบันดาลใจ	คอนเทนต์เพื่อให้ความรู้	คอนเทนต์เพื่อชกแจง
ตัวแปร		X1	X2	X3	X4
B	6.225	.119	-.031	.135	.083
Std. Error	1.158	.053	.059	.066	.057
Beta		.240	-.049	.200	.145
t	5.374	2.258	-.533	2.042	1.469
Sig.	.000	.025*	.595	.043*	.144

R=0.474, R Square=0.225, Adjusted R Square=0.205, Std. Error of the Estimate=1.10015

จากการวิเคราะห์ พบว่าการตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu ทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ คอนเทนต์เพื่อความบันเทิงและคอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ และไม่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นให้ผู้บริโภคใช้บริการ 2 ด้าน ได้แก่ คอนเทนต์ให้แรงบันดาลใจและคอนเทนต์เพื่อชกแจง ดังปรากฏในตาราง และจากการแสดงผลการวิเคราะห์ที่ถดถอยพหุคุณนำมาเขียนเป็นสมการพยากรณ์การตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu ทั้งหมด 2 ด้าน ดังนี้

$$Y = 6.225 + (0.119)X1 + (0.135)X3$$

เมื่อ Y แทน การตัดสินใจใช้บริการ

X1 แทน คอนเทนต์เพื่อความบันเทิง

X3 แทน คอนเทนต์เพื่อให้ความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu โดยรวมพบว่าส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu แสดงให้เห็นว่าทั้ง 4 คอนเทนต์ ในการทำการตลาดเชิงเนื้อหาของ Viu ได้แก่ คอนเทนต์เพื่อความบันเทิง คอนเทนต์ให้แรงบันดาลใจ คอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ และคอนเทนต์เพื่อชกแจง โดยคอนเทนต์เพื่อความบันเทิงทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ข้อความ ภาพ และวิดีโอต่าง ๆ ทำให้ได้รับความบันเทิง ทำให้รู้สึกตื่นเต้น พบเห็นบนสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook, Twitter เป็นคอนเทนต์เพื่อความบันเทิงที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ส่วนคอนเทนต์ให้แรงบันดาลใจ พบว่าข้อความ ภาพ และวิดีโอต่างๆ ที่แสดงทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ช่วยให้เข้าใจเป้าหมายในสิ่งที่สนใจหรือในชีวิตประจำวันได้ ส่วนคอนเทนต์เพื่อให้ความรู้ มีเนื้อหาเพื่อให้ความรู้ ข้อความ ภาพ และวิดีโอต่างๆ เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้มีความรู้ในเรื่องต่างๆ และสิ่งที่สนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ในเกิดประโยชน์ได้ด้วย เช่น การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และคอนเทนต์เพื่อชกแจง

ข้อความ ภาพ และวิดีโอต่างๆ ต้องมีความดึงดูดใจ จึงจะทำให้เกิดความสนใจและตัดสินใจที่จะใช้บริการ

ผลจากการวิเคราะห์การตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu พบว่า คอนเทนต์เพื่อความบันเทิงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจาก คอนเทนต์เพื่อความบันเทิงมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลหนึ่ง ๆ ให้ผู้บริโภคมาใช้บริการ ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาคือ คอนเทนต์เพื่อความรื่นเริงที่มีคุณค่า ประโยชน์ ความเหมาะสม สามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, (2562) ได้กล่าวว่า คอนเทนต์เพื่อความบันเทิง เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเรื่องของเหตุผล คอนเทนต์ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะให้ความสนุกสนานและดึงดูดผู้ชม ให้เข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างมาก เช่น เกมสการ์แข่งขัน คลิปไวรัล เป็นต้น ภัทรนันท์ ไชยยะสิน, (2558) กล่าวว่า เป็นคอนเทนต์ที่มุ่งเน้นให้ความบันเทิง ผ่อนคลาย เพลิดเพลิน สร้างความรู้สึกร่วมของผู้ชมเป็นสำคัญ พร้อมทั้งสอดแทรกข้อคิด สาระ ความรู้ จรรโลงจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอภิชาต พุกสวัสดิ์, (2559) ได้กล่าวว่า ตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) เป็นการตลาดในรูปแบบที่นำเสนอเนื้อหาที่ตรงจุด สร้างเนื้อหาให้โดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง เพิ่มคุณค่า ความน่าสนใจ ผู้บริโภคเกิดความสนใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใช้บริการ และสามารถสร้างความต้องการสร้างแรงจูงใจอยากใช้บริการ เสกสรร รอดกสิกรรม, (2558) พบว่า การสร้างความยั่งยืนด้วยการใช้เนื้อหาเชิงการตลาด (Content Marketing) เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ ต้องมีความหลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีการอัปเดต ปรับปรุงข้อมูลเนื้อหาให้มีความถูกต้อง ทันสมัย เพื่อให้เกิดศักยภาพและเป็นที่น่าสนใจ ภาวนนท์ คุ่มสุภา, (2558) พบว่า การตลาดเชิงเนื้อหา เป็นการสร้างเนื้อหาผสมผสานกับความบันเทิงและเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายทางการตลาด เพื่อดึงดูดความสนใจ สร้างปฏิสัมพันธ์และสร้างผลกระทบในเชิงบวกให้กับผู้บริโภค เนื้อหาที่นำเสนอจะมีคุณค่าและเกี่ยวข้องกับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า การตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้ ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนธุรกิจและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา ดังนั้นผู้ประกอบการ Viu หรือผู้ประกอบการที่สนใจธุรกิจเกี่ยวกับสตรีมมิ่ง สามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนและกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมมากขึ้นได้ เพื่อให้เกิดกลุ่มผู้ใช้บริการใหม่ หรือมีผู้สมัครใช้บริการมากขึ้น

2. จากผลการศึกษาด้านการตลาดเชิงเนื้อหา พบว่าผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการตลาดเชิงเนื้อหาของ Viu โดยมีคอนเทนต์เพื่อความบันเทิงและคอนเทนต์เพื่อความรู้อย่างดี ผู้ประกอบการ Viu หรือผู้ประกอบการที่สนใจธุรกิจเกี่ยวกับสตรีมมิ่ง สามารถนำข้อมูลไปพัฒนาและทำการตลาดเชิงเนื้อหาให้เนื้อหาที่มีคุณภาพ มีความน่าสนใจ ดึงดูดมากขึ้น ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคยังใช้บริการอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจให้ผู้บริโภคใช้บริการแอปพลิเคชัน Viu เพื่อที่จะสามารถค้นหาปัจจัยที่สำคัญอื่นอีกต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากการทำการตลาดเชิงเนื้อหาของแอปพลิเคชัน Viu ที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการ เช่น การทำการตลาดดิจิทัล

3. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ถึงความคิดเห็นส่วนบุคคล เหตุผลด้านอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก อันเป็นประโยชน์ในการดำเนินการวางแผน กลยุทธ์ต่าง ๆ ให้ตรงความต้องการมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- เสกสรร รอดกสิกรรม. (2558). การสร้างความยั่งยืนด้วยการใช้เนื้อหาเชิงการตลาด (Content Marketing) เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันทางธุรกิจผ่านสื่อสังคมออนไลน์. การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ) สาขาวิชา ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กานนท์ คุ่มสุภา. (2558). การโน้มมน้ำใจในการตลาดเชิงเนื้อหา. การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ภัทรนันท์ ไวทยะสิน. (2558). ลักษณะทั่วไปของงานบันเทิง. สืบค้น 13 กันยายน 2563, จาก <http://aui pattaranun.blogspot.com/2015/08/1.html>
- อภิชาจ พุกสวัสดิ์. (2559). การตลาดเชิงเนื้อหา. สืบค้น 11 กันยายน 2563, จาก <https://www.smartsme.co.th/content/33943>
- Ais design center blog. (2018). รู้จัก “Streaming” ความบันเทิงที่สดใหม่ พร้อมคุณประโยชน์มากมาย. สืบค้น 7 มิถุนายน 2563, จาก <https://aisdc.ais.co.th/blog/trend/streaming.html>
- aitt88. (2020). การตลาดบนโซเชียลมีเดีย อย่างไร ? ให้ขายดิบ ขายดี (กลยุทธ์การตลาด). สืบค้น 1 มิถุนายน 2563, จาก <https://marketeeronline.co/archives/120790>
- K.boonyen. (2020). วิดีโอสตรีมมิ่งคิก Viu รั้งที่ 2 รอง Netflix. สืบค้น 1 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bizpromptinfo.com>
- Marketing Oops. (2017). ชาวดี!! สาวกเกาหลี “Viu” เปิดตัวล่าสุดในประเทศไทย. ลำดับที่ 15 ในโลก เปิดให้บริการรับชมและดาวน์โหลดคอนเทนต์

ระดับพรีเมียม. สืบค้น 2 มิถุนายน 2563, จาก

<https://www.marketingoops.com/pr-news/viu/>

Prakai. (2020). ในยุคที่ใครเร็ว...ชนะ! หายนะ COVID-19 จึงมาพร้อมกับโอกาส

ธุรกิจ video streaming. สืบค้น 7 มิถุนายน 2563, จาก

<https://www.marketingoops.com>

Steps Academy. (2017). 10 เหตุผลที่คุณควรทำ inbound marketing สุดยอด

การทำการตลาดด้วยกฎแรงดึงดูด ตั้งแต่วันนี้ แบบ step by step. สืบค้น

1 มิถุนายน 2563, จาก <https://stepstraining.co/strategy>

Tormoo. (2019). มีจำนวนสมาชิกผู้ใช้งานบริการสตรีมมิ่งแข่งหน้าผู้ใช้บริการ

เคเบิลทีวีแล้ว. สืบค้น 7 มิถุนายน 2563, จาก

<https://www.lcdvtthailand.com>

Wanpen Puttanont. (2020). ‘วิว’ ยอดผู้ชมพุ่งแตะ 41.4 ล้านคน สะท้อนการ

เติบโต ‘วิดีโอสตรีมมิ่ง’. สืบค้น 2 มิถุนายน 2563, จาก

<https://www.thebangkokinsight.com/295443/>

Author

Miss Anutsata Ruengrot

General Business Management Program, Faculty of Management
Science, Silpakorn University No.1, Village No. 3, Cha-am-Pranburi
Road, Sam Phraya Sub-district, Cha-am District, Phetchaburi
Province 76120.

Tel : 090-1727561 G-mail : ruengrot_a@silpakorn.edu

ส่วนประกอบของบทความ

บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนนี้เป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนนี้เป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัด เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุดคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลใต้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. **การอ้างอิง (References)** อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation) โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบ อย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช้ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นตัวสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลการวิจัย

5. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)** ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. **วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)** ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. **ผลการวิจัย (Results)** ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. **อภิปรายผล (Discussion)** นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (6th edition)

ตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อหา

.....ข้อความ.....(ชื่อ//สกุลผู้แต่งชาวไทย,/ปีที่พิมพ์,//เลขหน้า)

.....(ลมุล รัตตากร, 2550, น. 11-12)

.....(สุวิมล เพชรใส, 2553, น. 16)

ตัวอย่างรายการอ้างอิง

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นหนังสือ

ไชยยง รุจจนเวท. (2530). 20 ปีสวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : บริษัทไปยาลใหญ่ ศรีเอทีพีเฮาส์.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวารสาร

กรัณชรัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์ และจุฑารัตน์ เสรีวัตร. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในนักศึกษา คณะ

การแพทย์แผนตะวันออกมหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารการแพทย์แผนไทยและ

การแพทย์ทางเลือก, 8(1), 76-80.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวิทยานิพนธ์

ธัญพร วนิชอุทธา. (2550). การจัดการความรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาด้านการจัดการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคม

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็นแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 ขึ้นไป พร้อมแนบไฟล์สแกน PDF แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม ส่งมาที่ E-mail : huso_journal@outlook.co.th หรือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่ 319 ถนนไทยพันทนา ตำบลโพธิ์อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์ 093-327-7303/085-462-0325

2. เป็นบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชนวรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิงและประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้า ขนาดกระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH Sarabun New ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหาในลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8 เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนา โดยใช้ขนาดอักษร 16 ชิดขอบขวา กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรก เป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่าง ๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 ขีดขอบขวา

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่าง ต่อจากชื่อผู้วิจัยขีดขอบขวา พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การนำเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยและสังคม

9. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความ ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สิ้นสุด

10. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

11. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุตำแหน่ง (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่อีเมลให้ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่เป็นนักศึกษา

ปริญาโทหรือปริญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Anansak Phuangok
Information Science and Library Science Program, Faculty of
Humanities and Social Sciences
Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang Diatrick, Sisaket Province 33000
Tel: 093-327-7303 Email: huso_journal@outlook.co.th

วิธีการจัดส่งบทความ

ท่านสามารถส่งบทความได้ 2 วิธี

1. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความมาทาง
อีเมล huso_journal@outlook.co.th
2. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความที่กองบรรณาธิการวารสาร
มนุษยและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319
ต.โพธิ์ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์: 093-327-7303

สำหรับบทความที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว จะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อ
เผยแพร่ต่อไป

แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ(โปรดระบุ)

ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร. อาจารย์ อื่น ๆ ระบุ.....

นาย นางสาว นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์(ที่ติดต่อได้)

.....
.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง:

ชื่อผลงาน

(ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ

บทความวิจัย

บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้

- เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว
- เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารอื่น ๆ นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้และข้าพเจ้าได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
ตรวจสอบความถูกต้องของ Abstract และบทความภาษาอังกฤษแล้ว

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ.....

(.....)

วันที่.....

ลายมือชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา.....

(.....)

วันที่.....

**แบบรับรองบทความวิจัย
จากปริญญาานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์**

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคม มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ(โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์	☐ รองศาสตราจารย์	☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ ดร.	☐ อาจารย์	☐ อื่น ๆ ระบุ.....
☐ นาย	☐ นางสาว	☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์(ที่ติดต่อได้)

.....
.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร..... E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญาานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง:

ชื่อผลงาน

(ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนิสิต ชื่อ-สกุล.....

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลายมือชื่อ.....

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....

จัดพิมพ์ : บริษัท สำนักพิมพ์พานทอง จำกัด
1540 ถ.ศรีสุมังค์ ซ.1 ต.เมืองใต้ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000
โทร.08-1760-8058, 0-4561-3499 E-mail: sm.20panthong@gmail.com

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Faculty of Humanities and Social Sciences